

UZMAN GÖRÜŞ

SAYI **44-45**
Kasım 2016 - Mart 2017

Elektronik İşlemler

- makale
Tek Pencere Sisteminin Türkiye Uygulaması
Rasim KUTLU
- sosyal sorumluluk
İklim Değişikliği ve Ulaştırma Politikaları
Sefa EZGİN
- röportaj
Türkish Cargo Başkanı Şeref KAZANCI

SIR GÜMRÜK
Müşavirliği Ltd. Şti.

“Mükemmel Gümrüğün Katalizörü Bilgi”

(WCO)

Genel Merkez

Barbaros Mah. Zaloğlu Sk. No: 10 34746 Ataşehir / İSTANBUL
Telefon : 0216 577 70 77 Fax : 0216 573 00 74

www.sir.com.tr

Halkalı İrtibat Ofisi:

Murat Bey Mah. Güzide Sok. No: 20 Zemin Kat Daire : 8 Çatalca / İSTANBUL
Telefon : 0 212 778 17 50

Sabiha Gökçen İrtibat Ofisi:

Sabiha Gökçen Havaalanı Kargo Terminali A17 Kurtköy / Pendik / İSTANBUL
Telefon : 0 216 12 42 - 685 11 39 Fax: 0 216 685 10 67

A.H.L. İrtibat Ofisi:

Egs Business Park Blok. Yeşilköy Mh. Atatürk Cd. No: 12/1 B-1
Çarşı Katı Ofis No. 125 Yeşilköy / İSTANBUL
Telefon : 0 533 761 27 14 Fax: 0 212 465 46 23

Ankara İrtibat Ofisi:

Yücetepe Mahallesi İleri Sokak No:16/1 Anıttepe Çankaya
Gsm: 0530 468 92 84

Erenköy İrtibat Ofisi:

Atatürk Mah. Kamil Bey Sok. No: 16 D: 1 Ataşehir / İSTANBUL

Manisa İrtibat Ofisi:

Keçiliköy OSB Mahallesi Hasan Türek Bulvarı No:18/1
Tel: 0 236 503 00 74

Bursa Şube:

Fethiye Mah. Ferhat Sok. Ercan Özer İş Mrk. No. 5 -5
Ofis: 9-10-11 Nilüfer / BURSA
Telefon : 0 224 242 43 43 Fax: 0 224 443 51 32

İzmir Şube:

Atatürk Cad. Liman İş hanı no: 386 Kat 3 D: 8
Alsancak / Konak / İZMİR
Telefon: 0 232 464 55 59-53-20 Fax: 0 232 464 55 68

Eskişehir Şube:

Org. San. Böl. İş ve Tic. Mrk. No. 25/C ESKİŞEHİR
Telefon: 0 222 236 23 09-10 Fax: 0 222 236 23 11

Kocaeli Şube:

Hoca Halil Mah. Akova İş Merkezi No.
Telefon: 0 222 236 23 09-10 Fax: 0 222 236 23 11

Ambarlı Ofisi:

Angurya Çiftliği Mevkii Limanlar Caddesi /
Telefon: 0 222 236 23 09-10 Fax: 0 222 236 23 11

Mersin Ofisi:

Telefon: 0530 977 15 17

Smart Effective Customs

as it should be...

GÜLER & DİNAMİK

Güler Dinamik Gümrük Müşavirliği A.Ş.

www.gulerdinamik.com.tr

SAHİBİ

Gümrük ve Ticaret Uzmanları Derneği
Adına Yönetim Kurulu Başkanı
Ruken MERMER

YAZI İŞLERİ SORUMLUSU
Sibel AVGÖREN

Gümrük ve Ticaret Uzmanları Derneği

Yönetim KURULU

Ruken MERMER
Hakan TUNÇAĞIL
Sevecen GÖKATALAY ÇIKAN
Nazlı OĞUZ
Yeliz ÖZKAYA

Gümrük ve Ticaret Uzmanları Derneği

Yayın KURULU

Sibel AVGÖREN
Emine Bilgehan DAĞKIRAN
Emine Sultan ÇAPAR
Melek YAĞMUR
Davut ORHAN
Gözde KURT
Oğuz METE

YÖNETİM ADRESİ

Dünya Ticaret Merkezi Tahran Caddesi
No:30 801/F Çankaya/ANKARA
Ayrıntılı bilgi ve talepleriniz için: gtud.org

ISSN: 1303-7722

Copyright © 2017 Gümrük ve Ticaret
Uzmanları Derneği. Her hakkı saklıdır.
Yaygın süreli yayın. Dergide yayımlanan
yazılardaki görüşler yazarlarına aittir.

YAPIM

Alban Tanıtım Ltd. Şti.
Tunalı Hilmi Cad. Büklüm Sokak No: 45/3
Kavaklıdere/ANKARA
Tel: 0.312 430 13 15
www.albantanim.com.tr

BASKI

Korza Yayıncılık Basım San. ve Tic. A.Ş.
Yenice Mah. Çubuk Yolu No:3
Esenboğa / ANKARA
Tel: 0 312 342 22 08 (Pbx)

İÇİNDEKİLER

Kasım 2016 - Mart 2017

04

Yönetim Kurulundan

05

Yayın Kurulundan

MAKALE

06

Tek Pencere Sisteminin
Türkiye Uygulaması
Rasim KUTLU

12

Sorularla eTir Projesi
Ruken MERMER

16

Ticari Defterlerin Elektronik
Ortamda Tutulması
Özkan ARSLAN

20

Konteyner ve Liman Takip
Sistemi Projesi
Davut ORHAN

24

15 Soruda İş Ortamı
(Doing Business) Raporu
Metodolojisi ve 2017 Raporu
Hamit BOZTEPE

34

Gümrük Birliğinin Güncellenmesi
Beste ÖZTÜRK BAKACAK
Aydın ŞENTÜRK

40

Avrupa Birliği'nde Uygulanan
Kısıtlı Mali Temsilcilik (Limited
Fiscal Representation) Sistemi
Yeliz ÖZKAYA
Fatma Hazal TİRYAKI

47

Yolcu Beraber Eşya Muafiyeti
Kadir ESER

SOSYAL SORUMLULUK

56

İklim Değişikliği ve Ulaştırma
Politikaları
Sefa EZGİN

RÖPORTAJ

61

Turkish Cargo Başkanı
Şeref KAZANCI

SEKTÖRÜN SESİ

66

Gümrük Beyanı Veri Girişi
Uygulamaları, Riskler ve Öneriler
Recai HERGÜN

DERNEĞİMİZDEN HABERLER

73

Fotoğraf Yarışması

YÖNETİM

KURULUNDAN

Değerli Okurlar,

Yeni Yönetim Kurulu olarak Derneğimizin yayın organı ve gümrük ve ticaret konularında önemli bir başvuru kaynağı olan, 41-42. özel sayısı ile yeniden basılı ortama taşınan Gümrük ve Ticaret “Uzman Görüş” Dergimizin 44-45. sayısı ile karşınızdayız.

Bu görevdeki öncelikli amacımız mesleğimizi hak ettiği konuma getirmek ve mesleğimizin saygınlığını arttırmak. Bu vesileyle önceki Yönetim Kurullarında görev almış tüm meslektaşlarımıza yaptıkları değerli çalışmalar, özverileri ve Derneğimize sağladıkları önemli katkılardan dolayı teşekkür ederiz.

Gerek Gümrük ve Ticaret Uzmanları ile Uzman Yardımcıları gerekse kamu sektöründe veya özel sektörde çalışan ve gümrük ve ticaret konularına hâkim olan çalışma arkadaşlarımızın mesleki bilgi ve deneyimlerinden yola çıkarak kaleme aldıkları seçkin makalelerin yayımlandığı Dergimiz, Gümrük ve Ticaret Bölge ve İl Müdürlüklerine, sektöründe öncü firma ve kooperatifler ile mesleki örgütlenmeleri ve derneklerine kadar geniş bir kitleye ulaşıyor. Bunun yanında, diğer kamu kurumları ve sektörün deneyimlerinden faydalanmak ve görüşlerini yansıtmak adına yayımlanacak sayı için belirlenen konulara ilişkin, farklı kaynaklardan gelen makaleler de dergimizde yer alıyor.

Sizlerin de desteğiyle iyi işler başaracağımıza ve mesleki birlik ve beraberliğimizi daha da güçlendireceğimize inanıyoruz.

Dergimizin yeni sayısını hazırlayan Yayın Kurulumuza verdikleri emekten ötürü teşekkür eder, gümrük ve ticaret konularını öğrenmek veya bu konulardaki bilgisini arttırmak isteyen herkesin yararlanabileceği Dergimizi keyifle okumanızı temenni ederiz.

Gümrük ve Ticaret Uzmanları Derneği
Yönetim Kurulu

YAYIN

KURULUNDAN

Değerli Okurlar,

Bilgiye erişim konusunda herkesin tecrübe sahibi olduğunu düşünüyor ve istediğimiz bilgiye kolaylıkla ulaşmanın rahatlığını yaşadığımızı inanıyoruz. Ancak, öğrenmeye çalıştığımız bilgi özel bir uzmanlık alanına ait ise doğru bilgiyi bulmak en öncelikli hedefimiz olabiliyor.

Gümrük ve Ticaret ‘Uzman Görüş’ Dergisi, en doğru bilgiyi en kolay şekilde size sunan sayılı kaynaklar arasında yer almak üzere hazırlanmaktadır. Bu amacı gerçekleştirmek üzere gümrük ve ticaret sektörünün düşünen ve üreten insan kaynağını, teknolojik imkânlardan da istifade ederek sizlere sunuyoruz.

Bu sayımızda herkesin merakına dokunan pek çok konuya yer veriyoruz.

Gümrük ve ticaret sektöründe teknolojik imkanların kullanımını temel alan “Tek Pencere Sisteminin Türkiye Uygulaması”, “Sorularla e-Tır Projesi”, “Ticari Defterlerin Elektronik Ortamda Tutulması” ve “Konteyner ve Liman Takip Sistemi Projesi” makaleleri ile Ulusal ve uluslararası karar alıcılar tarafından yakından takip edilen “15 Soruda İş Ortamı (Doing Business) Raporu Metodolojisi ve 2017 Raporu”,

Politik söylemlerde sıklıkla ifade bulan “Gümrük Birliğinin Güncellenmesi”,

Mali düzenlemeleri anlatan “Avrupa Birliği’nde Uygulanan Kısıtlı Mali Temsilcilik Sistemi” ile “Yolcu Beraberi Eşya Muafiyeti”,

Ulaştırma sektöründe çevrenin korunmasına değinen “İklim Değişikliği ve Ulaştırma Politikaları” makaleleri dergimizde yer almaktadır.

Ulusal ve küresel kargo sektöründe markalaşan Turkish Cargo ile bugünün ve gelecek hedeflerin ele alındığı röportajımız, ayrıca gümrük beyanı işlemlerinin kısa geçmişine değinerek öneriler sunan sektör değerlendirmesi zevkle okunacak diğer başlıklardır.

Bilgisini ve tecrübesini paylaşmaktan yana kullanan yazarlarımıza teşekkür eder, sizlere de keyifli okumalar dileriz.

**Gümrük ve Ticaret Uzmanları Derneği
Yayın Kurulu**

Rasim KUTLU

Genel Müdür Yardımcısı
Risk Yönetimi ve Kontrol Gen. Mud.

Tek Pencere Sisteminin TÜRKİYE UYGULAMASI

Tek Pencere Sistemi ile birlikte gümrük idarelerince kontrol edilen belgeler elektronik ortamda düzenlenerek gönderilecek ve böylece kontroller elektronik ortamda gerçekleştirilecektir.

Özet

Türkiye’de uluslararası ticaret yapan ticaret erbabı, devlet kurumlarına dokümanlarını hazırlamak ve sunmak zorundadır. Gümrük idareleri tarafından ilgili kurumlarca düzenlenen belgeler kontrol edilir. Tek Pencere Sistemi ile birlikte gümrük idarelerince kontrol edilen belgeler elektronik ortamda düzenlenerek gönderilecek ve böylece kontroller elektronik ortamda gerçekleştirilecektir. Bu çalışmada, Türkiye’deki Tek Pencere Sistemi anlatılmaktadır.

Giriş

Dünyada bilgi teknolojilerinin kullanımda yaşanan gelişmeler, hemen her alanda etkisini göstermiştir. Dış ticaret işlemleri de bu gelişmelerden etkilenmiş, gerek özel sektörün gerekse kamunun kullandığı yöntemlerin ve bazı iş süreçlerinin değişime uğramasına neden olmuştur. Teknolojide yaşanan bu gelişmelere paralel olarak, ülkelerin gelişebilmesi için ticaretin kolaylaştırılmasına yönelik politikalar her geçen gün önem kazanmıştır. Bir yandan ticaretin kolaylaştırılması, diğer yandan ithalat ve ihracat kontrollerinde etkinliğinin artırılması gümrük idarelerinin de teknolojiye yaşanan gelişmeleri takip etmesini ve kullanmasını zorunlu kılmıştır.

Ülkemizde gümrük idarelerinde gerek ticaretin kolaylaştırılması gerekse ithalat ve ihracat işlemlerinde etkinliğin artırılması için yürütülen çalışmalardan biri de ülkemizde Tek Pencere Sisteminin kurulmasına ilişkin

Tek Pencere Sistemi, gümrük işlemleri sırasında istenen tüm belgelerin tek noktadan temin edilmesini ve gümrük işlemlerinin tek noktaya yapılacak başvuru ile yürütülerek tamamlanmasını sağlayan sistemdir.

çalışmalarıdır. Tek Pencere Sistemi ile bir yandan kırtasiyecilik azaltılarak ticaretin kolaylaştırılması, diğer taraftan da ithalat ve ihracat kontrollerinin etkinliğinin artırılması amaçlanmaktadır.

Çalışmanın ilk bölümünde Tek Pencere Sisteminin tanımı, daha sonraki bölümde de tek pencere sisteminin sağlayacağı faydalar tartışılacaktır. Ardından, Tek Pencere Sisteminin dünya uygulamaları ve Türk Tek Pencere Sistemi projesi hakkında bilgi verilecektir. Son bölümde de Tek Pencere Sisteminin Türkiye uygulaması açıklanacaktır.

Tek Pencere Sisteminin Tanımı

Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu (UNECE) Tek Pencere Sistemini, ithalat, ihracat ve transit işlemleri ile ilgili mevzuat düzenlemeleri çerçevesinde, uluslararası ticarete ve taşımacılığa konu olan eşya için gerekli bilgi ve belgeleri, ticaretin ilgilileri ve taşıyıcıları tarafından uluslararası geçerliliği olan standart bir formatta, tek bir başvuruya noktasına sunulabilmesi olarak tanımlamıştır.¹

Dünya Gümrük Örgütü de yukarıda yapılan tanımlamaya uygun bir biçimde Tek Pencere Sistemini, ithalat, ihracat ve transit işlemlerine konu ilgili mevzuat hükümlerinin, ticaret ve taşımacılık yapan tarafların standart hale getirilmiş bilgi ve belgeleri tek bir veri giriş noktasından girilerek yerine getirilmesi olarak tanımlamıştır.²

Avrupa Birliği'nin 23 Nisan 2008 tarihli ve 450/2008 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğünde

1. UNECE, Recommendation No. 33: Recommendation and Guidelines on Establishing a Single Window, ECE/TRADE/352, 2005.
2. The Single Window Concept, The World Customs Organizations Perspectives.

(Modernize Gümrük Kodu) Tek Pencere Sistemi, ticaret ve transit işlemlerine dahil olan tarafların standart hale getirilmiş bilgi ve dokümanları Tek Pencere Sistemine girerek mevzuatın uygulanacağı belirtilmiştir.³

Buna göre; Tek Pencere Sistemi, gümrük işlemleri sırasında istenen tüm belgelerin tek noktadan temin edilmesini ve gümrük işlemlerinin tek noktaya yapılacak başvuru ile yürütülerek tamamlanmasını sağlayan sistemdir.

Tek Pencere Sisteminin Sağladığı Faydalar

Tek Pencere Sisteminin kurulması ile gerek ticaret erbabına, gerek gümrük idarelerine ve gerekse ithalat ve ihracat izni veren kurumlara birçok fayda sağlanmıştır. Bu faydalar şöylece sıralanabilir:

- İlgili kurumlar tarafından dış ticarete konu eşyalar için düzenlenen izin belgeleri gümrük muayene memurları tarafından manuel olarak kontrol edilmekteyken Tek Pencere Sistemi ile BİLGE Sisteminin (Bilgisayarlı Gümrük Etkinlikleri Sistemi) entegrasyonu bu tür bilgilerin elektronik olarak kontrol edilmesi ve bu şekilde, kaynakların daha etkin kullanılması sağlanmıştır.
- Belgelere ilişkin bilgilerin doğrudan ilgili kurum tarafından gümrük idaresine elektronik ortamda iletilmesi ile belgede sahteciliğin önüne geçilmiştir.
- Tek Pencere Sistemi ile kurumların düzenledikleri belgeler belli bir standartta düzenlenmeye başlamıştır.
- Düzenlenen belgeler ve bu belgelerin kullanıldığı beyannameler elektronik ortamda görülebildiğinden, izlenebilirlik artmıştır.
- Ticaret erbabının zaman ve parasal maliyetleri azalmış, böylelikle uluslararası rekabet güçleri artmıştır.
- Gerek gümrük idaresinin, gerekse diğer kurumlarının yaptıkları ithalat ve ihracat kontrollerinin Tek Pencere Sistemi ile yapılmasıyla gümrük işlemlerinden kaynaklanan gecikmeler azalmış, ticaretin kolaylaşması sağlanmıştır.

Tek Pencere Sisteminin Dünya Uygulamaları

Tek Pencere Sistemi dünyada hâlihazırda ABD, Güney Kore, Almanya, İsveç, Finlandiya, Singapur, Makedonya başta olmak üzere birçok ülkede uygulanmaktadır. Bu uygulamalar ülkelerin konumları ve ihtiyaçlarına göre farklılıklar göstermektedir. Bazı ülkeler Tek Pencere Sistemlerini sadece gümrük ve sınırlı sayıda devlet kurumu arasında gerçekleştirmiş, bazı ülkelerde liman sistemleri de Tek Pencere Sistemine entegre edilmiş, bazı ülkelerde bütün devlet kurumları sisteme entegre edilmiş, bazı ülkelerde devlet kurumları, limanlar ve ticaret erbabı sisteme dahil edilmiş, bazı ülkelerde de ekonomik birlikleri içinde Tek Pencere Sistemlerini entegre etme çalışmaları yürütülmektedir.

Bazı ülkelerde Tek Pencere Sistemine bütün devlet kurumları dahil olmamış, sınırlı sayıda devlet kurumuyla Tek Pencere Sistemi çalışmaktadır. Örneğin Morityus Tracet Net Sistemi (TradeNet System) bütün devlet kurumlarını içermemektedir. Avustralya Gümrük ve Sınır Güvenliği Servisi Entegre Kargo Sistemi de (Australian Customs and Border Protection Service Integrated Cargo System) sınırlı sayıda devlet kurumu ile çalışmaktadır. Bazı ülkelerde li-

3. REGULATION (EC) No 450/2008 Of The European Parliament and of The Council of 23 April 2008, laying down the Community Customs Code (Modernised Customs Code)

manlar da Tek Pencere Sistemine entegre edilmiştir. Özellikle Avrupa Birliği ülkelerinde 1960'lı yıllardan beri yapılan çalışmalarla hem limanlar hem de hava limanlarının entegrasyonu ile ilgili çalışmalar yapılmaktadır. Örneğin Finlandiya Liman Sistemi (Finland PortNet System) ve Fransa'daki e-Deniz Liman Tek Pencere Sistemi (e-Maritime Port Single Window System), İngiltere'de Felixstowe Liman Topluluk Sistemi (Felixstowe Port Community System), Almanya, Hollanda ve İspanya'daki liman sistemleri bu tür Tek Pencere Sistemlerine örnek olarak verilebilir. Avrupa Birliği'nde tüm gümrük sistemleri ile liman sistemlerinin entegre edilmesi çalışmaları devam etmektedir. Bazı ülkelerde ulusal Tek Pencere sistemi uygulanmaktadır. Örneğin Çin'de devlet kurumları, liman işletmeleri ve ticaret erbabı arasındaki beyanname işlemleri, vergilerin ödenmesi gibi işlemler Tek Pencere Sistemi ile yapılmaktadır. Ulusal Tek Pencere Sisteminin kurulduğu ülkelerde bütün devlet kurumları Tek Pencere Sisteminde yer almakta ve işlemlerini bu sistem üzerinden yapmaktadır. Bu uygulamaya Singapur ve Güney Kore Tek Pencere uygulamaları örnek olarak verilebilir. Bölgesel/Global Tek Pencere Sisteminin kurulması ile ilgili çalışmalar da devam etmektedir. Özellikle Güney Doğu Asya Uluslar Birliği

(ASEAN) ve Avrupa Birliği'nin üye ülkeleri arasında bir Tek Pencere Sistemi kurulması yönünde çalışmaları bulunmaktadır.⁴

Türk Tek Pencere Sistemi Projesi

Ülkemizde Tek Pencere Sisteminin kurulması için bazı yasal ve teknik çalışmaların tamamlanması gerekmektedir. Bu çalışmalar tamamlanmadan Tek Pencere Sistemi Projesinin başlatılması mümkün olmayacaktır. Öncelikle gümrük beyanının elektronik ortamda gerçekleştirilebilmesi için yasal ve teknik çalışmaların gerçekleştirilmesi gerektiği. Türk Gümrük idaresi bilgi teknolojilerini gümrük işlemlerinde kullanabilmek için 1997 yılında bir proje yönetimi oluşturmuş, geliştirdiği BİLGE yazılımını 1998 yılında ilk olarak İstanbul'da Atatürk Hava Limanı Gümrük Müdürlüğü'nde uygulamaya koymuş, 2001 yılı Ekim ayında da uygulamanın yaygınlaştırılması çalışmalarını tamamlamıştır. Ayrıca "Bilgisayar Sistemi Bulunan Gümrük İdarelerinde Yürütülecek İşlemlere İlişkin Yönetmelik" 17/06/1998 tarihinde yürürlüğe girmiş, böylece ilk olarak, gümrük işlemlerinde elektronik işlemlerin nasıl yapılacağına mevzuatı yayımlanmıştır.⁵ Daha sonra anılan Yönetmelik yürürlükten kaldırılmış, içerdiği düzenlemeler Gümrük Yönetmeliği'ne dercedilmiştir. Ayrıca beyannameye eklenecek belgelere ilişkin olarak, 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 60 ncı maddesinin 2/b fıkrasında "Gümrük beyanı bilgisayar veri işleme tekniği yoluyla yapıldığında gümrük idaresi beyannameye eklenmesi gereken belgelerin beyanname ile birlikte ibrazını istemeyebilir. Bu durumda söz konusu belgeler gümrük idaresi istediğinde ibraz edilmek üzere beyan sahibince muhafaza edilir." hükmü yer almaktadır. Bu düzenleme ile beyannameye eklenecek belgelerin elektronik ortamda alınabilmesi yasal olarak mümkün hale gelmiştir.

Ayrıca merkezi BİLGE'ye geçiş sürecinin tamamlanması, elektronik imzalı beyana ilişkin mevzuatın yürürlüğe girmesi ve elektronik imza kullanımına ilişkin teknik altyapının oluşturulması ve kullanımının yaygınlaşmasının da tamamlanması gerekmektedir. Bu yasal ve teknik engeller 2011 yılı içerisinde ortadan kalkmış ve Tek Pencere Sistemi Projesine ilişkin çalışmalar başlayabilmektedir.⁶

4. 2011, Jonathan Koh Tat Tsen, Ten Years of Single Window Implementation Lessons Learned for the Future.
5. Cahit Gökçeklik, Dış Ticarete Bilgisayarlı Gümrük İşlemleri, Ankara, Gümrük Müfettişleri Derneği, 2002.
6. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, RYKGM EGİD (2014) Tek Pencere Sistemi Bilgi Notu. Ankara.

Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca, 2011 yılında Güney Kore örnek alınarak, Dünya Gümrük Örgütü Veri Modeli'ne uygun bir Tek Pencere Sistemi kurulmasına yönelik çalışmalara başlanmıştır. 2011 yılında Sapanca'da gerçekleştirilen "Gümrükler 2023 Vizyonu Birinci Arama Konferansı"nda Tek Pencere Sisteminin modeli ve yol haritası belirlenmiştir.

20/03/2012 tarihli ve 28239 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Gümrük Hizmetlerinde Tek Pencere Sistemi" konulu 2012/6 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile diğer kamu kurumları ile yapılacak çalışmaların koordinasyonu da dahil olmak üzere Tek Pencere Sistemi ile ilgili tüm çalışmaların gerçekleştirilmesi görev ve yetkisi Gümrük ve Ticaret Bakanlığına verilmiştir.

Ardından, çeşitli platformlarda Tek Pencere Sistemi ile ilgili bilgilendirme toplantıları yapılmıştır.

Beyanname ekinde yer alan ve elektronik ortama aktarılması gereken belgelere yönelik analizler yapılmış, tüm belgelerin ve kurumların ihtiyaçlarına uyarlanabilecek ve DGÖ veri modeline uygun şekilde veri alanları çıkarılmıştır.

Elektronik ortamda kontrol edilebilecek alanlar belirlenmiş, sistemin hangi aşamalardan oluşacağı kararlaştırılmış ve iş süreci modellemesi (Business Process Modeling and Notation-BPMN) kullanılarak sistemin ilk aşaması olan ve beyanname eki belge bilgilerinin Gümrük ve Ticaret Bakanlığına elektronik ortamda iletilmesine yönelik e-belge uygulamasının iş akışları hazırlanmıştır.⁷

Tek Pencere Sisteminin Türkiye Uygulaması

Ülkemizde Tek Pencere projesi iki aşamalı olarak hayata geçirilmiştir:

- 1. "e-başvuru":** Bu aşamada ilgili kurumların düzenleyecekleri izin, onay ve belgelere ilişkin başvurular doğrudan Gümrük ve Ticaret Bakanlığına yapılmakta, yapılan başvurular ilgili Bakanlıklara Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca iletilmektedir.
- 2. "e-belge" :** Bu aşamada ilgili kurumlar tarafından verilen izin, onay ve belgeler, elektronik ortamda Gümrük ve Ticaret Bakanlığına aktarılmakta, Gümrük ve Ticaret Bakanlığının sistemi tarafından bir ID numarası ilgili kuruma dönmektedir. İlgili ku-

rum gümrük işlemlerinde bu ID numarasını, belgenin tarihini ve satır numarasını beyannamenin 44 numaralı alanına yazmakta, BİLGE Sistemi tarafından yapılan kontrollerin olumlu çıkması halinde beyanname tescil edilmektedir.

Tek Pencere Sistemi 14/01/2014 tarihinden itibaren uygulanmaya başlamıştır. Şu an itibariyle gümrük işlemlerine ilişkin 118 adet belge Tek Pencere Sisteminde işlem görmektedir.

Tek Pencere Sisteminin uygulamaya alınması ile birlikte uygulanan dış ticaret politikaları hem gümrük, hem de ilgili kurumlarca elden geçirilmiştir. Zira kağıt ortamında anlamlı olan bir uygulama, elektronik ortamda anlamını kaybedebilmekte, bu da zaman zaman iş akışlarının değiştirilmesine neden olabilmektedir.

Türkiye'de Tek Pencere Sistemine alınan belgelerin kağıt ortamında düzenlenmesinin ortadan kaldırılmasının iki önemli sonucu olmuştur. Bunlardan ilki, belgeyi düzenleyen kurum ile belgeye bakarak eşyanın ithaline veya ihracına karar verecek olan kurum arasındaki ilişkinin yükümlü tarafından gerçekleşmesi ortadan kalkmıştır. Belgelerin kağıt ortamında düzenlendiği durumda, firmalar başvurularını ilgili kuruma yapmakta, ilgili kurum tarafından verilen belgeler firma tarafından beyannamenin ekine eklenmekteydi. Eklenen bu belgeler gümrük idaresinde görevli muayene memurlarınca kontrol edilmekte, beyannamedeki bilgiler ile ekli belgelerdeki bilgilerin uyumlu olması halinde gümrük idaresince beyannamenin işlemleri tamamlanmaktaydı. Ancak bu sistemde ilgili kurum tarafından verilen belgenin yükümlü tarafından değiştirilip değiştirilmediği veya sahte bir belge ile işlem yapıp yapılmadığı ancak gümrük idarelerinin belgenin ilgili kurum tarafından verilip verilmediğini teyit etmesiyle mümkün olabilmekteydi. Bu teyitleşme ise gümrük işlemlerinin uzamasına neden olmaktaydı. Belgelerin Tek Pencere Sistemine alınması ile birlikte, bu tür sahteciliklerin önüne geçilmiş, belgelere ait bilgilerin ilgili kurumların sistemlerinde doğrudan gümrük idaresinin sistemine gelmesi ile birlikte gümrük idarelerinin bu tür bir teyide ihtiyacı kalmamıştır. Tek Pencere Sistemine alınan belgelerin kağıt ortamında düzenlenmesinin ortadan kaldırılmasının bir diğer sonucu da, ilgili kurumların

7. Sultan Kibritoğlu ve Gözde Haciosmanoğlu, "Türk Gümrük Tek Pencere Sistemi", Gümrük ve Ticaret Uzmanları Derneği Dijital Dergisi, Sayı: 37, Eylül-Ekim 2014.

düzenledikleri belgelere ilişkin ithalat veya ihracat işlemlerini gerçek zamanlı olarak takip edebilmele-
rinin sağlanmasıdır. Tek Pencere Sisteminden önce
gümrük beyannamesinin ekinde aranan belgeler ilgili
kurum tarafından düzenlenmekte ancak kurumlar bu
belgelere ilişkin ithalat veya ihracat işlemlerini gerçek
zamanlı olarak takip edememekteydiler. Düzenledik-
leri belgelere ilişkin ithalat veya ihracat verilerinin ger-
çek zamanlı takip edilmesi bu kurumların dış ticaret
politikalarını geliştirmelerine katkı sağlamıştır.

Tek Pencere Sisteminin hızlı bir şekilde devreye alın-
ması için ikili bir yapı kurulmuştur. Kendi e-belge
sistemleri olan kurumlar ile web-servis aracılığı ile
entegrasyon sağlanmış, kendi e-belge sistemi olma-
yan kurumlar için ise bir ara yüz hazırlanarak bu ara
yüzden veri girişinin yapılması sağlanmıştır. Özellikle
belge sayısı fazla olan kurumlar kendi e-belge sis-
temlerini kurarak Tek Pencere Sistemine entegre ol-
mayı tercih etmişler, belge sayısı az olan kurumlar ise
ara yüzü kullanmayı tercih etmişlerdir. Zira bir yıl için-
de çok az sayıda belge düzenleyen kurumlar olduğu
gibi, çok fazla sayıda belge düzenleyen kurumlar da
bulunmaktadır. Bu ikili yapı hem az belge düzenle-
yen kurumların yeni bir e-belge sistemi kurmaları için
kaynaklarını israf etmemelerini, hem de Tek Pencere
Sisteminin hızlı bir şekilde yaygınlaşmasını sağlamış-
tır. Tek Pencere Sisteminin yaygınlaşması ile birlikte
kurumlar tarafından birçok belgenin elektronik orta-
ma alınması için e-belge sistemleri kurulmuştur.

Sonuç ve Değerlendirme

Ülkemizde Tek Pencere Sisteminin kurulmasına yö-
nelik çalışmalarda uluslararası uygulamalar araş-
tırılmış, uluslararası ve ulusal mevzuat incelenmiş,
20/03/2012 tarihinde yayımlanan "Gümrük Hizmetle-
rinde Tek Pencere Sistemi" konulu 2012/6 sayılı Baş-
bakanlık Genelgesi ile Gümrük ve Ticaret Bakanlığı
koordinatör kurum olarak belirlenmiş, paydaşlar be-
lirlenmiş, sistemin tasarımı tamamlanmış, programın
yazılımı tamamlanmış ve 21 kurumla e-başvuru ve
e-belge uygulanmaya başlamıştır.

Tek Pencere Sisteminin 21 kurumla çalışıyor olması
yapılacak işlerin bittiği anlamına gelmemelidir. Tek
Pencere Sistemi ile dinamik bir sürece girilmiştir. Zira
bundan sonraki süreçte mevcut belgelerden bazıları
mevzuattan kaldırılacağı gibi, bazı yeni belgelerin de
Tek Pencere Sistemine alınması gerekebilecektir. Bu
nedenle beyannameye eklenen belgelerin Tek Pen-

cere Sistemine alınmasına ilişkin usul ve esasları be-
lirleyecek bir mevzuatın çıkarılması bundan sonra Tek
Pencere Sistemine alınacak belgelerin belli kurallar
çerçevesinde uygulamaya alınmasını sağlayacağıın-
dan önemlidir. Ayrıca ithalat ve ihracat kontrollerinin
yapısının da zaman zaman içinde değişebileceği göz önüne
alınarak Sistemin değişen koşullara uyum sağlayacak
şekilde geliştirilmesi ve gelişmelerin takip edilmesi bü-
yük önem arz etmektedir.

Kaynakça

- UNECE, Recommendation No. 33: Recommendation and Guidelines on Establishing a Single Window, ECE/TRADE/352, 2005.
- The Single Window Concept, The World Customs Organizations Perspectives.
- REGULATION (EC) No 450/2008 Of The European Parliament and of The Council of 23 April 2008, laying down the Community Customs Code (Modernised Customs Code)
- 2011, Jonathan Koh Tat Tsen, Ten Years of Single Window Implementation Lessons Learned for the Future.
- Cahit Gökçeklik, Dış Ticarete Bilgisayarlı Gümrük İşlemleri, Ankara, Gümrük Müfettişleri Derneği, 2002.
- Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, RYKGM EGID (2014) Tek Pencere Sistemi Bilgi Notu. Ankara.
- Sultan Kibritoğlu ve Gözde Hacıosmanoğlu, "Türk Gümrük Tek Pencere Sistemi", Gümrük ve Ticaret Uzmanları Derneği Dijital Dergisi, Sayı: 37, Eylül-Ekim 2014.

YAZAR HAKKINDA

Rasim KUTLU

Genel Müdür Yardımcısı
Risk Yönetimi ve Kontrol Genel Müdürlüğü
0312 449 37 20
R.Kutlu@gtb.gov.tr

1971 yılında Manisa'nın Alaşehir ilçesinde doğdu. Orta Doğu Teknik Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümü'nden 1994 yılında mezun oldu. Yüksek lisansını Kırıkkale Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümü'nde 1998 yılında, doktorasını ise İstanbul Üniversitesi İktisat Anabilim Dalı İktisat Bölümünde 2003 yılında tamamladı. 1994 yılında Kırıkkale Üniversitesi'nde Araştırma Görevlisi olarak görev yaptı. 1998 yılında Gümrük Müsteşarlığı'nda Gümrük Uzman Yardımcısı olarak başladığı görevini sırasıyla Gümrük Uzmanı, Şube Müdürü, Daire Başkanı olarak devam ettirdi. Hâlihazırda görevine Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nda Genel Müdür Yardımcısı olarak devam etmektedir. İyi derecede İngilizce bilmektedir.

Ruken MERMER

Gümrük ve Ticaret Uzmanı
Gümrükler Genel Müdürlüğü

SORULARLA eTIR PROJESİ

TIR Sözleşmesi'ne taraf ülkeler 2003 yılında, TIR Sistemi'nin tüm aktörleri arasında elektronik veri değişimini amaçlayan ve "TIR İşlemlerinin Bilgisayarlaştırılması" olarak da bilinen "eTIR Projesi"ni oluşturmuşlardır.

1- eTIR Projesi nedir?

Dünya çapında bir karayolu transit sisteminin oluşumunu sağlayan TIR Sözleşmesi, yıllar boyunca etkili bir kolaylaştırma aracı olmuştur. Ancak teknolojik gelişmeler göz önüne alındığında, kâğıt bazlı TIR Karnesi'nin kullanımı, modası geçmiş bir uygulama halini almaya başlamıştır. Günümüzde gümrük işlemlerinin elektronik programlar kullanılarak gerçekleştirildiği düşünüldüğünde, herhangi bir sınır kapısında görev yapan gümrük personeli o ülkeye ait ulusal gümrük sistemine TIR Karnesi'nde beyan edilen bilgileri işlemek zorunda kalmakta ve ek iş yüküyle karşılaşmaktadır. Bunun yanında, kâğıt bazlı sistem nedeniyle, zamanında ve verimli bir risk değerlendirmesi yapılamamaktadır.

eTIR Sistemi ile farklı ülkelerdeki gümrük idareleri arasında veri değişimi mümkün olmaktadır.

Bir TIR taşımasına, farklı ülkelerin gümrük makamları taraf olmakta ve tüm gümrük idareleri arasında veri değişimi sağlanamadığı için, hâlihazırda kötüye kullanım riski taşıyan TIR Karnesi'yle yapılan taşımalarda usulsüzlük riski de yükselmektedir.

Yukarıda sayılan nedenlerden dolayı, TIR Sözleşmesi'ne taraf ülkeler 2003 yılında, TIR Sistemi'nin tüm aktörleri arasında elektronik veri değişimini amaçlayan ve "TIR İşlemlerinin Bilgisayarlaştırılması" olarak da bilinen "eTIR Projesi"ni oluşturmuşlardır.

2- eTIR Projesi'nin amacı nedir?

eTIR Projesi'nin amacı; TIR Sözleşmesi hükümleri uyarınca eşyanın, aracın veya konteynerin uluslararası transit için, ulusal gümrük sistemleri arasında güvenli veri değişimini sağlamak ve gümrük makamlarının, garanti zincirleri tarafından TIR Sistemi'nin yetkili kullanıcılarına verilen teminatlara ilişkin sağlanan veriyi etkili bir şekilde kullanabilmelerine imkân vermektir.

3- eTIR Sistemi'nden beklenen fayda nedir?

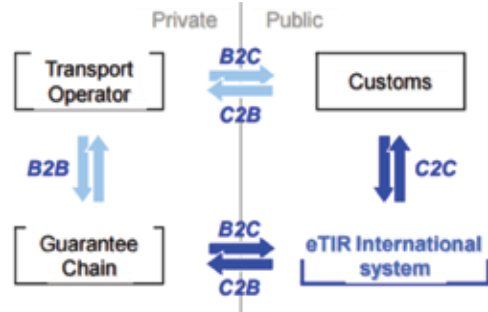
eTIR Sistemi, TIR Sistemi'nde yer alan tüm aktörlere (TIR Karnesi hamili, gümrük idaresi, ulusal kefil kuruluş, uluslararası kefil kuruluş) fayda sağlayacaktır. İlk olarak, ilave güvenlik ve risk yönetimi imkânları getirerek sahtecilik riskini azaltacaktır. İkinci olarak, ileri seviyede uluslararası iş birliği, tüm aktörlere idari yüklerini önemli ölçüde azaltma ve bütünlük tedarik zinciri yönetiminden sağladığı faydaları azami dereceye çıkarma imkânı sunacaktır. Son olarak, gerçek zamanlı veri değişimi ve eşyaya ilişkin ön bildirim TIR işlemlerini hızlandıracaktır.

4- eTIR Sistemi'nde taraflar arasında bilgi akışı nasıl sağlanacaktır?

eTIR Sistemi'nde taraflar arasındaki bilgi akışı, Şekil 1'de gösterilmektedir. Sistem, ulusal beyan mesajlarının format ve içeriğini belirlemekte, hangi elektronik

beyan mekanizmasının kullanılacağını ise tarafların seçimine bırakmaktadır. eTIR Sistemi ile farklı ülkelerdeki gümrük idareleri arasında veri değişimi mümkün olmaktadır.

Şekil 1: eTIR Sistemi'nde taraflar arasında bilgi akışı

Kaynak: www.unece.org/fileadmin/DAM/trans/bcf/wp30/documents/ECE-TRANS-WP30-2011-09e.pdf

5- eTIR Sistemi'nde beyan mekanizmaları nelerdir?

eTIR Sistemi için 3 farklı beyan mekanizması öngörülmüştür:

- 1. eTIR Sistemi'nden beyan:** TIR Karnesi hamili, sistemin ilgili bölümünü kullanarak yapacağı TIR taşımasına ilişkin beyanda bulunacaktır. Gönderilen beyan, eTIR Sistemi aracılığıyla hareket ülkesinin ulusal gümrük sistemine de aktarılacaktır.
- 2. Ulusal gümrük sisteminden beyan:** TIR Karnesi hamili, yapacağı TIR taşımasına ilişkin beyanı yerleşik olduğu ülkenin ulusal gümrük sistemini kullanarak yapacak ve bu beyan eTIR Sistemi'ne aktarılacaktır.
- 3. Üçüncü tarafların sisteminden beyan:** TIR Karnesi hamili, üçüncü bir tarafın sistemini (TIR-EPD vs.) kullanarak yapacağı TIR taşımasına ilişkin beyanda bulunacaktır. Gönderilen beyan, eTIR Sistemi'ne ve hareket ülkesinin ulusal gümrük sistemine de aktarılacaktır.

6- eTIR Sistemi'nde TIR taşıması nasıl yapılacaktır?

eTIR Sistemi'nde TIR taşıması yapılabilmesi için ilk olarak TIR Karnesi hamiline, garanti zincirince sağla-

nan garantiye ihtiyaç duyulmaktadır. Karne hamilinin talebi garanti zinciri tarafından onaylanırsa, hamile garanti referans numarası verilecek ve eTIR Sistemi'ne kaydedilecektir.

Bir sonraki adımda karne hamili hareket gümrük idaresine, TIR taşımasına ilişkin bilgileri (hareket ülkesi, varış ülkesi, gümrük idareleri, eşya, kap, kilo vs.) içeren ön bildirim mesajını, seçtiği beyan mekanizmasını kullanarak iletacaktır. Böylece hareket gümrük idaresinin taşıma öncesinde gerekli risk değerlendirmesini yapabilmesine imkân sağlanacaktır. Sonrasında karne hamili eşyayı, taşıma yapılacak aracı ve garanti referans numarasını, hâlihazırda ulusal gümrük sisteminde mevcut olan ön bildirim mesajına dayanan beyanın onaylanması amacıyla hareket gümrük idaresine sunacaktır.

Gümrük idaresi sağlanan garantiyi eTIR Sistemi'nde doğrulayacak, yapılan risk değerlendirmesinin sonucuna göre aracı ve eşyayı kontrol edecektir. Her şey usulüne uygunsa gümrük idaresi beyanı onaylayacak ve TIR taşımasının bilgilerini (kontrol sonuçları, gümrük mühür numaraları vb. ile birlikte) eTIR Sistemi'ne gönderecektir. Sistem TIR taşımasında yer alan tüm

gümrük idarelerine, TIR taşımasıyla ilgili bilgileri sağlayacaktır. Böylece, bir sonraki gümrük idaresine ön bildirim içeriği iletilmiş olacaktır. Garanti zinciri, TIR taşımasındaki garantinin durumuyla ilgili her türlü değişikliği bildirecek ve en son bilgiyi sağlayacaktır.

Herhangi bir giriş gümrük idaresine varıldığında aynı süreç tekrarlanacaktır. Çıkış veya varış gümrük idaresine gidildiğinde, gümrük yetkilileri TIR taşımasının sonlandığına ilişkin bilgiyi eTIR Sistemi'ne iletacaktır. Aynı işlem, TIR işleminin ibrası halinde de yapılacaktır.

7- eTIR Sistemi'nin hayata geçirilmesi öncesinde neler yapılacaktır?

eTIR Sistemi'nin uygulamaya konması öncesinde tamamlanması gereken üç aşama bulunmaktadır:

- eTIR Referans Modeli'nin hazırlanması,
- eTIR Sistemi'nin yasal dayanağının oluşturulması,
- eTIR Sistemi'nin finansmanı.

eTIR Projesi'ne ilişkin teknik çalışmalar büyük ölçüde tamamlanmış olup, eTIR Sistemi'nin temelini oluştur-

racak teknik belge olan eTIR Referans Modeli Versiyon 4.1 oluşturulmuştur. eTIR Pilot Projelerinden alınacak sonuçlara göre Referans Model yeniden değerlendirilecektir.

eTIR Sistemi'nin yasal dayanağının hazırlanması amacıyla Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu Taşımacılığı Etkileyen Gümrük Sorunları Çalışma Grubu (WP.30) bünyesinde hukuki çalışmalar gerçekleştirmek üzere eTIR Yasal Uzmanlar Grubu (GE.2) kurulmuş olup, GE.2'nin konuyla ilgili çalışmaları devam etmektedir.

Sistemin finansal yapısıyla ilgili henüz bir karar alınmamış olup, sistemin nasıl finanse edileceğine ilişkin tartışmalar gerek TIR Sistemi'nin idari organlarında gerekse eTIR Projesi ile ilgili çalışma gruplarında halen sürdürülmektedir.

8- eTIR Pilot Projelerinde son durum nedir?

eTIR Pilot Projeleri, eTIR Sistemi'nin pratik uygulaması olacaktır.

eTIR Projesi'nin C2B / B2C (Customs to Business / Business to Customs, Gümrükten İş Dünyasına / İş Dünyasından Gümrüğe) bölümünü test edecek olan BMAEK-IRU Ortak eTIR Pilot Projesi'nin ülkemiz ve İnan arasında yürütülmesine karar verilmesi sonrasında pilot projenin İşleyiş Kuralları (Terms of Reference) belgesi 26/10/2015 tarihinde imzalanmıştır.

Proje kapsamındaki taşımalar 27-28 Kasım 2015 tarihlerinde karşılıklı olarak başlatılmıştır. İlk aşaması başarıyla tamamlanan pilot projenin 2. aşamasına geçilmiştir.

BM UNDA Projesi (Gelişmekte Olan ve Geçiş Ekonomisinde Olan Ülkelerin Yasal Sınır Geçişlerinin Kolaylaştırılması, Bölgesel İş Birliği ve Uyum Kapasitelerinin Arttırılması Projesi) kapsamında, ülkemiz ve Gürcistan arasında yürütülecek eTIR Pilot Projesi ile eTIR Projesi'nin C2C (Customs to Customs, Gümrükten Gümrüğe) yönü test edilecektir.

Projenin İşleyiş Kuralları Belgesi 26/01/2016 tarihinde imzalanmış olup, konuyla ilgili teknik çalışmalar devam etmektedir.

Kaynakça

- TIR El Kitabı (<http://www.unece.org/tir/tir-hb.html>)
- Mermer, R. (2013). eTIR Projesi. Gümrük ve Ticaret, 11(33), 59-62.
- <http://www.unece.org/trans/bcf/etir/welcome.html>
- <http://www.unece.org/trans/bcf/etir/background.html>
- https://www.iru.org/sites/default/files/2016-07/0351_eTIR_report.pdf
- <http://www.unece.org/fileadmin/DAM/trans/bcf/wp30/documents/ECE-TRANS-WP30-2011-4r1e.pdf>
- <http://www.unece.org/fileadmin/DAM/trans/bcf/wp30/documents/ECE-TRANS-WP30-2011-09e.pdf>
- http://www.unece.org/fileadmin/DAM/trans/bcf/adhoc/conc_tech/documents/Sceia_Hirt_250914.pdf
- http://www.unece.org/fileadmin/DAM/trans/bcf/adhoc/conc_tech/documents/SIVECO250912.pdf
- http://www.unece.org/fileadmin/DAM/trans/bcf/adhoc/conc_tech/documents/id14-06e.pdf
- http://www.unece.org/fileadmin/DAM/trans/bcf/adhoc/conc_tech/documents/id12-10r1e.pdf
- http://www.unece.org/fileadmin/DAM/trans/bcf/adhoc/conc_tech/documents/id13-02e.pdf
- <http://ab.gtb.gov.tr/turkiye-ve-iran-arasinda-yurutulen-etir-pilot-projesi-basina-tanitildi>
- <http://www.unece.org/trans/bcf/etir/news/280116.html>
- <http://www.unece.org/fileadmin/DAM/trans/doc/themes/UNDAC2C/Geneva2016/Dirlik210616.pdf>
- <http://www.unece.org/info/media/news/transport/2016/georgia-and-turkey-create-digital-link-with-etir/doc.html>

YAZAR HAKKINDA

Ruken MERMER

Gümrük ve Ticaret Uzmanı
Gümrükler Genel Müdürlüğü
0312 449 32 22
R.Mermer@gtb.gov.tr

1982 yılında Konya'nın Cihanbeyli ilçesinde doğdu. Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme bölümünden 2005 yılında mezun oldu. 2007 yılında Gümrük ve Ticaret Bakanlığında başladığı görevini "Gümrük ve Ticaret Uzmanı" olarak halen sürdürmektedir. Gazi Üniversitesinde yüksek lisans eğitimine devam etmekte olup, iyi derecede İngilizce bilmektedir.

TİCARİ DEFTERLERİN Elektronik Ortamda Tutulması

Özkan ARSLAN

Gümrük ve Ticaret Başmüfettişi
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Giriş

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na (TTK) göre, her tacir ticari defterleri tutmak ve bunları on yıl süreyle saklamak zorundadır (TTK, md.64/f.1, 82/f.1-a). Tutulması gereken ticari defterler her tacire göre farklılık göstermekle birlikte ticari işletmenin muhasebesiyle ilgili olan ticari defterlerin (yevmiye defteri, defteri kebir ve envanter defteri) tüm tacirler tarafından tutulması şarttır. Gümrük ve Ticaret Bakanlığının açıkladığı verilere göre, 31/10/2016 tarihi itibariyle ülkemizde faaliyet gösteren tacir sayısı 1.693.015 adettir (E-kaynak: <http://risk.gtb.gov.tr> Erişim Tarihi: 15/11/2016). Her bir defterin ortalama 100 yapraktan oluştuğu varsayımıyla hesap yapıldığında sadece bir yılda ticari defterler için kullanılacak kâğıt sayısı (300 × 1.693.015) 507.904.500 adet olmaktadır. Yetişkin bir çam ağacından yaklaşık 73.000 adet A4 boyutunda kâğıt üretildiğinden ticari defterlerin fiziki ortamda tutulması nedeniyle her yıl yaklaşık 7.000 adet çam ağacının kesilmesi gerekmektedir (E-kaynak: www.hurriyet.com.tr Erişim Tarihi: 15/11/2016).

Öte yandan, A4 büyüklüğündeki bir kâğıdın ortalama ağırlığı 5 gram olduğundan ve ticari defterlerin on yıl süreyle saklanması zorunlu olduğundan her yıl yaklaşık 2.500 ton kâğıdın on yılda da 25.000 ton kâğıdın arşivlenmesi durumuyla karşılaşılacaktır.

Günümüzde bilgi işlem teknolojisindeki gelişmeler hayatın her alanında olduğu gibi ticari hayata dolayısıyla da ticari kayıtların elektronik ortamda tutulmasına da yansımıştır. TTK ile hem ticari defterlerin elektronik ortamda

tutulmasına hem de bu kayıtların elektronik ortamda saklanmasına olanak tanınmıştır. Maliye Bakanlığının (Gelir İdaresi Başkanlığı) 15/11/2016 tarihi itibarıyla güncellediği verilere göre toplam 50.871 adet mükellef elektronik defter uygulamasından yararlanmaktadır (E-kaynak: www.edeFTER.gov.tr Erişim Tarihi: 15/11/2016). Dolayısıyla, ülkemizde faaliyet gösteren tacirlerin sadece % 3'ü ticari defterlerini elektronik ortamda tutmaktadır.

Bu çalışmada, ticari defterlerin elektronik ortamda tutulmasının zorunlu olup olmadığı ile defterlerin elektronik ortamda nasıl tutulacağı ortaya konulmuştur.

Tutulması Zorunlu Olan Ticari Defterler

TTK'nın 64'üncü maddesi uyarınca çıkarılan Ticari Defterlere İlişkin Tebliğ¹ (TDT) hükümlerine göre, her bir tacirin tutması zorunlu olan ticari defterler şunlardır.

- Gerçek kişi tacirler; yevmiye defteri, envanter defteri ve defteri kebir.
- Kollektif ve komandit şirketler; yevmiye defteri, envanter defteri, defteri kebir ile genel kurul toplantı ve müzakere defteri.
- Anonim şirketler ve kooperatifler; yevmiye defteri, envanter defteri, defteri kebir, yönetim kurulu karar defteri, pay defteri ile genel kurul toplantı ve müzakere defteri.
- Limited şirketler; yevmiye defteri, envanter defteri, defteri kebir, pay defteri ile genel kurul toplantı ve müzakere defteri. Limited şirketlerde, müdür veya müdürler kurulunun şirket yönetimi ile ilgili olarak aldığı kararlar genel kurul toplantı ve müzakere defterine kaydedilebileceği gibi ayrı bir müdürler kurulu karar defteri de tutulabilir. Şirket tarafından, müdürler kurulu karar defterinin tutulması tercih edilmiş ise bu defterin de açılış onayının yapılması zorunludur (TDT, md.11/f.4).
- Diğer tüzel kişi tacirler; yevmiye defteri, defteri kebir ve envanter defteri.

Çoğunluğu küçük ve orta ölçekli işletme niteliğindeki tacirler, defterlerini elektronik ortamda tutmaları için KOSGEB tarafından desteklenmelidir.

TTK'nın 64'üncü maddesinin üçüncü fıkrasında, ticari defterlerin elektronik ortamda nasıl tutulacağına Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Maliye Bakanlığınca müştereken çıkarılacak tebliğle belirleneceği hüküm altına alınmış olup anılan hüküm uyarınca hazırlanan Elektronik Defter Genel Tebliği, 13/12/2011 tarihli ve 28141 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Anılan Tebliğ'de, www.edeFTER.gov.tr adresinde duyurulan defterlerin elektronik ortamda tutulabileceği belirtilmiş olup bugün itibarıyla sadece yevmiye defteri ile defteri kebirin elektronik ortamda tutulması mümkündür.

Dolayısıyla, tacirler isteseler dahi gerekli teknik alt yapı oluşturulmadığından envanter defterini, genel kurul toplantı ve müzakere defterini, pay defterini ve yönetim kurulu karar defterini elektronik ortamda tutamayacaklardır. Bu nedenle, anılan defterler fiziki ortamda tutulacaktır.

Yevmiye Defteri İle Defteri Kebiri Elektronik Ortamda Tutmak Zorunda Olan Tacirler

TTK'ya göre, yevmiye defteri ile defteri kebirin elektronik ortamda tutulması tacirin tercihine bırakılmıştır. Ancak, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun (VUK) mükerrer 242 ile mükerrer 257'nci maddelerinin Maliye Bakanlığınca verdiği yetkiye istinaden yayımlanan 421 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği² ile bazı tacirlere defterlerini elektronik ortamda tutma zorunluğu getirilmiş, 454 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği³ ile de defterlerini elektronik ortamda tutmak zorunda olan tacirlerin kapsamı genişletilmiştir.

- 19.12.2012 tarihli ve 28502 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.
- 14/12/2012 tarihli ve 28497 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.
- 20/06/2015 tarihli ve 29392 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Söz konusu Tebliğ hükümlerine göre, aşağıda gösterilenler yevmiye defteri ile defteri kebiri elektronik ortamda tutmak zorundadırlar.

- i. 4/12/2003 tarihli ve 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu kapsamında madeni yağ lisansına sahip olanlar ile bunlardan 2011 takvim yılında mal alan mükelleflerden 31/12/2011 tarihi itibarıyla asgari 25 Milyon TL brüt satış hasılatına sahip olanlar.
- ii. 6/6/2002 tarihli ve 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununa ekli (III) sayılı listedeki malları⁴ imal, inşa veya ithal edenler ile bunlardan 2011 takvim yılında mal alan mükelleflerden 31/12/2011 tarihi itibarıyla asgari 10 Milyon TL brüt satış hasılatına sahip olanlar.
- iii. 2014 veya müteakip hesap dönemleri brüt satış hasılatı 10 Milyon TL ve üzeri olan mükellefler.
- iv. 6/6/2002 tarihli ve 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununa ekli I sayılı listedeki malların imali, ithali, teslimi vb. faaliyetleri nedeniyle Enerji Piyasası Düzenleme Kurumundan (EPDK) lisans alan mükellefler. Bayilik lisansı olanlar, münhasıran bu

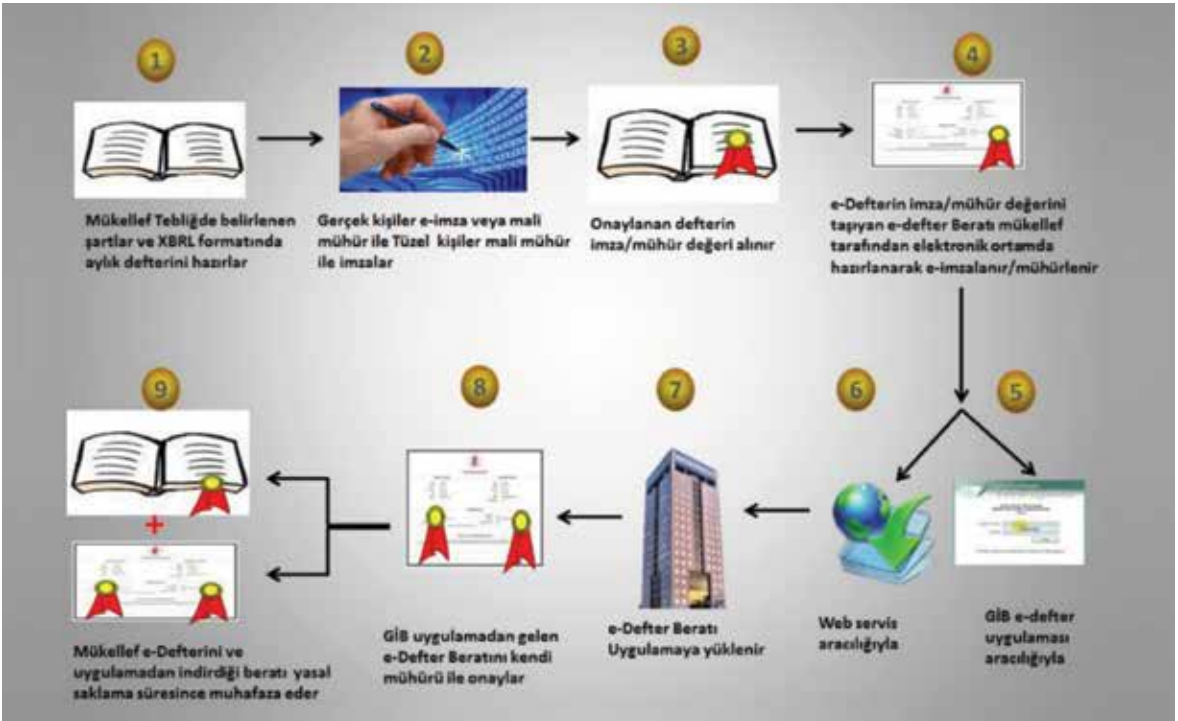
lisansa sahip olmaları nedeniyle bu bent kapsamında değerlendirilmeyecektir.

- v. Özel Tüketim Vergisi Kanununa ekli III sayılı listedeki malları imal, inşa ve ithal eden mükellefler.

Defterlerin Elektronik Ortamda Tutulması

Tacirlerin, defterlerini elektronik ortamda tutabilmeleri için Gelir İdaresi Başkanlığından izin almaları gerekmektedir. Bu izni alan tacirler, www.edefer.gov.tr internet adresinde duyurulan format ve standartlara uygun olarak ve aylık dönemler itibarıyla elektronik defterlerini oluşturacaklardır. Defterlerini elektronik defter biçiminde tutmaya başlayan tacirler söz konusu defterlerini kâğıt ortamında tutamazlar.

Elektronik defter tutma sürecinde hesap döneminin ilk ayının beratının alınması açılış onayı, son ayının beratının alınması ise kapanış onayı yerine geçmektedir. Gerçek kişi tacirler, aylık dönemler itibarıyla oluşturdukları elektronik defterlerini, ilgili olduğu ayı takip eden üçüncü ayın son gününe kadar kendilerine ait güvenli elektronik imza veya mali mühür ile imzalayacaklar, tüzel kişi tacirler de elektronik defterlerini, ilgili olduğu ayı takip eden üçüncü ayın son gü-

4. Genel olarak alkol veya tütün içeren ürünler.

nüne kadar (Hesap döneminin son ayına ait defterler kurumlar vergisi beyannamesinin verildiği ayın son gününe kadar) kendilerine ait mali mühür ile onaylayacaklar, imzalı veya mühürlü defterler için berat dosyalarını oluşturacaklar ve bu dosyaları Elektronik Defter Uygulaması aracılığı ile Gelir İdaresi Başkanlığının onayına sunulacaklardır. Sistemin çalışma aşamaları şema halinde gösterilmiştir (E-kaynak: www.edeften.gov.tr Erişim Tarihi: 15/11/2016).

Oluşturulan elektronik defterler, Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından onaylanan beratları ile birlikte VUK ve TTK uyarınca geçerli kanuni defter olarak kabul edilmektedir. Gelir İdaresi Başkanlığınca gerçekleştirilen berat verme işlemi, ilgili defterlerde yer alan kayıtların içerik ve gerçeğe uygunluk denetimi anlamına gelmemekte ve herhangi bir vergi incelemesini veya diğer incelemeleri ifade etmemektedir.

TTK'ya göre, fiziki ortamda tutulan ticari defterlerin açılış onaylarının ve kapanış onaylarının notere yaptırılması zorunludur. Bu nedenle, tacirler açılış ve kapanış onayları için notere ücret ödemek zorundadırlar. Defterlerin elektronik ortamda tutulması halinde hesap döneminin ilk ayının beratının alınması açılış onayı, son ayının beratının alınması kapanış onayı yerine geçtiğinden ve beratlar Gelir İdaresi Başkanlığına GİB e-Defter Uygulaması veya webservis aracılığıyla ücretsiz olarak iletildiğinden tacirler açılış veya kapanış onayı nedeniyle noter masraflarından kurtulmaktadırlar.

Sonuç

Tacirlerin ticari defterlerini elektronik ortamda tutmalarına hem TTK'da hem de VUK'da izin verilmiştir. Kasım 2016 itibarıyla her defter değil sadece yevmiye defteri ile defteri kebir elektronik ortamda tutulabilmektedir. Diğer defterlerin bu konudaki teknik alt yapı sağlanıncaya kadar fiziki ortamda tutulması gerekmektedir. Ticari defterlerin elektronik ortamda tutulması durumunda tacirler bir yandan bu defterlerin açılış veya kapanış onaylarına ilişkin maliyetlerden ve arşiv maliyetlerinden kurtulmaktalar bir yandan da çevrenin korunmasına önemli katkı sunmaktadırlar.

Elektronik ortamda tutulması zorunlu olan yevmiye defteri veya defteri kebirin tutulmaması veya tutulmakla birlikte elektronik ortamda saklanmaması halinde tacirler üçyüz günden az olmamak üzere adli para cezasıyla cezalandırılacaklar (TTK, md.562/f.6),

anılan defterlerin usulüne uygun tutulmaması (kayıtların eksiksiz, doğru, zamanında ve düzenli olarak yapılmaması, açılış veya kapanış onaylarına ilişkin beratların süresinde alınmaması gibi) durumunda ise tacirler 2017 yılında 5.408 TL idari para cezasıyla karşılaşacaklardır (TTK, md.562/f.1).

Gerek tacirlerin defter tutmaya ilişkin maliyetlerinin azaltılarak rekabet güçlerinin artırılması gerekse kâğıt kullanımının sonlandırılarak çevrenin korunması için ticari defterlerin tamamının elektronik ortamda tutulmasına ilişkin teknik alt yapının tamamlanması, ayrıca her ne kadar Maliye Bakanlığınca yapılacak düzenlemelerle her tacirin defterlerini elektronik ortamda tutmasına ilişkin yükümlülük getirilebilecek ise de çoğunluğu küçük ve orta ölçekli işletme niteliğindeki tacirlerin defterlerini elektronik ortamda tutmalarını özendirmek amacıyla KOSGEB tarafından desteklenmesinin yerinde olacağı değerlendirilmektedir.

Kaynakça

- E-kaynak: <http://risk.gtb.gov.tr> Erişim Tarihi: 15/11/2016
- E-kaynak: www.hurriyet.com.tr Erişim Tarihi: 15/11/2016
- E-kaynak: www.edeften.gov.tr Erişim Tarihi: 15/11/2016

YAZAR HAKKINDA

Özkan ARSLAN

Gümrük ve Ticaret Başmüfettişi
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı
0.312 449 25 72
ozkanarslan48@gmail.com

1972 yılında Muğla'nın Kavaklıdere İlçesi'nde doğmuştur. 1994 yılında Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümünden mezun olmuştur. 1996 yılında Mülga Sanayi ve Ticaret Bakanlığında Müfettiş Yardımcısı olarak mesleğe başlamış, 1999 yılında Müfettişliğe, 2006 yılında da Başmüfettişliğe atanmıştır. 2002-2003 döneminde bir yıl süreyle Amerika Birleşik Devletleri'nde "ABD'de Tüketici Hakları" konusunda araştırma ve incelemelerde bulunmuştur. 2013 yılında Gümrük ve Ticaret Başmüfettişliğine atanmış ve bu tarihten itibaren de 2 nolu Ticaret Rapor Değerlendirme Komisyonunun başkanlığı görevini yerine getirmektedir.

Davut ORHAN

Gümrük ve Ticaret Uzmanı
Risk Yönetimi ve Kontrol Genel
Müdürlüğü

KONTEYNER VE LİMAN TAKİP SİSTEMİ PROJESİ

Ülkemiz dış ticaret işlemleri içerisinde en çok kullanılan taşıma şekli deniz yolu taşımacılığıdır. 2015 yılı istatistiklerine göre deniz yolu ile yapılan ticarete konteyner işlemlerinin hacmi 6.848.854 TEU ile toplam işlem hacminin %84,07'sidir.

Ticaretimizde bu kadar büyük bir hacme sahip konteyner hareketliliğinin takibi ve kayıt altına alınması önemli bir gerekliliktir.

Konteyner ve Liman Takip Sistemi de ülkemize giriş ve ülkemizden çıkış yapan konteynerlere ilişkin bilgilerin elektronik ortamda kayıt altına alınması ve limanlardaki konteyner ve eşya hareketlerinin elektronik ortamda takibini teminen Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile liman işletmelerinin sistemleri arasında entegrasyon ile elektronik bilgi paylaşımının sağlanması amacıyla kurulmuş olan sistemdir.

Projenin birçok bileşeni bulunmakta, en büyük paydaş da liman işletmeleri olmaktadır. Bu bileşenler;

1. Konteyner Kayıt ve Takip Formlarının elektronik ortama alınması,
2. Liman sahasına gelecek ve liman sahasından çıkacak olan eşya ve konteynerlerin kayıt altına alınması,
3. Liman içerisinde kâğıt dolaşımının ortadan kaldırılması için talimatların ve cevaplarının elektronik ortama alınması,
4. Liman işletmelerinin ihtiyaç duydukları bilgilere elektronik ortamda ulaşabilmesi olarak sıralanabilir.

Söz konusu proje ile gümrük idaresinin sistemleriyle liman işletmesinin sistemleri entegre edilerek gümrük denetimlerinin etkinliğinin artırılması, kaçakçılıkla mücadelede kullanılan veri tabanının genişletilmesi, risk analizlerinin daha sağlıklı yapılması, limanda işlemlerin hız kazanması ile firmalara zaman ve maliyet avantajı sağlanarak limana gelen-giden konteynerin liman içi hareketleri dahil olmak üzere etkin bir şekilde izlenmesi ve sağlıklı istatistik üretilmesi hedeflenmektedir.

Yapılan çalışmalar ile

- Konteyner Kayıt ve Takip Formları
- Boşaltma Listesi
- Ambar Çıkış Fişleri

- X-Ray Tarama Talep Formları
- Konteyner muayenesine ilişkin Açma Kapama Formu
- İhracat eşyasına ilişkin dilekçe
- Tahliye Müsaade Kâğıdı
- Kapı giriş ve çıkışında tutulan defter ve kayıtlar

kâğıt ortamından kaldırılarak kırtasiyeciliğin ve sahteciliğin büyük oranda önüne geçilmiş olacaktır.

Konteyner Kayıt ve Takip Formlarının Elektronik Ortama Alınması

Konteyner ve Liman Takip Projesi kapsamında konteynerler ile ilgili gümrük işlemlerinin elektronik ortama taşınmasına ilişkin teknik çalışmalar yapılmış, bu kapsamda mevzuat değişikliği de gerçekleştirilmiştir. Kâğıt ortamında düzenlenen "Giriş Konteyner Kayıt ve Takip Formu" ile "Çıkış Konteyner Kayıt ve Takip Formu" 01.12.2016 tarihi itibarıyla tüm gümrük idarelerinde elektronik ortamda verilmeye başlanmıştır. Ve Ocak ayı itibarıyla 1.371.828 adet konteyner için elektronik form düzenlenmiştir.

Formlar internete bağlanabilen herhangi bir ortamda kullanıcı yetkisi olan yükümlüler tarafından düzenlenebilmektedir. Tescil ve onay süreçleri de elektronik ortamda yapılmakta, bildirilen e-posta adreslerinden onay bilgileri kullanıcılara iletilmektedir. Yabancı konteynerlerin giriş onayı ve yerli konteynerlerin çıkış onayları sırasında, bankada oluşturulan bakiyeden düşüm yapılmakta, bu bakiye istenildiği zaman yükümlü tarafından sorgulanabilmektedir.

Uygulama ile yükümlü tarafından yapılan tescil ile geçici ithalat rejim süresi başlamakta, süre takibi yükümlü ve ilgili memur tarafından kolaylıkla yapılabilmektedir.

Konteynere ilişkin kayıt ve takip formu verilerinin elektronik ortamda bulunması, usulüne uygun kayıtları olmayan ya da rejim kurallarını ihlal eden konteynerlere yaptırım uygulanabilmesini kolaylaştırmaktadır.

Limn Sahasına Gelecek Ve Limn Sahasından Çıkacak Olan Eşya, Araç Ve Konteynerlerin Kayıt Altına Alınması

Limn sahasına girecek araç ve eşyalara ilişkin bilgiler limn işletmesi tarafından temin edilerek gümrük sistemleri ile paylaşılacaktır. Araç, limn sahasına geldiğinde plakası ile dorse plakası, yük durumu,

varsa beyan bilgileri vb. bilgilere ulaşılarak liman girişinde görevli memur kontrolü ile limana alınacaktır.

Limandan çıkış yönünde de, çıkacak olan araca ilişkin bilgilere aynı şekilde plaka sorgusu ile görevli memur tarafından ulaşılabilecektir. Eşyaya ilişkin beyan bilgileri ile fiilen taşınan eşyanın kap ve/veya kilo bilgileri arasında kontrol yapılarak, aracın liman sahasını terk edip edemeyeceği hususunda ilgili memur sistem tarafından uyarılacaktır, bu şekilde fişler üzerinden yapılan takibata ihtiyaç kalmayacaktır.

Dolaşımda olan ve birçok kez Türkiye Gümrük Bölgesine girişi ve çıkışı olan; birçok beyanda yer alan konteynerlerin tarihçesi oluşturularak, fiziki hareketleri ve beyan bilgileri bir bütün olarak geçmişe dönük olarak sorgulanabilecektir.

Liman İçerisinde Kâğıt Dolaşımının Ortadan Kaldırılması İçin Talimatların Ve Cevaplarının Elektronik Ortama Alınması

Muayene edilecek eşya bilgisinin liman işletmesine bildirilmesi ve işletme tarafından eşyanın muayene hazırlığının yapılması için kullanılan muayene türünü de içerir formlar kaldırılacaktır. Bunun yerine hangi tür beyana bağlı olursa olsun, muayene talimatı muayene ile görevli memur tarafından elektronik ortamda verilecektir.

Muayene talimatları liman işletmesi tarafından sorgulanarak, eşya muayeneye hazır olduğunda elektronik ortamda bildirimde bulunacaktır. Muayene ile görevli memur hazır bilgisini aldığı anda eşyanın muayenesini yapıp, işlemlerini devam ettirebilecektir.

Ayrıca; mevcut uygulamada X-Ray taraması yapılacak konteynerler için tarama talep formları kağıt ortamında düzenlenmektedir. Form, tarama talebinde bulunacak memur tarafından başlatılmakta, idarenin yetki verdiği personel tarafından değerlendirilmesi yapılarak imzalanmakta ve taramayı yapacak operatöre ekleri ile birlikte iletilmektedir. Tarama yapıldıktan sonra, operatör tarafından sonuç yazılarak, form tarama talebinde bulunan personele tekrar gönderilmektedir. Bu form elektronik ortama alınmış olup; özet beyan kapsamındaki sevklere otomatik olarak oluşturulacaktır. Diğer beyan türlerinde internet üzerinden ya da BİLGE Sisteminden talep sahibi memur tarafından başlatılacak, idarenin yetki verdiği personel tarafından web üzerinden devam ettirilecektir.

Elektronik ortamda kendisine gelen formlara, tarama sonrası operatör tarafından sonuç girilerek döngü tamamlanacaktır. Bu sonuçlar tarama talebinde bulunan memur tarafından görüntülenerek işlemlere devam edilecektir.

Bu tarama talepleri liman işletmesi tarafından da sorgulanabilmekte, konteynerin tarama yapılacak alana taşınma işlemleri ve diğer operasyon süreçleri yönetilmektedir.

X-ray taraması taleplerinin elektronik ortamda yapılması, mükerrer taleplerin önüne geçecektir. Konteyner ve eşyaya ilişkin sorgulanabilir tarama arşivi de oluşturulacaktır.

Liman İşletmelerinin İhtiyaç Duydukları Bilgilere Elektronik Ortamda Ulaşabilmesi

Proje ile liman işletmeleri tahliye müsaadesi, tasfiyelik eşya bilgisi, eşyanın gümrük işlemlerinin tamamlanıp-tamamlanmadığı, konteyner kayıt ve takip formlarının onay durumu gibi bilgilere elektronik ortamda ulaşabilecektir.

Limana gelen bir geminin tahliye işlemlerinin yapılabilmesi için gümrük idaresinden müsaade alması gerekmektedir. Bunun için hazırlanan mevzuat düzenlemesi ile varış bildiriminin onaylanması tahliye müsaadesi anlamına gelecektir. Yapılan çalışma ile liman işletmesi varış bildirimlerinin onay bilgisine elektronik ortamda ulaşabilecektir.

Eşyanın gümrüğe sunulmasından sonra gümrüğe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulması için gerekli sürenin takibiyle ilgili olarak, eşyanın ambar bekletme süresi de liman işletmelerince sorgulanabilecektir. Böylelikle tasfiyelik hale gelen eşya liman işletmesi tarafından bilinebilecektir.

Mevcut uygulamada, liman işletmeleri limanlarından çıkacak eşyanın teslimi işlemlerine başlamak için, müşterisinden gümrük işlemlerinin bitişini teyit amaçlı olarak ambar çıkış fişinin getirilmesini zorunlu tutmaktadır. Proje kapsamında işletmeler teslimi talep edilen eşyanın gümrük işlemlerinin bitip-bitmediğini gümrük sistemlerinden sorgulayabilecektir.

Gemiye yüklenecek ya da liman sahasından çıkarılacak konteynerlerin konteyner kayıt ve takip formlarının onay durumu da işletmeler tarafından sorgulanabilecektir. Elektronik ortamdaki veriler ile form onayı

bulunmayan konteynerlerin yükleme ya da saha çıkışına izin verilmeyeceğinden, işletmeler operasyonlarını bu sorgulara göre yönetebileceklerdir.

Beyanların Sadeleştirilmesi Ve Muhafaza Kontrolleri

Türkiye gümrük bölgesine gelen gemiler için gelmeden ez az iki saat önce “Genel Bildirim Formu” Gemi Takip Programı üzerinden verilmekte, gemide sağlık muayenesi bittikten sonra da kaptan tarafından “Denizyolu Beyan Formu” doldurulmaktadır. Ayrıca taşıma aracının işleticisi veya temsilcisi tarafından varış bildirimini elektronik ortamda tescil edilmekte, ilgili memur tarafından da BİLGE Sisteminden varış bildirimini onaylanması ile bağlı özet beyanlar onaylanmaktadır. Benzer biçimde geminin limandan ayrılmasından en az iki saat önce “Genel Bildirim Formu” Gemi Takip Programı üzerinden verilmekte, kaptan tarafından da “Denizyolu Beyan Formu” doldurulmaktadır. Eşya ve kaplara ilişkin olarak da çıkış bildirimini tescil edilmekte, çıkış bildirimini ilgili memur tarafından onaylanması ile de bağlı bulunan ihracat beyannameleri kapanmaktadır.

12 Ocak 2017 tarihli Resmi Gazete ile Gümrük Yönetmeliği'nin 63, 71-72 ve 437'nci maddelerinde yapılan değişiklikler ile gelen ve giden deniz taşıtlarının kontrollerinde yapılan beyanlar sadeleştirilmiş, 10/Ç ve 10/D numaralı eklerde yer alan “genel bildirim formu” ve “denizyolu beyan formu” kaldırılarak, ek 10/G'de yer alan “denizyolu genel bildirim” getirilmiştir. Yeni getirilen bu formun veri işleme tekniği ile verilmesi hüküm altına alınmıştır.

Yapılacak teknik düzenleme ile gelen gemiye ait denizyolu deniz yolu genel bildirimini, varış bildirimini olarak da kullanılacak; Gemi Takip Programı üzerinden varış bildirimini otomatik onaylanması sağlanacaktır.

437'nci madde düzenlenen çıkış bildirimini ile ilgili olarak da, ikinci fıkrada yer alan “Denizyolu taşımacılığında çıkış bildirimini eşyanın taşıta yüklenmesinden önce verilir. Çıkış bildiriminde beyan edilen eşyanın miktar bilgisi ile çıkış bildirimine konu olan beyanname yer alan eşyanın miktar bilgisi elektronik ortamda karşılaştırılır. Farkın mevzuatta belirlenen sınırlar içerisinde olmaması halinde, eşyanın deniz taşıtına yüklenmesine izin verilmez.” hükmü ile eşya yüklenmeden önce çıkış bildirimini verilmesi, çıkış bildirimine bağlanan beyan bilgileri ile çıkış bildirimini bilgilerin karşılaştırılması sağlanmıştır.

Aynı maddenin beşinci fıkrasında da çıkış bildirimini işlemlerinin tamamlanarak kapanmasının deniz taşıtının çıkışından sonra en geç yirmi dört saat içerisinde yapılması gerektiği belirtilmiştir.

Ayrıca; getirilen değişiklik ile manifesto elektronik ortama alınarak, manifesto verileri çapraz kontrollerde kullanılabilir olup manifestoların kâğıt nüshası aranmayacaktır.

Sonuç

Projenin 2017 yılının sonunda bitirilmesi hedeflenmekle birlikte mevzuat çalışmaları ve teknik çalışmalar devam etmektedir. Sistem; Borusan Limanı, Mersin Uluslararası Limanı ile Ambarlı Gümrük Müdürlüğüne bağlı limanlarda birçok unsurlarıyla birlikte uygulanmaya başlamıştır.

Diğer taraftan, yukarıda belirtildiği gibi projenin bir bileşeni olan elektronik Konteyner Kayıt ve Takip Formları 01.12.2016 tarihinden itibaren ülke genelinde uygulanmaktadır.

Dünya uygulamalarının gelişmiş örneklerinde; insansız liman çalışmaları, liman tek pencere gibi uygulamalar hayata geçirilmektedir. Ülkemiz açısından yapılan çalışma, çağın gereksinimlerinin yakalanmasında önemli yere sahip olacaktır. Bu yolla kamu idaresinin etkin denetimi ve ticaret erbabının işlerinin kolaylaştırılması ve hızlandırılması ülkeye artı değer katacaktır.

YAZAR HAKKINDA

Davut ORHAN

Gümrük ve Ticaret Uzmanı
Risk Yönetimi ve Kontrol Genel Müdürlüğü
d.orhan@gtb.gov.tr

1987 yılında Sinop Boyabat'da doğdu. Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nden 2010 yılında mezun oldu. 2012 yılında Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Risk Yönetimi ve Kontrol Genel Müdürlüğü Elektronik Gümrük İşlemleri Dairesinde uzman yardımcısı olarak göreve başladı. 2015 yılından itibaren Gümrük ve Ticaret Uzmanı olarak Ticaretin Kolaylaştırılması Dairesinde görevine devam etmektedir. İyi derecede İngilizce bilmektedir.

Hamit BOZTEPE

Gümrük ve Ticaret Uzmanı
Risk Yönetimi ve Kontrol Genel
Müdürlüğü

15 SORUDA İŞ ORTAMI

(DOING BUSINESS) RAPORU

METODOLOJİSİ VE 2017 RAPORU

Dünya Bankası tarafından hazırlanan ve ilki 2003 yılında açıklanan İş Ortamı Raporları, dünya ekonomilerinde yatırım ortamını etkileyen reformları tespit ederek yıllık olarak kamuoyu ile paylaşan uluslararası bir kaynaktır. Rapor, bir ülkede ekonomik faaliyet açısından en büyük şehirde faaliyet gösteren küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin iş yapma süreçlerini etkileyen mevzuat düzenlemeleri ve bunların uygulaması gibi konulara ilişkin değerlendirmeler ortaya koymaktadır.

Ekim 2016'da açıklanan 14'üncü iş ortamı raporu, iş ortamını ilgilendiren 11 farklı gösterge seti altında 190 ekonomiyi değerlendirmiştir. Rapor, Haziran 2015 – Mayıs 2016 döneminde gerçekleştirilen reformları kapsamaktadır.

1. İş Ortamı Raporunda Yer Alan Gösterge Setleri Nelerdir?

İş ortamı raporunda yer alan göstergeler şunlardır:

1. İşe Başlama (Starting a business)
2. İnşaat İzinlerinin Alınması (Dealing with construction permits)
3. Elektrik Temini (Getting electricity)
4. Tapu Kaydı (Registering property)
5. Kredi Temini (Getting credit)
6. Azınlık Hissedar Haklarının Korunması (Protecting minority investors)
7. Vergi Ödeme (Paying taxes)

8. Sınır Ötesi Ticaret (Trading across borders)
9. Sözleşmenin İcrası (Enforcing contracts)
10. İflasın Çözümü (Resolving insolvency)
11. İşgücü Piyasası Düzenlemeleri (Labor market regulation)

Ülkelerin işgücü piyasalarının etkinliğine ilişkin veriler toplanmakla birlikte, iş yapma kolaylığı endeks sıralaması hesaplanırken bu veriler dahil edilmemektedir. Tablo 1’de her bir gösterge başlığında İş Ortamı Raporlarının dikkate aldığı hususlar yer almaktadır.

Tablo 1: İş Ortamı Raporunda Yer Alan Göstergeler

GÖSTERGE SETİ	ÖLÇÜLEN KONULAR
İşe Başlama	Prosedürler, süre, maliyet, limited şirket kurmak için gerekli olan asgari ödenmiş sermaye
İnşaat İzinlerinin Alınması	Prosedürler, bir depo inşası için gereken tüm formalitelerin maliyeti ve süresi, inşaat izinlerinin verilmesi sisteminde kontrol ve emniyet mekanizmalarının kalitesi
Elektrik Temini	Prosedürler, elektrik bağlantısı kurmak için gereken süre ve maliyet, elektrik kaynağının güvenilirliği, elektrik tarifelerinin şeffaflığı
Tapu Kaydı	Mülkiyet devri için gereken prosedürler, süre ve maliyet, arazi yönetimi sistemlerinin kalitesi
Kredi Temini	Taşınır teminat hukuku, kredi bilgi sistemleri
Azınlık Hissedar Haklarının Korunması	İlgili taraf işlemlerinde ve kurumsal yönetimde azınlık hissedarların hakları
Vergi Ödeme	Bir firmanın tüm vergi düzenlemeleri ile uyumu sağlayabilmesi için toplam vergi oranı, ödemeleri ve süre, vergi beyanından sonraki süreçler
Sınır Ötesi Ticaret	Karşılaştırmalı üstünlüğe sahip olunan ürün ihracatında ve oto parçaları ithalatında süre ve maliyet
Sözleşmenin İcrası	Ticari anlaşmazlıkları çözmek için gereken süre ve maliyet, yargı süreçlerinin kalitesi
İflasın Çözümü	Ticari iflas için süre, maliyet, çıktı ve geri dönüş oranı, iflasa ilişkin yasal çerçevenin gücü
İşgücü Piyasası Düzenlemeleri	İstihdam düzenlemelerinde esneklik, iş kalitesinin özellikleri

Kaynak: İş Ortamı 2017 Raporu

2. Göstergeler Nasıl Seçilmektedir?

Raporda yer alan göstergelerin seçilmesi sürecinde, başta Dünya Bankası Girişim Anketleri (The World Bank Enterprise Surveys)’nden elde edilen veriler olmak üzere, ekonomik araştırma ve firma düzeyindeki veriler dikkate alınmaktadır. Belirtilen bu anketler, 139 ekonomideki 130.000’den fazla işletme tarafından raporlanan ve ticari faaliyetin önündeki temel engellerini vurgulayan verileri ortaya koymaktadır. Örneğin, finansmana erişim ve elektrik temininin, bu anketlere cevap veren işletmelerce ticari faaliyet için hayati öneme sahip unsurlar arasında bulunduğu beyan edilmiş ve bu nedenle İş Ortamı Raporunda kredi temini ve elektrik temini olmak üzere iki farklı gösterge seti oluşturulmuştur.

3. Veri Kaynakları Nelerdir?

İdari yükümlülükler ve ülkelerin yerel mevzuatı detaylı bir şekilde incelenerek veri toplanmaktadır. 2017 raporu 190 ekonomiyi içermektedir. Anketler, konferans aramaları, yazışmalar ve ziyaretler yolu ile gerek kamu gerekse özel sektör uzmanlarından interaktif bir şekilde devamlı olarak veri temin edilmektedir. Bu yıllık raporun hazırlanması sürecinde tüm dünyada toplam 15.744 uzmanın görüşüne başvurulmuştur.

Raporda yer alan bilgiler 4 temel kaynağa dayanmaktadır:

- İlgili ekonomilerdeki yasal düzenlemeler,
- Ankete katılanların cevapları,
- İlgili ekonomilerdeki kamu kurum ve kuruluşları,
- Dünya Bankası’nın bölgesel personeli.

4. Raporda Ekonomilerin Performansı Nasıl Değerlendirilmektedir?

İş Ortamı Raporu, ülke performanslarını değerlendirirken, farklı perspektifler ortaya koyabilmek adına sınır puana uzaklık değeri (Distance to Frontier Score-DTF) ve iş yapma kolaylığı sıralaması (ease of doing business ranking) olmak üzere iki farklı ölçü ortaya koymaktadır. Sınır puana uzaklık değeri, performansın mutlak düzeyini ve zaman içindeki gelişimini değerlendirmeye yardımcı olur. Bu değer, 2005 yılından bu yana (veya gösterge için verilerin toplandığı üçüncü yıldan bu yana) raporda yer alan ülkelerde göstergelerin her birinde gözlemlenen en iyi performansı temsil eden “sınır” a olan uzaklığı göstermektedir.

Böylece, herhangi bir zamanda belirli bir ekonominin performansı ile en iyi performansa sahip ekonomi arasındaki fark ortaya konulmakta ve zaman içinde bu ekonominin iş hayatına ilişkin düzenleyici ortamında meydana gelen mutlak değişim değerlendirilebilmektedir.

Sınır puana uzaklık değeri, ilk önce her bir gösterge için hesaplanmakta, daha sonra toplam değeri hesaplamak için tüm göstergelere göre ortalaması alınmaktadır. İş yapma kolaylığı sıralaması ise, bir ekonominin iş ortamına ilişkin performansının diğer ekonomilerin performanslarına göre ne durumda olduğunu ortaya koymaktadır. Böylece, bu iki ölçü birlikte okunduğu zaman bir ekonominin gerçek durumuna ilişkin daha doğru bir değerlendirme ortaya çıkmaktadır.

5. Rapor Kapsamına Dahil Edilmeyen Konular Nelerdir?

İş Ortamı Raporu bir ekonominin iş ortamı veya rekabetçiliğini ölçerken bir dizi faktörü dikkate almaktadır. Makroekonomik istikrar, finansal sistemin gelişmişliği, piyasa büyüklüğü, rüşvet ve yolsuzluk olayları veya işgücünün kalitesi rapor kapsamına dahil edilmemektedir.

Benzer biçimde, rapor kapsamına dahil edilmiş olan gösterge setleri içerisinde de bilinçli olarak hesaba katılmayan unsurlar bulunmaktadır. Örneğin, sınır ötesi ticaret gösterge seti içerisinde ithal ve ihraç edilen eşyanın lojistik süreçleri ile ilgili süre ve maliyetler dikkate alınmakta iken, uluslararası taşımacılık ve gümrük vergilerinden kaynaklanan maliyetler rapor kapsamına dahil edilmemektedir. Bu yüzden, özellikle gelişmekte olan ülkelerde firmaların karşı karşıya kaldığı altyapı sorunlarına ilişkin olarak Raporun dar bir perspektife sahip olduğunu söylenebilir.

Ayrıca, belli bir kanun ya da yönetmeliğin toplumun tamamına olan maliyetleri ve katkıları ölçülmemektedir. Örnek vermek gerekirse, vergi ödenme göstergesi kapsamında işletmeler için bir maliyet kalemi olan toplam vergi oranı ölçülürken, vergi gelirleri ile finans edilmekte olan sosyal ve ekonomik programlar hiçbir gösterge altında incelenmemektedir.

Tablo 2: Rapor kapsamına dahil edilmeyen konular

Dahil Edilmeyen Alanlar
Makroekonomik istikrar
Finansal sistemin gelişmişliği
İşgücünün kalitesi
Rüşvet ve yolsuzluk olaylarının yaygınlığı
Piyasa büyüklüğü
Güvenlik eksikliği
Mevcut göstergelerde yer almayan unsurlar
Vergi ödemede kişisel gelir vergisi oranları
Kredi temininde para politikası durumu ve firmalar için kredi koşullarının sıkı yada esnek olması
Sınır ötesi ticarete ihracat ve ithalat vergileri ve sübvansiyonlar

Kaynak: İş Ortamı 2017 Raporu

6. 2017 Yılı Raporundaki Yenilikler Nelerdir?

Bu yılki rapora ilişkin yeni unsurları şöyle sıralanabilir:

- Vergilerin ödenmesi göstergesine vergi beyanından sonraki süreçler de dahil edilmiştir.
- 3 göstergede cinsiyet unsuru da hesaba katılmıştır.
- Kamuya satışlar üzerine yeni bir pilot gösterge geliştirilmiştir.
- Somali'nin de dahil edilmesi sonucunda, DB 2017'de kapsanan ekonomilerin toplam sayısı 190'a yükselmiştir.

Vergiler

Vergileri ödeme gösterge seti bu sene, bir firmanın olağan vergi yükümlülüklerine uymasından sonra ortaya çıkan işlemler gibi verginin beyanından sonraki süreçlerini de içerecek şekilde genişletilmiştir. Bunlara vergi iadeleri, vergi denetimleri ve vergi itirazları dahildir. Rapor özellikle, katma değer vergisi (KDV) iadesi almak için gerekli olan zamanı ölçmekte, potansiyel olarak bir denetimi tetikleyebilecek kurumsal gelir vergisi beyannamesinde basit bir hata ve idari itiraz süreçlerinde iyi uygulama örneklerini dikkate almaktadır.

Cinsiyet

2017 ile birlikte, sınır puana uzaklık değeri ve iş yapma kolaylığı sıralamasına dahil olan 3 gösterge için

cinsiyet bileşeni de ilave edilmiştir. Bu göstergeler işe başlama, inşaat izinlerinin alınması ve sözleşmelerin uygulanmasıdır.

Peki, cinsiyet farklılıklarının da dikkate alınması neden önem arz etmektedir? Çünkü, dünya nüfusunun yaklaşık yarısını kadınlar oluşturmaktadır ve Raporun bu büyük kesimi özellikle etkileyen mevzuat düzenlemelerini ölçüyor olması önemlidir.

Kamu Alımları

Kamu alımları, kamu kurumları tarafından özel sektörden mal, hizmet ve iş tedarik edilmesi sürecidir. Avrupa Komisyonu verilerine göre (2014), kamu alımları GSYİH'nın ortalama %10 ila %25'ini oluşturmakta ve tedarik piyasasını özel sektör için eşsiz bir iş fırsatları havuzu haline getirmektedir. Bu nedenle 2017 yılı raporu, "hükümete satış" olarak adlandırılan kamu ihale mevzuatına ilişkin bir pilot gösterge seti analizinden oluşan bir ek içermektedir.

Kamu alımları süreci şu 5 açıdan incelenmiştir:

- Erişilebilirlik ve şeffaflık,
- İhale güvenliği,
- Ödemede gecikmeler,
- Küçük ve orta ölçekli işletmeler için teşvikler,
- Şikâyet mekanizmaları.

7. 2017 Raporunda En İyi Ve En Kötü Performansa Sahip Olan Ekonomiler Hangileridir?

En başarılı 5 ülke Yeni Zelanda, Singapur, Danimarka, Hong Kong ve Güney Kore'dir. En başarısız 5 ülke ise Güney Sudan, Venezüella, Libya, Eritre ve Somali'dir.

Tablo 3: 2017 İş Ortamı Raporunda En Başarılı 10 Ülke

Ülke	2016	2017
Yeni Zelanda	1	1
Singapur	3	2
Danimarka	2	3
Hong Kong	5	4
Güney Kore	4	5
Norveç	8	6
Birleşik Krallık	6	7
ABD	7	8
İsveç	9	9
Makedonya	16	10

Kaynak: İş Ortamı 2017 Raporu

Tablo 4: 2017 İş Ortamı Raporunda En Başarısız 10 Ülke

Ülke	2016	2017
Haiti	180	181
Angola	181	182
Afganistan	182	183
Kongo Dem. Cum.	184	184
Orta Afrika Cum.	186	185
Güney Sudan	187	186
Venezüella	188	187
Libya	185	188
Eritre	189	189
Somali	190	190

Kaynak: İş Ortamı 2017 Raporu

2017 yılı raporunun kapsadığı dönem olan Haziran 2015 – Mayıs 2016 arasındaki sürede dünya genelinde 137 ekonomi 283 adet düzenleyici reform gerçekleştirmiştir. Bu geçen yıla oranla %20'den fazla bir artışa işaret etmektedir. En az bir reform uygulayan ekonomilerin sayısı 122'den 137'ye çıkmıştır. Bu durum, ölçülen alanlarda iyileştirmeler yapmaya çalışan daha fazla ekonominin bulunduğunu göstermektedir. 139 ekonomi ise sınır puana uzaklık değeri konusunda ilerleme kaydetmiştir. Bu sayede, bu ekonomilerde iş yapmak geçen yıla göre daha kolay ve daha az masraflı hale gelmiştir.

İş dünyasını ilgilendiren mevzuat açısından bu yıl için en fazla ilerlemeyi kaydeden 10 ülke şöyledir: Brunei Sultanlığı, Kazakistan, Kenya, Belarus (Beyaz Rusya), Endonezya, Sırbistan, Gürcistan, Pakistan, Birleşik Arap Emirlikleri ve Bahreyn.

8. Türkiye'nin Sıralamadaki Yeri Nedir?

Tablo 5, ülke sıralamalarının açıklanmaya başlandığı 2006 yılından itibaren Türkiye'nin sıralamadaki yerini ve bir önceki yola göre sıralamadaki değişimini göstermektedir. Buna göre, Türkiye 190 ülkenin yer aldığı 2017 İş Yapma Kolaylığı Endeksinde, bir önceki yıla göre 6 basamak gerileyerek 69'uncu sırada yer almıştır.

2006-2017 döneminde Türkiye'nin en iyi performans sergilediği yıllar, 51. sırada yer aldığı 2014 ve 2015 yılları olmuştur.

Tablo 5: 2006-2017 İş Ortamı Raporlarında Türkiye'nin Yeri

Yıl	Ülke sayısı	Türkiye'nin Sıralaması*	Önceki Yıla Göre Değişim
2006	155	84	-
2007	175	65	19
2008	178	60	5
2009	181	63	-3
2010	183	60	3
2011	183	73	-13
2012	183	68	5
2013	185	72	-4
2014	189	51	21
2015	189	51	0
2016	189	63	-12
2017	190	69	-6

* Veri düzeltmesi, itirazlar veya metodolojideki değişiklikler nedeniyle ülke sıralamaları her yıl revize edilmektedir. Tabloda Türkiye'nin revize edilmiş sıralamaları verilmiştir.

9. Her bir gösterge setinde Türkiye'nin sıralaması ne durumdadır?

Tablo 6'da, 2016 ve 2017 raporlarında her bir gösterge setinde Türkiye'nin sıralaması verilmiştir. En iyi performansa sahip olduğumuz gösterge azınlık hissedar haklarının korunması (22. sıra) iken, en kötü performansa sahip olduğumuz alan ise vergi ödeme (128. sıra) göstergesidir.

Gümrük ve Ticaret Bakanlığını doğrudan ilgilendiren göstergelerden sınır ötesi ticaretindeki yarımız geçen yıl olduğu gibi 70 iken, işe başlamada 11 sıra ilerleme ile sıralamamız 79 olarak kaydedilmiştir. Ülkemiz, kredi temininde 4 basamak gerileyerek 82., iflasın çözümü göstergesinde ise 2 basamak gerileyerek 126. sırada yer almıştır.

Tablo 6: 2016-2017 Raporlarında Gösterge Setlerine Göre Türkiye'nin Durumu

Gösterge Seti	2017	2016	Değişim
Azınlık Hissedar Haklarının Korunması	22	18	-4
Sözleşmelerin Uygulanması	33	32	-1
Tapu Siciline Kayıt	54	54	-
Elektrik Temini	58	36	-22
Sınır Ötesi Ticaret	70	70	-
İşe Başlama	79	90	11
Kredi Temini	82	78	-4
İnşaat izinlerinin alınması	102	101	-1
İflasın Çözümü	126	124	-2
Vergi Ödeme	128	128	-

Kaynak: İş Ortamı 2017 Raporu

Gümrük ve Ticaret Bakanlığını doğrudan ilgilendiren işe başlama, kredi temini, iflasın çözümü ve sınır ötesi ticaret göstergelerine ilişkin detaylı bilgiler ve bu göstergelerde Türkiye'nin durumu aşağıda verilmiştir. Makalenin kapsamını sınırlı tutabilmek amacıyla diğer göstergelere ilişkin detaylı bilgi verilmemiştir.

10. 'İşe Başlama' gösterge setinin varsayımları nelerdir?

En az 10 en fazla 50 personeli bulunan ve ilgili ekonominin en büyük ticari kentinde faaliyet gösteren bir limited şirketin kurulması ve resmi olarak faaliyete geçebilmesi için gerekli olan prosedürler ve bunların maliyet ve süreleri dikkate alınmaktadır. Ayrıca, limited şirket kurmak için gerekli olan asgari ödenmiş sermaye de göz önünde bulundurulmaktadır.

Ele alınan tüm ekonomilerden sağlanan verilerin kıyaslanabilir olması amacıyla şirket ve şirketlerin karşılaştığı prosedürlerle ilgili çeşitli varsayımlar dikkate alınmıştır:

Şirketle ilgili temel varsayımlar şöyledir:

- Yerel olarak faaliyet göstermekte olan 2 tür limited şirket ele alınmaktadır: Bir şirketin evli olan 5 erkeğe, diğerinin ise evli olan 5 kadına ait olması dışında şirketler her yönüyle aynıdır.
- Kişi başına gelirin 10 katı kuruluş sermayesine sahiptir.
- Ürün veya hizmetlerin satışı gibi genel ticari veya sınıai aktivitelerle uğraşmakta, dış ticaret yapmamaktadır.

- Fabrika veya ofisini kiralamakta olup, bunların sahibi değildir.
- Toplam ofis alanının büyüklüğü yaklaşık olarak 929 m²'dir.
- Yatırım teşvikleri veya benzeri diğer özel uygulamalardan yararlanmamaktadır.
- İlgili ekonomideki kişi başına gelirin en az 100 katı ciroya sahiptir.
- 10 sayfa uzunluğunda şirket sözleşmesi vardır.
- Sahipleri reşit ve yetişkin olarak sağlıklı kararlar alabilecek yetenektedir.
- Sahiplerinin akıl ve beden sağlığı yerinde olup, sabıka kaydı yoktur.
- Sahipleri evli ve tek eşli olup, evlilik yetkili kamu kurumlarınca kaydedilmiş olmalıdır.

Tablo 7: İşe Başlama Gösterge Setinin Ölçtüğü Konular

Şirket kuruluşu için gerekli yasal prosedürler
Tescil öncesi aşama (isim doğrulama, noter işlemleri vs.)
En büyük ticari kentte tescil
Tescil sonrası aşama (sosyal güvenlik kurumu kayıt işlemleri, şirket kaşesi vs.)
Şirket kurabilmek için eşten onay alınması, banka hesabı açılması
Şirket tescili için cinsiyete özgü belge gerekli olması durumunda bu belgenin temini, kimlik belgesi veya banka hesabı açılması
Her bir prosedürü tamamlamak için gerekli olan süre (takvim günü olarak)
Bilgi toplaman için harcanan zamanı içermez
Her bir prosedür ayrı bir günde başlar (Ancak, tamamıyla elektronik ortamda tamamlanan prosedürler bu kurala bir istisnadır)
Tescil süreci nihai belge verilince veya şirket resmi olarak faaliyete başladığında tamamlanmış kabul edilir
Resmi görevlilerle önceden bir temas yapılmadığı kabul edilir
Her bir prosedürü tamamlamak için gereken maliyet
Sadece resmi masraflar dikkate alınır
Yasayla istenen veya pratikte yaygın olarak kullanılan hizmetler hariç, profesyonel ücret alınmaz
Asgari ödenmiş sermaye (Ekonomideki kişi başına gelirin yüzdesi)
Tescil öncesi (veya kurulduktan sonraki 3 aya kadar) bankaya yatırılması gereken fonlar

Kaynak: İş Ortamı 2017 Raporu

11. 'İşe Başlama' göstergesinde Türkiye ne durumdadır?

İş Ortamı 2017 Raporuna Türkiye, işe başlama göstergesinde bir önceki yılın raporuna göre 11 sıra ilerleme kaydederek 79'uncu sırada yer almıştır. Tablo 8'de ülkemize ilişkin veriler gösterilmiştir.

Tablo 8: İşe Başlama Gösterge Setinde Türkiye

	2016	2017
Sıralamadaki Yeri	90	79
Sınır Puana Uzaklık Değeri	85.18	86.98
Prosedür sayısı - (Erkekler için)	8.0	7.0
Prosedür sayısı - (Kadınlar için)	8.0	7.0
Süre - Gün (Erkekler için)	7.5	6.5
Süre - Gün (Kadınlar için)	7.5	6.5
Maliyet (Kişi Başına Gelirin Yüzdesi) (Erkekler için)	16.6	16.4
Maliyet (Kişi Başına Gelirin Yüzdesi) (Kadınlar için)	16.6	16.4
Asgari Ödenmiş Sermaye (Kişi Başına Gelirin Yüzdesi)	11.0	10.2

Kaynak: İş Ortamı 2017 Raporu

Tabloda yer alan 2016 ve 2017 yılı değerleri incelendiğinde, tüm alanlarda bir ilerleme yaşandığı ve bunun sonucu olarak da bu gösterge setindeki sıralamamızın iyileştiği görülmektedir. Bunun temel sebebi ise, Merkezi Sicil Kayıt Sistemi (MERSİS) üzerinden potansiyel vergi numarası edinilebilmesi olduğu Raporunda belirtilmektedir.

Diğer taraftan, daha önce belirtildiği üzere, işe başlama göstergesinde cinsiyete göre farklı uygulamalar olup olmadığı hususu bu sene ölçülmeye başlanmıştır. Tablodaki kadın ve erkeklere ilişkin değerlendirmelere bakıldığında, işe başlama göstergesinde ülkemizde cinsiyete göre farklı bir uygulama olmadığı dikkati çekmektedir.

Son olarak, asgari ödenmiş sermaye tutarına ilişkin göstergede iyileşme görülmektedir. Bu durum, söz konusu tutarda mevzuattaki bir değişiklikten değil, dolar kuru ve kişi başına düşen milli gelirdeki değişikliklerden kaynaklandığı düşünülmektedir.

12. 'Kredi Temini' gösterge setinde ölçülen konular nelerdir?

Bu gösterge setinde 4 farklı endekse göre değerlendirme yapılmaktadır:

- Yasal Hakların Gücü Endeksi: Teminatı ve iflası düzenleyen mevzuat yoluyla alacaklıların ve borçluların haklarının korunmasını incelemektedir.
- Kredi Bilgisi Derinliği Endeksi: Kredi büroları ve sicilleri vasıtasıyla dağıtılan kredi bilgilerinin kapsamı ve erişilebilirliği incelenmektedir.
- Kamu Kredi Kayıt Bürosu: Kredi kayıt bürosunda listelenmiş olan kişi ve firma sayılarının yetişkin nüfusa göre yüzdesi hesaplanmaktadır.
- Özel Kredi Kayıt Bürosu: Özel kredi kayıt bürosunda listelenmiş olan kişi ve firma sayılarının yetişkin nüfusa göre yüzdesi hesaplanmaktadır.

Belirtilen bu alanlarda Türkiye'nin durumu Tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9: Kredi Temini Gösterge Setinde Türkiye

	2016	2017
Sıralamadaki Yeri	78	82
Sınır Puana Uzaklık Değeri	50.00	50.00
Yasal Hakların Gücü endeksi (0-12)	3.0	3.0
Kredi Bilgisi Derinliği endeksi (0-8)	7.0	7.0
Kamu Kredi Kayıt Bürosu (%)	74.9	76.6
Özel Kredi Kayıt Bürosu (%)	0.0	0.0

Kaynak: İş Ortamı 2017 Raporu

2017 yılında sınır puana uzaklık değeri bir önceki yıla göre aynı kalmıştır. Diğer taraftan, kredi kayıt bürosunun kapsadığı kişilerin yetişkin nüfusa oranı %74,9'dan %76,6'a yükselmiştir. Buna rağmen Türkiye sıralamada 4 basamak gerileyerek 82. sırada yer almıştır. Bu duruma ilişkin en mantıklı açıklama, endekste yer alan diğer ülkelerin kredi temininde yaptığı reformlar sonrasında ilerleyerek sıralamada Türkiye'nin önüne geçmiş olmalarıdır.

13. 'İflasın Çözümü' gösterge setinde ölçülen konular nelerdir?

Bir ekonomideki iflas-tasfiye sisteminin etkin olması, ekonomik anlamda başarılı şirketlerin varlıklarını devam ettirebilmeleri ve başarısız şirketlerin kaynaklarının yeniden dağıtımını sağlayabilmesi açısından önem arz etmektedir. Bu nedenle İş Ortamı Raporunun bu konuyu ölçüyor olması şaşırtıcı değildir.

Bu gösterge seti ile iflas etmiş bir şirketin tasfiyesi sürecine ilişkin süre ve maliyetler, adli tasfiye süreçlerinin sonuçları ile konuyla ilgili mevzuatın etkinliği ölçülmeye çalışılmaktadır.

Tablo 10: İflasın Çözümü Gösterge Setinde Türkiye

	2016	2017
Sıralamadaki Yeri	124	126
Sınır Puana Uzaklık Değeri	35.09	34.98
Geri Dönüş Oranı (Cent/Dolar)	18.7	18.5
Süre (Yıl)	4.5	4.5
Maliyet (Taşınmaz malın yüzdesi)	14.5	14.5
Tasfiye Çerçevesinin Etkinliği Endeksi (0-16)	8.0	8.0
Tasfiyenin hukuki olarak başlaması (0-3)	3.0	3.0
Borçlunun varlıklarının yönetimi (0-6)	2.0	2.0
Yeniden düzenleme işlemleri (0-3)	1.0	1.0
Alacaklının katılımı (0-4)	2.0	2.0

Kaynak: İş Ortamı 2017 Raporu

Türkiye, bu alanda bir önceki yıla göre 2 basamak gerileyerek 126'ncı sırada yer almıştır. Söz konusu gerilemenin nedeninin, geri dönüş oranlarında meydana gelen 0.2 puanlık gerilemeden kaynaklandığı düşünülmektedir. Zira, diğer göstergelerde bir değişiklik görülmemektedir. Hesaplamaların dolar bazında yapıyor olması ve döviz kurunda son yıllarda yaşanan dalgalanmaların geri dönüş oranındaki gerilemenin arkasındaki temel unsur olduğu düşünülmektedir.

Diğer taraftan, Türk Ticaret Kanunu'nun 543'üncü maddesinde yapılan düzenleme ile sermaye şirketlerinde iradi tasfiye süreci kolaylaştırılmıştır. Önceki uygulamada tasfiye halindeki şirket, kalan malvarlığını dağıtabilmek için alacaklılara yönelik yapılacak üçüncü ilandan itibaren bir yıl beklemesi gerekirken,

yapılan düzenleme ile bu süre 6 aya düşürülmüştür. Bahsedilen bu kanun değişikliği 15/7/2016 tarihli ve 6728 sayılı Kanun ile gerçekleştirilmiş olup, İş Ortamı 2017 Raporunun kapsadığı dönemden sonra gerçekleştirilmiştir. Dolayısıyla, önümüzdeki yılın raporunda bu alanda Türkiye'nin daha iyi bir sıralamada yer almasını bekleyebiliriz.

14. 'Sınır Ötesi Ticaret' gösterge setinde ölçülen konular nelerdir?

Raporda, malların ihracı ve ithalatının lojistik süreci ile ilişkili zaman ve maliyet ölçülmektedir. Eşyanın ihracı veya ithalatı sürecinde şu 3 prosedür setiyle ilişkili zaman ve maliyetler (tarifeler hariç) ölçülmektedir:

- Belge hazırlamada uyum (documentary compliance),
- Gümrüklemede uyum (border compliance),
- Yurtiçi nakliye (domestic transport)

Eşyanın bir ülkenin en büyük şehrindeki bir depodan başka bir ülkenin en büyük şehrinde bulunan bir depoya transfer edilmesi olarak tanımlanan sınır ötesi ticaret işlemine ilişkin değerlendirmelerin, diğer ülkelerle karşılaştırılabilir olması için çeşitli varsayımlarda bulunulmuştur. Bu varsayımlar şöyledir:

- İthalatta, konteyner ile gelen 15 ton oto parçası (HS 8708 pozisyonu) ile oto parçalarında kıymet olarak en çok ithalat yapılan ülke dikkate alınmaktadır.
- İhracatta, ilgili ülkenin kıymet bakımından ilk sırada yer alan ihracat eşyası ve söz konusu eşyanın en çok ihracat edildiği ülke dikkate alınmıştır. Kıymetli taş ve madenler, mineral canlı hayvanlar, yakıtlar ve yağlar, gıda kalıntı ve döküntüleri ve eczacılık ürünleri muhtemel ihracat ürünleri listesine dâhil edilmemiştir. Ek olarak, bir ülkenin kıymet bakımından en fazla ihracat gerçekleştirdiği ikinci ürün grubu da gerektiği takdirde değerlendirmelere tabi tutulmuştur.
- İhracat edilen eşyanın konteyner ile taşınmış olması şart değildir, ancak ithal eşyasının (oto parçaları) konteyner ile taşınmış olduğu kabul edilmektedir.
- Harç alınan durumlarda eşyanın kıymeti 50.000 ABD Doları olarak hesaplanmıştır.
- Eşyanın kullanılmış veya ikinci el olmadığı, yeni olduğu kabul edilmektedir.
- İhracatçı/ithalatçı firma, çalışacağı nakliyeciyi veya

gümrük müşavirini veya her ikisini de kendi belirler; gümrük veya diğer kamu kurumlarının gümrükleme, geçiş izni ve zorunlu kontrolleri ile ilgili işlemler sonucu ortaya çıkan tüm maliyetler ile yurtiçi ve yurtdışı taşıma bedellerini öder.

- Taşıma modu ise, her bir ülke için yukarıdaki kriterlere göre belirlenmiş olan ihracat ve ithal eşyası ve ticaret ortağı için en yaygın kullanılan taşıma modudur.
- Sevkiyatla bağlantılı olarak herhangi bir kamu kurumunun talep ettiği tüm elektronik veri girişleri, ihracat veya ithalat işlemi sırasında elde edilen, hazırlanan ve sunulmuş olan belgeler olarak kabul edilir.
- Süre saat olarak hesaplanmaktadır. Örneğin, gümrük işlemleri 7,5 saatte tamamlanmış ise veri 7,5 saat olarak kaydedilmektedir. Diyelim ki bir belge gümrük idaresine saat 08.00'da sunulmuş ve ertesi gün saat 08.00'da teslim edilmişse veri 24 saat olarak kaydedilmektedir.
- Sigorta maliyeti ve fatura düzenlenmeden yapılan kayıt dışı ödemeler maliyete dâhil edilmemektedir.
- Yerel para cinsinden yapılan işlemler, anketin yapıldığı günkü döviz kuru üzerinden ankete katılanlar tarafından ABD Dolarına çevrilerek hesaplanmaktadır.
- Yurtiçi nakliye bir yükün, ekonominin en büyük ticaret şehrindeki bir depodan ekonominin en çok kullanılan liman, havaalanı veya kara sınırına taşımakla ilgili zaman ve maliyeti kapsar.

Öten yandan, yurtiçi nakliyede süre ve maliyetlere ilişkin veri toplanmakla birlikte, bu veriler ülkelerin sınır puana uzaklık değeri ve iş yapma kolaylığı sıralaması hesaplamalarına dahil edilmemektedir. Bunun temel sebebi, yurtiçi nakliye için harcanan zaman ve maliyeti etkileyen birçok dış faktörün (transit bölgesinin coğrafi koşulları, yolların kapasitesi, genel olarak altyapı, en yakın liman veya sınıra olan yakınlık, ticarete konu eşyanın bulunduğu depo gibi) bulunmasıdır.

Ülkelerin sıralaması, belirtilen bu varsayımlar çerçevesinde yapılan hesaplamalara göre belirlenmektedir.

15. Sınır Ötesi Ticaret göstergesinde Türkiye ne durumdadır?

Türkiye, sınır ötesi ticaret alanında geçen seneki yerini koruyarak 70'inci sırada yer almıştır. Türkiye verileri

hesaplanırken; ihracatta Fransa'ya gönderilen motorlu kara taşıtları (87'nci fasıl), ithalatta Almanya'dan ithal edilen oto parçaları (8708 pozisyonu) ve taşıma modu olarak da denizyolu dikkate alınmıştır.

İhracatta gümrükleme işlemleri 16 saatte, belgelerin hazırlanması ise 5 saatte tamamlanmaktadır. Gümrükleme işlemlerinin maliyeti 376 ABD Doları iken belgelerin hazırlanmasının maliyeti 87 ABD Dolarıdır.

İthalatta ise, gümrükleme işlemleri 41 saat ve belgelerin hazırlanması 11 saatte tamamlanmaktadır. Gümrükleme işlemlerinin maliyeti 655 ABD Doları, belgelerin hazırlanmasının maliyeti ise 142 ABD Doları olarak hesaplanmıştır.

Tablo 11: Sınır Ötesi Ticaret Gösterge Setinde Türkiye

	2016	2017
Sıralamadaki Yeri	70	70
Sınır Puana Uzaklık Değeri	79.71	79.71
İhracat		
Gümrükleme süresi (Saat)	16	16
Gümrükleme maliyeti (\$)	376	376
Belge hazırlama süresi (Saat)	5	5
Belge hazırlama maliyeti (\$)	87	87
İthalat		
Gümrükleme süresi (Saat)	41	41
Gümrükleme maliyeti (\$)	655	655
Belge hazırlama süresi (Saat)	11	11
Belge hazırlama maliyeti (\$)	142	142

Kaynak: İş Ortamı 2017 Raporu

Tablo 12: Türkiye Hesaplamaları Yapılırken Kullanılan Kriterler

	İhracat	İthalat
Eşya	HS 87: Motorlu kara taşıtları, traktör, bisiklet, motosiklet ve diğer	HS 8708: Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar
Ticaret ortağı	Fransa	Almanya
Sınır	Derince Limanı	Ambarlı Limanı
Uzaklık (Km)	90	38
Yurtiçi nakliye süresi (Saat)	3	3
Yurtiçi nakliye maliyeti (\$)	550	263

Kaynak: İş Ortamı 2017 Raporu

Son olarak, endekste iyi performans sergileyen ülkelerle ilgili genel değerlendirmelerde bir kaç hususun altı çizilmektedir. Buna göre, bu ülkelerde iş ortamını düzenleyen mevzuat düzenlemelerinin sınırlı sayıda olmasına dikkat edilmektedir. Ayrıca, bu düzenlemelerin gerek özel sektörün gerekse kamu kurumlarının verimli ve şeffaf biçimde çalışmasını sağlamaya yönelik olarak hazırlandığı ve uygulandığı vurgulanmaktadır. Bir diğer önemli husus olarak, bu raporda üst sıralarda yer alan ülkelerin, Lojistik Performans Endeksi, Küresel Rekabetçilik Endeksi ve Uluslararası Yolsuzluk Algısı gibi diğer uluslararası raporlarda da iyi performans göstermekte olduğu belirtilmektedir.

Bu açıdan, gerek İş Ortamı Raporunda gerekse diğer uluslararası raporlarda ülkemizin daha iyi sıralara gelebilmesi için, bu raporlarda iyi performans sergileyen ülkelerle ilgili öne çıkarılan hususların yürütülen mevzuat çalışmalarımızda dikkate alınması yararlı olacaktır.

Kaynakça

- Avrupa Komisyonu (2014), "Public procurement", <http://ec.europa.eu/trade/policy/accessing-markets/public-procurement/> (Erişim: 23.01.2017)
- Dünya Bankası (2015), "Doing Business 2017. Equal Opportunity for All", <http://www.doingbusiness.org/~media/WBG/DoingBusiness/Documents/Annual-Reports/English/DB17-Report.pdf> (Erişim: 23.01.2017)

YAZAR HAKKINDA

Hamit BOZTEPE

Gümrük ve Ticaret Uzmanı
Risk Yönetimi ve Kontrol Genel Müdürlüğü
0312 449 38 38
h.boztepe@gtb.gov.tr

1983 Kayseri doğumludur. İlk, orta ve lise eğitimini Kayseri'de tamamlamıştır. 2006 yılında Erciyes Üniversitesi İşletme bölümünden mezun olmuştur. 2014-2016 yıllarında ABD'de yer alan Southern New Hampshire University'de İşletme yüksek lisans programını tamamlamıştır.

2007 yılında mülga Gümrük Müsteşarlığı'nda Gümrük Uzman Yardımcısı olarak başladığı çalışma hayatına Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Risk Yönetimi ve Kontrol Genel Müdürlüğü'nde Gümrük ve Ticaret Uzmanı olarak devam etmektedir.

salina

KAYA TUZU

Genel Müdürlük

Turan Güneş Bulvarı, Galip Erdem Cad. Kızılırmak

Apt. 57/1 Dran / Ankara

Tel: (0.312) 490 44 77 Fax: (0.312) 490 47 67

Fabrika

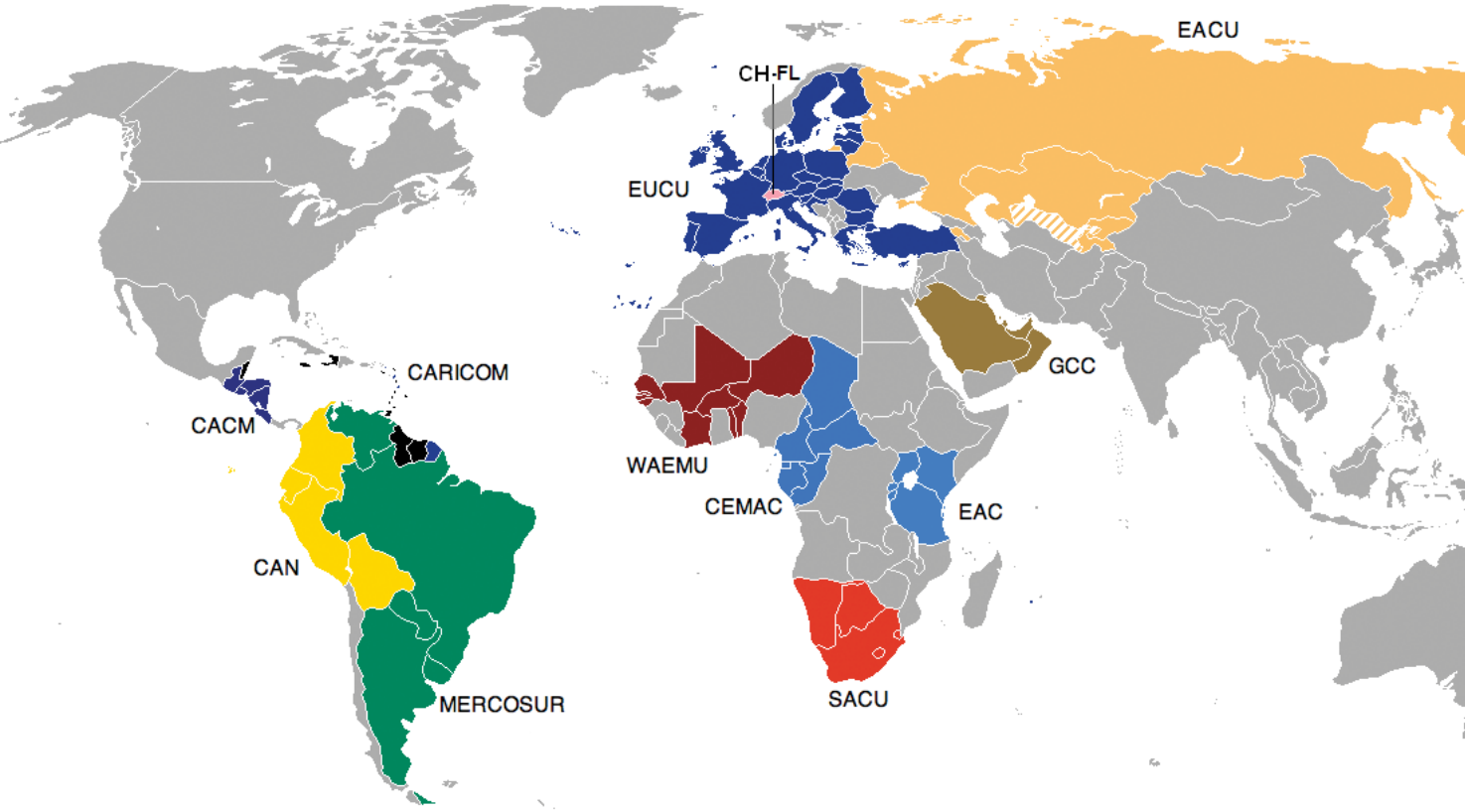
Konya Yolu Üzeri Cihanbeyli / Konya

Tel: (0.332) 673 42 07 (0.332) 673 42 08

Fax: (0.332) 673 42 09

/SALINA_TUZ

Beste ÖZTÜRK BAKACAK

AB Uzmanı

AB ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü

Aydın ŞENTÜRK

AB Uzmanı

AB ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü

Gümrük Birliğinin Güncellenmesi

Gümrük Birliğinin Türkiye Ekonomisi Üzerindeki Etkileri:

Türkiye ile Avrupa Birliği (AB) arasında bir ortaklık ilişkisi tesis eden Ankara Anlaşması kapsamında en üst düzey karar alma organı olan Ortaklık Konseyi'nin 1/95 sayılı Kararı'yla kurulan Gümrük Birliği (GB), sınırlı kapsamına rağmen, Türkiye'nin sanayi üretimine katkı vermiş; ikili ticaret hacmini ve ayrıca Türkiye'nin üçüncü ülkelerle dış ticaretini artırmış; AB pazarında rekabetçiliğini geliştirmiştir.

GB ertesinde Türkiye'nin tüm dünyaya ihracatı 5 kat artarken (1996 yılında ihracat 23.224.464 ABD Doları iken 2015 yılında 143.838.871 ABD Dola-

rı), AB'ye olan ihracatı yaklaşık 4 kat (1996 yılında 11.550.598 ABD Doları iken, 2015 yılında 63.998.494 ABD Doları) artmıştır. Aynı dönemde Türkiye'nin dünyadan ithalatı yaklaşık 5 kat artarken (1996 yılında 43.626.642 ABD Doları iken 2015 yılı itibariyle 207.234.358 ABD Doları), AB'den ithalatı yaklaşık olarak 3 kat artmıştır (1996 yılında 23.138.060 ABD Doları iken, 2015 yılında 78.681.346 ABD Doları). Türkiye AB'nin en büyük altıncı ticaret ortağı iken, AB Türkiye'nin en büyük ticaret ortağı durumuna gelmiştir.

GB ticaret yaratıcı etkisi yanında rekabet gücünü de arttırmış; kurumsal kapasitenin gelişmesine katkıda bulunmuş; Türk ve Avrupalı şirketler arasında daha derin entegre üretim ağlarının oluşumunu sağlamış, Türkiye'nin ihracat kalemlerini çeşitlendirmiş ve ürün kalite düzeyinin yükselmesine yardımcı olmuştur.

Doğrudan Yabancı Yatırımlar (DYY) 1995 yılında 885 milyon dolar iken 2015 yılı sonu itibariyle 11,959 milyar dolara yükselmiştir. 2015 yılı sonu itibariyle toplam DYY içerisinde %57,9'luk pay AB ülkelerine aittir. Ayrıca Türkiye'nin GB'ye dahil olması üçüncü ülkelerden gelen DYY üzerinde de ciddi bir artışa neden olmuştur.

Gümrük Birliği Neden Güncellenmeli?

Türkiye 1/95 sayılı Karar'la tek taraflı olarak GB ile ilgili alanlarda AB mevzuatına ve politikalarına uyum yükümlülüğünü üstlenmiştir. GB, AB'ye tam üyelik öncesinde geçiş dönemi düzenlemesi olarak tanımlanmış bir yapı oluşturmaktadır. Bu geçici niteliğiyle birlikte asimetric bir yapı oluşmuş ve öngörülenden daha uzun süredir yürürlükte kalmasıyla birlikte Türkiye açısından sistematik sorunlar içeren bir ortaklık ilişkisine dönüşmüştür. GB'nin güncellenmesi kapsamında, mevcut kazanımların korunması, işleyişinde süregelen sorunların çözümü ve en başta amaçlanan malların serbest dolaşımının yanı sıra iş kurma hakkı ve hizmet sunumunun da serbestleştirilmesi hedeflenmelidir.

GB'nin güncellenmesi kapsamında müzakereler bakımından hiç şüphesiz en uygun seçenek, ortaklık ilişkisinin tamamlanması anlamına gelen tam üyelik seçeneğidir. Öte yandan GB'nin güncellenmesi süreci sadece AB ile ticari ilişkiler açısından değil, AB ve

Son 40 yıllık sürede AB'nin, Türkiye'nin en önemli ihraç pazarı olması ve 1996 yılından bu yana ticari ilişkinin 4 katına çıkması gibi hususlar göz önüne alındığında, mevcut GB ilişkisinin sonlandırılması, Türk ekonomisi üzerinde önemli bir küçülme yaratacaktır.

ABD arasında müzakere edilen Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığına (TTIP) katılım hedefi açısından da büyük önem arz etmektedir. TTIP süreci tarım, hizmetler, kamu alımları ve fikri mülkiyet hakları gibi alanlarda kapsamlı açılımlar içermektedir. Bu itibarla, gerek söz konusu güncelleme süreci kapsamında yapılacak reform niteliğindeki açılımlar gerekse TTIP kapsamında ABD tarafından masaya getirilecek ticari sorunların çözümünde kaydedilecek mesafe hem Türkiye'yi TTIP'e katılım için hazır hale getirecek hem de Türkiye'nin TTIP gibi kapsamlı bir liberasyona hazır olduğuna ilişkin ABD tarafına olumlu sinyaller verecektir. Bu nedenle, GB'nin güncellenmesi ile TTIP birbirine paralel ve destekleyici süreçler olarak görülmektedir.

GB ile ilgili alanlarda AB'nin karar alma ve danışma süreçlerinde Türkiye'nin yer almaması, AB'nin akdettiği Serbest Ticaret Anlaşmalarından (STA) eşzamanlı yararlanılmasını sağlayan yasal bağlayıcılığı olan hükümlerin eksikliği ve bu kapsamda söz konusu STA'ların üstlenilmesinde yaşanan güçlükler ile GB'den tam anlamıyla yararlanılmasına engel olan karayolu kotaları hususları sistematik sorunlar haline gelmiştir. Söz konusu hususlara ilişkin olarak GB Kararı'nda hüküm bulunmaması veya mevcut hükümlerin Türkiye açısından yetersiz kalması bu sorunlara kaynak oluşturmuştur.

1/95 sayılı Kararın 16'ncı maddesi, Türkiye'nin, AB'nin STA'larını da kapsayan tercihlili rejimlerine

uyumunu öngörmektedir. AB'nin üçüncü ülkelerle imzaladığı STA'lar sonucunda AB'ye indirimli gümrük vergisine tabi veya gümrük vergisinden muaf olarak ithal edilen eşya, serbest dolaşım ilkesi kapsamında bir engelle karşılaşmaksızın ithal edilebilirken, Türkiye'nin halen AB üyesi olmaması nedeniyle karar mekanizmasına ve müzakere sürecine dahil edilmemesi bir çelişki ortaya çıkarmaktadır. Bu durum Türkiye'nin ticari çıkarlarına olumsuz etki etmektedir.

AB'nin imzaladığı ancak Türkiye'nin anılan ülkelerin isteksizliği nedeniyle sonuçlandıramadığı STA'lar dolayısıyla AB söz konusu ülkelere uygulanan gümrük vergilerini indirirken veya tamamen kaldırırken, Türkiye tarafından söz konusu ülkelere doğrudan yapılan ithalatta vergi tahsilatı yapılmaya devam edilmekte, bu durum da anılan ülkelerin doğrudan Türkiye'ye ihracat yapması yerine, AB'ye ihraç ettikleri eşyanın AB üzerinden Türkiye'ye ithal edilmesine ve dolayısıyla vergi kaybı ve ticaret sapmasına neden olmaktadır.

Ayrıca, STA yapılan üçüncü ülkelerce AB'ye verilen tavizler AB üyesi olmaması nedeniyle, Türkiye için geçerli olmamaktadır. Bu ülkeler, Türkiye'den yapılan ithalata yüksek vergi oranları uygulamaya devam edebilmektedir. Sonuç olarak, tek tarafın (AB tarafının) çıkarına işleyen bir mekanizma ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle, AB'nin STA imzaladığı üçüncü ülkeleri STA yapmaya yönlendirmek Türkiye açısından iyice zorlaşmaktadır.

AB son yıllarda akdettiği yeni nesil STA'lar kapsamında tarım, hizmetler, yatırımlar ve kamu alımları gibi alanlarda üçüncü ülkelerle, Türkiye ile olan ortaklık ilişkisinden daha derin tercihi düzenlemeler gerçekleştirilmektedir. Son dönemde, Türkiye de üçüncü ülkelerle benzer şekilde GB'den daha geniş kapsamlı STA'lar (Güney Kore ile hizmetler ve yatırım, Peru ile hizmetler, Singapur ve Japonya ile hizmetler, yatırımlar ve kamu alımları alanlarında) müzakere etmeye başlamıştır. En önemli ortak AB ile ekonomik ve ticari ilişkilerin bu yeni akımlar çerçevesinde geliştirilmesin-

Vize uygulaması, Türk iş adamlarına, yeni iş bağlantıları kurmak bir yana, mevcut işlerini dahi yürütmekte güçlükler çıkarmakta ve böylece ticaretin önünde teknik bir engel teşkil ederek haksız rekabete yol açmaktadır.

de birçok açıdan önemli yararlar bulunmaktadır. Öte yandan, Türkiye'nin TTIP sonucunda ortaya çıkacak ekonomik blok içinde yer alma hedefi de GB'nin güncellenmesi sürecine aciliyet kazandırmıştır.

GB'nin güncellenmesi kapsamında bir diğer önemli husus ise hizmet sunumu serbestisi ve vize uygulamaları ile ilgilidir. Ankara Anlaşmasının 14'üncü maddesinde hizmetin serbest dolaşımı "Âkit Taraflar, hizmet edimi serbestliği kısıtlamalarını aralarında kaldırmak için, Topluluğu kuran Antlaşmanın 55, 56 ve 58 ila 65'inci (dahil) maddelerinden esinlenmekte uyuşmuşlardır." şeklinde düzenlenmiştir. 1 Ocak 1973 tarihinde yürürlüğe giren Katma Protokolün 41'inci Maddesine göre de "Âkit Taraflar, aralarında, yerleşme hakkı ve hizmetlerin serbest edimine yeni kısıtlamalar koymaktan sakınırlar."

Türkiye, ilgili AB Konseyi Yönetmeliği uyarınca, AB ülkelerine girişte vize aranması gereken ülkeler arasında yer almaktadır. Vize başvurularında davet

mektubu başta olmak üzere çok sayıda belge talep edilmesi, vize başvurularının kısa sürede sonuçlandırılmaması, kalış sürelerinin kısa tutulması, konsolosluklarda kötü muamele ile karşılaşılması ciddi sorunlara yol açmaktadır. 1963'ten bu yana AB ile ortaklık ilişkisi yürüten, 1995'te GB'ye taraf olan ve 2005'ten bu yana müzakere eden ülke sıfatını taşıyan Türkiye'nin diğer ülkelerle kıyaslandığında bu alanda ayrımcılık ve haksızlıklarla karşı karşıya kaldığı açıktır.

Haksız vize uygulamasından toplumun tüm kesimleri ve çeşitli meslek grupları olumsuz etkilenmekle birlikte, özellikle en fazla etkilenen kesimin başında iş dünyası gelmektedir. Zira ticarete konu eşyası AB'de serbest dolaşımda olan Türk iş adamlarının kendilerinin bu hakka sahip olmamaları, buna karşılık Avrupalı muhataplarının ya vizeden muaf tutulmaları ya da sınırda çok kısa sürede ve az bir ücret karşılığında vize alabildikleri düşünüldüğünde, bu durum Türk iş adamlarına, yeni iş bağlantıları kurmak bir yana, mevcut işlerini dahi yürütmekte güçlükler çıkarmakta ve böylece ticaretin önünde teknik bir engel teşkil ederek haksız rekabete yol açmaktadır. Vize uygulaması, hem GB'nin temelini oluşturan malların serbest dolaşımı ilkesine hem de yerleşme hakkı ve hizmet sunum serbestisine yeni engeller getirilmesini yasaklayan Katma Protokol'ün 41'inci maddesine açıkça aykırılık oluşturmaktadır.

Türkiye'nin TTIP sürecine dahil edilmesi ve üçlü ortaklığa imkan tanınması halinde, Türkiye GSYİH'sinde yıllık 31 milyar dolara kadar artış elde edecektir. Bu durumda, Türkiye'nin ihracatındaki en yüksek artışın tekstil ve giyim sektöründe olması öngörülmektedir.

Bu kapsamda bir taraftan sistematik sorunlara çözüm bulunması, diğer taraftan günün koşullarına uyarlanması amacıyla GB'nin güncellenmesi önem arz etmektedir. GB'nin modernize edilerek fikri mülkiyet hakları, gümrüklerde işbirliği, ticari koruma araçları ve anlaşmazlıkların halli mekanizmaları gözden geçirilmek durumundadır.

GB'nin güncellenmesinin ne şekilde gerçekleştirileceğine ilişkin Avrupa Komisyonu ile yürütülen teknik müzakereler 27 Nisan 2015 tarihinde tamamlanmıştır. Konuya ilişkin resmi müzakerelere başlanmadan önce taraflarca etki analizi çalışması, iç istişare ve onay süreçlerinin tamamlanması gerekmektedir. Resmi müzakerelere ise 2017 yılının ilk çeyreğinde başlanması planlanmaktadır. Söz konusu resmi müzakerelere başlamadan önce, ülke politikasının oluşturulması amacıyla Ekonomi Bakanlığı tarafından müzakere hazırlık çalışmaları yürütülmeye başlanmış ve bu çerçevede müzakere hazırlık raporları ilgili kurumlarla paylaşılmıştır.

GB'nin güncellenmesi halinde, AB karar alma mekanizmalarına etkin katılım gerçekleşecek, AB'nin STA akdettiği ülkelerle eşzamanlı STA'lar yürürlüğe konulacak, trafik sapması önlenecek, gümrük işlem ve denetimleri azaltılacak, rekabet gücü artacak ve ticaretin kolaylaştırılmasına katkıda bulunacaktır.

Gümrük Birliğinin Güncellenmemesi Halinde:

Güncelleme çalışmalarının sonuçlandırılmaması halinde mevcut ticari durum korunacağından, hâlihazırda ticari ilişkilerin olumsuz etkilenmeyeceği ancak, kamuoyu ve ticaret erbabının iyileştirme ve daha kolay pazara giriş şartlarına yönelik beklentilerinin olumsuz etkileneceği, gelecek için planlanan karşılıklı yatırım kararlarının ertelenebileceği değerlendirilmektedir.

Güncelleme çalışmalarının tamamlanamaması, Türkiye için söz konusu asimetri sorununun, AB'nin STA'larının sayısı artıkça daha da kötüleşebileceği anlamına gelmektedir: AB'nin gelecekteki STA'larının daha kapsamlı ve derinlemesine olacağı beklendiğinden, bunların Türkiye için etkileri, GB Kararının ilk imzalandığındaki etkilerine göre çok daha önemli olacaktır.

Örneğin TTIP'in imzalanması, Türkiye'nin ticaret koşullarını ve refahını olumsuz bir şekilde etkileyecektir: TTIP'in Türkiye ekonomisi üzerindeki olası etkileri ölçülmüştür. AB ile ABD arasındaki ikili ticaretteki tüm tarifelerin kaldırıldığı, ancak Türkiye'nin ABD pazarında sınırlamalara tabi olmaya devam ettiği ve ABD'den ithalat için tarife uygulanmaya devam ettiği dar kapsamlı TTIP'in temel alındığı ilk senaryo sonucunda, AB üzerinden herhangi bir ticaret sapmasının yaşanmadığı varsayımı altında, Türkiye'nin GSYİH'sinde 4 milyar dolara kadar düşüş beklenmektedir.

Türkiye'nin TTIP sürecine dahil edilmesi ve üçlü ortaklığa imkan tanınması halinde, Türkiye GSYİH'sinde yıllık 31 milyar dolara kadar artış elde edecektir. Bu durumda, Türkiye'nin ihracatındaki en yüksek artışın tekstil ve giyim sektöründe olması öngörülmektedir.

TTIP'in yanı sıra, Türkiye ile STA imzalamayan AB'nin STA ortaklarından AB üzerinden ithal edilen sanayi malları Türkiye'ye neredeyse gümrük vergisi ödemeksizin gelirken, Türkiye'nin bu ülkelere sanayi ürünleri ihracatı halen tarife tabi tutulmaktadır. Simülasyonlar, Küresel Ticaret Analiz Projesinde tespit edilen ve Türkiye ile hâlihazırda sanayi ürünlerine yönelik STA imzalamayan on ekonominin (Meksika, Güney Afrika, Kolombiya, Peru, Panama, Kosta Rika, El

Salvador, Guatemala, Honduras ve Nikaragua) Türkiye ile bir STA imzaladığı, dolayısıyla Türkiye'nin bu pazarlara gümrük vergisiz ihracat yapabildiği varsayımına dayalı olarak çalıştırılmıştır. Yapılan simülasyon sonucunda, Türkiye için en yüksek gelir kazanımı Meksika (111 milyon dolar), Güney Afrika (115 milyon dolar) ve Kolombiya (41 milyon dolar) ile STA imzalanmasıyla elde edilecektir.

Gümrük Birliğinin Güncellenememesi Durumunda Türkiye ve AB Arasında Bir Serbest Ticaret Bölgesinin Kurulması Halinde:

Türkiye'nin ihracatının yaklaşık %48.5'inin AB ülkelerine gerçekleştirildiği göz önüne alındığında, daha kapsamlı ve tatmini zor kurallara sahip bir tercihli ticaret anlaşması modelinin mevcut GB'ye tercih edilmesi ticareti (hem ihracat hem de ithalat boyutunda) kısıtlayıcı etki doğuracaktır.

GB yerine bir STA yapıldığında AB'nin Türkiye'den ithalatında önemli düşüşlerin olabileceği öngörülmektedir. Buna göre esnek menşe kuralları altında %3,0; katı menşe kuralları altında ise ihracatın %7,2 düşeceği öngörülmektedir: Türkiye'nin AB'den ithalatı, menşe kurallarının kısıtlayıcılığına ve üçüncü ülkelere uygulanacak yeni gümrük tarifelerine bağlı olarak artabilir veya azalabilir.

Ticarette en fazla azalmanın Türkiye'nin sanayi ürünleri için üçüncü ülkelere uygulanacak yeni tarifelerin

aynı düzeyde korunması ve menşe kurallarının da kısıtlayıcı olması halinde yaşanacağı öngörülmektedir. Öte yandan, Türkiye'nin sanayi ürünlerine yönelik ithalat tarifelerini 1993 yılı düzeyine yükseltmesi ve menşe kurallarının daha az kısıtlayıcı olması halinde AB'den ithalatın artacağı öngörülmektedir.

Öte yandan STA yapılması halinde, Türkiye STA imzalayacağı ülke ya da ülke gruplarını bağımsız bir şekilde belirleyebilecektir. Ortak Gümrük Tarifesini uygulama zorunluluğu olmayacağından üçüncü taraflara karşı uygulanacak vergi oranları bağımsız şekilde belirlenecek ve trafik sapması engellenecektir.

Gümrük Birliğinin Sonlandırılması ve Yerine Yeni Bir Modelin Getirilmemesi Halinde:

Son 40 yıllık sürede AB'nin, Türkiye'nin en önemli ihracat pazarı olması ve 1996 yılından bu yana ticari ilişkinin 4 katına çıkması gibi hususlar göz önüne alındığında, mevcut GB ilişkisinin sonlandırılması, Türk ekonomisi üzerinde önemli bir küçülme yaratacaktır.

GB'nin sonlandırılmasının Türkiye'nin özellikle gümrük vergilerinde daha koruyucu bir politika izlemesine yol açacağı öngörüldüğünden, ithal girdi üretici için daha pahalı hale gelecek ve üretim maliyetlerinin artması nedeniyle genel üretim düzeyi düşecektir. AB kaynaklı yatırımlar üzerinde olumsuz bir etki yaratacak; özellikle sanayi ve finans sektörlerinde önemli ölçüde yabancı sermaye çıkışı yaşanacaktır.

YAZAR HAKKINDA

Beste ÖZTÜRK BAKACAK

AB Uzmanı

AB ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü

0.312 449 27 71

b.ozturk@gtb.gov.tr

1986 yılında Ankara'da doğdu. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü'nden 2009 yılında mezun oldu. 2012 yılında Gümrük ve Ticaret Bakanlığında çalışmaya başladı. Görevine halen AB ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğünde AB Uzmanı olarak devam etmektedir. İyi derecede İngilizce bilmektedir.

YAZAR HAKKINDA

Aydın ŞENTÜRK

AB Uzmanı

AB ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü

0.312 449 28 75

a.senturk@gtb.gov.tr

1979 yılında Ankara'da doğdu. Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nden 2003 yılında mezun oldu. 2007 yılında Gümrük ve Ticaret Bakanlığında çalışmaya başladı. Görevine halen AB ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğünde AB Uzmanı olarak devam etmektedir. İyi derecede İngilizce bilmektedir.

Yeliz ÖZKAYA

Gümrük ve Ticaret Uzman Yardımcısı
Gümrükler Genel Müdürlüğü

Fatma Hazal TIRYAKI

Gümrük ve Ticaret Uzman Yardımcısı
Gümrükler Genel Müdürlüğü

Avrupa Birliği'nde Uygulanan Kısıtlı Mali Temsilcilik (LIMITED FISCAL REPRESENTATION) Sistemi

Giriş

Bu çalışmanın amacı; Avrupa Birliği'nde uygulanan "mali temsilcilik" (Fiscal Representation) sisteminin ülke uygulamaları da dikkate alınarak genel hatlarıyla açıklanmasıdır.

Bu kapsamda; çalışmanın ilk bölümünde Avrupa Birliği Katma Değer Vergisi sistemi hakkında genel bir bilgi verildikten sonra, Avrupa Birliği'nde uygulanan mali temsilcilik sistemi ile ilgili açıklamalara yer verilerek sistemin avantajları ve dezavantajları üzerinde durulmuştur.

Çalışmanın ikinci bölümünde, bu sistemin uygulandığı Avrupa Birliği ülkelerinden birkaçına yer verilerek uygulamadaki farklara değinilmiş sonuç bölümünde ise sistemin ithalatçılar ve ihracatçılar açısından sağladığı faydalar belirtilmiştir.

I. AVRUPA BİRLİĞİ KDV SİSTEMİ VE MALİ TEMSİLCİLİK (FISCAL REPRESENTATION)

A. Avrupa Birliği KDV Sistemi

Avrupa Birliği'nde uygulanan KDV sistemi ülkemizde de olduğu gibi varış prensibine göre çalışmaktadır. Avrupa Birliği sisteminde bir toptancı; aynı üye devlet içindeki bir dükkâna mal sattığı zaman, yaklaşık olarak mal değerinin %20'si kadar KDV ödemekle yükümlüdür. Tüketici de bu malı satın aldığı zaman satış fiyatı üzerinden %20 KDV öder. Şekil 1'de belirtildiği üzere bir bisiklet üretim zinciri düşünelim;

Bir üretici 50 Avroya mal ettiği hammaddenin üzerine, mal bedelinin %20'si KDV'yi de ekleyerek fabrikaya 60 Avro olarak satar. Fabrika ise 60 Avroya aldığı bu hammaddeyi bisiklet haline getirip kendi kârını ve %20 KDV'yi ekledikten sonra 120 Avro olarak perakendeciye satar.

Perakendeci ise 120 Avroya satın aldığı bisikleti üzerine kârını ve %20 KDV'yi ekleyerek 240 Avroya tüketiciye satar. Toplamda 40 Avro kamu geliri olarak aktarılır. KDV sisteminin temel çalışma mantığı budur.

Şekil 1:

	SATIŞ			ALIŞ			KDV		
	NET FİYAT	KDV	TOPLAM	NET FİYAT	KDV	TOPLAM	+KDV	-KDV	TOPLAM
ÜRETİCİ									
FABRİKA	50	10	60	0	0	0	10	0	10
PERAKENDECI	100	20	120	50	10	60	20	10	10
TÜKETİCİ	200	40	240	100	20	120	40	20	20
				200	40	240			40

B. Topluluk İçi Hareketler

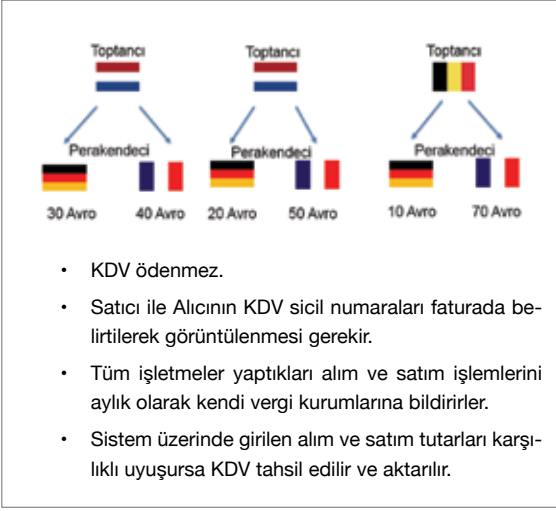
Topluluk içi hareketlerde, KDV sicil numarası ile bağlantılı olarak çalışan ve ülkelerin vergi kurumları üzerinden KDV transferine olanak sağlayan bir sistem kullanılmaktadır.

Örneğin Şekil 2'de de gösterildiği üzere iki Hollandalı bisiklet toptancısı ile bir Belçikalı bisiklet toptancısının Almanya'da ve Fransa'da bulunan bisiklet dükkânlarına satış yaptığını düşünelim. Bu tarz satışlara topluluk içi hareket denir. Hollanda'daki birinci toptancının Almanya'daki bisiklet dükkânına 30 Avroluk, Fransa'daki dükkâna 40 Avroluk bisiklet sattığını; ikinci toptancının Almanya'ya 20 Avroluk, Fransa'ya 50 Avroluk bisiklet sattığını; Belçikalı toptancının ise Almanya'ya 10 Avroluk, Fransa'ya 70 Avroluk bisiklet sattığını farz edelim. Tüm bu işlemler KDV numarasına sahiptir. Bu satış işlemleri sırasında KDV ödenmez ancak satıcı ile alıcının KDV numarası faturada belirtilerek bu işlemlerin görüntülenmesi ve onaylanması temin edilir. Tüm işlemler yaptıkları alış ve satış işlemini kendi ülkelerindeki vergi kurumlarına aylık olarak bildirirler. Örneğin, Belçikalı toptancı Alman firmasına 10 Avro değerinde mal satışı yaptığını bildirmekle yükümlüken, Alman firması Belçikalı ve Hollandalı toptancıdan ne kadar Avro değerinde mal aldığı da kendi vergi kurumuna bildirmek zorundadır.

Satış işlemleri sırasında KDV ödenmez ancak satıcı ile alıcının KDV numarası faturada belirtilerek bu işlemlerin görüntülenmesi ve onaylanması temin edilir.

Bu ülkelerin vergi kurumları bu bilgileri “KDV Bilgi Değişim Sistemi” aracılığıyla birbiriyle paylaşır. Söz konusu sistem tüm işlemleri birbiri ile karşılaştırmaktadır. Karşılaştırılan miktarların birbiriyle uyumlu olduğu durumlarda KDV yükümlülüğü ortadan kalkmaktadır. Bahsedilen “Bilgi Değişim Sistemi”nde firmaların KDV sicil numaraları üzerinden karşılaştırma yapıldığından, gümrük idaresi ve vergi kurumu KDV ile ilgili tüm bilgilere kolayca ulaşabilir. Bu sistemin avantajı para transferinin kısıtlı olması nedeniyle daha az riskli olması ve KDV ödeme yükümlülüğünün bulunmamasıdır.

Şekil 2: Topluluk İçi Hareketler

C. Avrupa Birliği'nde Yerleşik Olmayan Firmalar Açısından Durum

Avrupa, Orta Doğu ve Afrika'da satışları için etkin bir lojistik ve dağıtım organizasyonu isteyen, Avrupa Birliği'nde yerleşik olmayan firmalar için 4 seçenek bulunmaktadır. Bu firmalar;

- Avrupa Birliği KDV sicil sistemine kayıt olabilirler. Bu sistem Avrupa Birliği içinde her türlü mal alım ve satımını esnek bir şekilde yürütme olanağı sağlar. Her ay beyan doldurmak gerektiği için firmalar tarafından tercih edilmemektedir.
- Avrupa Birliği'nde şirket kurabilirler.
- Avrupa Birliği'nde genel mali temsilciliğe başvurabilirler.
- Avrupa Birliği'nde kısıtlı mali temsilciliğe başvurabilirler.

1. Genel Mali Temsilcilik

Genel mali temsilcilik; limitli mali temsilcilik ile KDV tescilinin avantajlarını birleştirir. Bu yöntem depolamada, dağıtımda ve eşyanın AB içinde satışında maksimum esneklik sağlar. Teoride her şirket, AB'de yerleşik olmayan şirket için mali temsilci olabilmektedir ancak pratikte genel mali temsilcilik riskli olması sebebiyle müşavirler tarafından yerine getirilmektedir. Bu sistemde, AB'de yerleşik olmayan şirketin KDV sicil numarası olmadığı için, temsilci tüm işlemlerden sorumludur. Başka herhangi bir vergi yoktur.

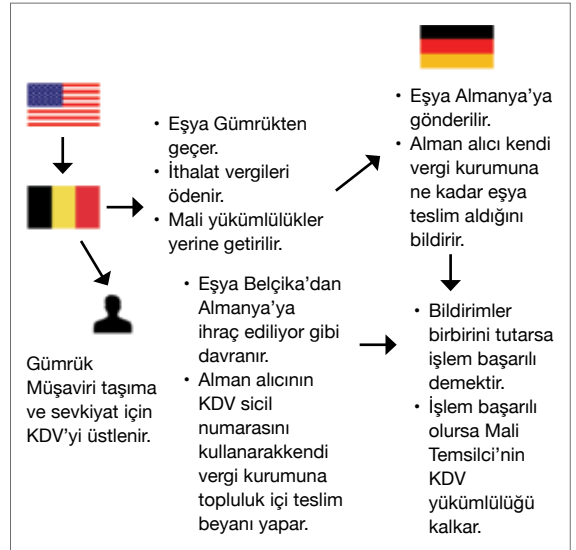
2. Kısıtlı Mali Temsilcilik

Şekil 3:

Kısıtlı mali temsilci kavramı, vergi ile ilgili hususlarda Avrupa Birliği'nde yerleşik olmayan eşya sahibi ile vergi kurumu arasında aracılık yapan kişi olarak tanımlanabilir. Kısıtlı mali temsilcilik sistemi, Avrupa Birliği'ne eşya ithalatında kullanılmaktadır. Avrupa Birliği KDV tescil sisteminin ithalat işlemlerinde likidite dezavantajı bulunduğundan söz konusu bu dezavantaj kısıtlı mali temsilcilik ile aşılabilmektedir.

Şekil 4: Kısıtlı Mali Temsilcilik

Örneğin Şekil 4'te de görüleceği üzere, bir Amerikan firmasının bir Alman firmasına satış yapması durumunda, eşya önce Hollanda limanına getirilmekte, burada ithalat beyannamesi verilerek eşyanın tüm ithalat vergileri ödenmekte ve diğer mali yükümlülükler yerine getirilmektedir.

Kısıtlı mali temsilcilik ile KDV ithalat aşamasında ödenmemektedir. Şöyle ki; kısıtlı mali temsilci yetkisini haiz gümrük müşaviri (customs broker) taşıma ve sevkiyata ilişkin KDV yükümlülüklerini üstlenmekte ve ithalat işlemlerini tamamladıktan sonra eşyayı Hollanda'dan Almanya'ya ihraç ediyormuş gibi davranmaktadır. Hollanda'daki bu gümrük müşaviri (customs broker) Almanya'da yerleşik ithalatçının KDV sicil numarasını kullanarak Hollanda vergi kurumuna topluluk içi teslim beyanı yapmaktadır. Bu aşamadan sonra eşya Almanya'ya gönderilmekte ve Almanya'daki ithalatçı da kendi vergi kurumuna ne kadar eşya teslim aldığını bildirmektedir. Söz konusu bildirimler birbiriyle uyumlu olursa kısıtlı mali temsilcinin KDV yükümlülüğü böylece ortadan kalkmaktadır.

Bu yol ile Almanya'daki ithalatçı KDV'yi ithalat esnasında ödememektedir. Eğer Alman limanından ithalat yapılsaydı (kısıtlı mali temsilcilik sistemine başvurulmadan doğrudan ithalat yapılması durumunda), KDV'nin bir ay içinde ödenmesi gerekirdi.

Bu yöntem ile satış ve dağıtım süreci başlatılırsa, AB'de hiçbir kayda gereksinim duyulmaz. Eşyanın doğrudan ithalatında, depolanmasında ve dağıtımında bu yöntem kullanılabilir. Bu sistem adı altında AB içerisinde eşya alım satımı yapılamaz. Ayrıca gerçek kişilere satışa izin verilmediğinden e-ticarette kullanılamaz.

a. Kısıtlı Mali Temsilcilik Şartları

Kısıtlı mali temsilci olabilmek için AB'de yerleşik olan ithalatçı ya da AB'de yerleşik olmayan ihracatçı tarafından bu görevi ifa edecek kişiye yetki verilmesi gerekmektedir. Yetkilendirme her ithalat işlemi için ayrı ayrı yapılabileceği gibi tüm işlemler için toplu olarak da yapılabilir. Riskli olduğu ve ithalat beyannamesine bağlı olduğu için, bu görev genellikle gümrük müşavirleri tarafından üstlenilir. Ancak avukatlar da (Portekiz sistemindeki gibi) kısıtlı mali temsilci olabilirler.

Temsilcinin yükümlülüğü ithalat KDV'si ile sınırlıdır. Temsilci ile temsil olunan, bütün işlemlerden doğan para cezaları, faizler ve KDV yükümlülüğünden müştereken ve müteselsilen sorumludur.

b. Kısıtlı Mali Temsilcinin Sorumlulukları

Mali temsilci, gerekli olan tüm istatistiki bilgileri vergi kurumuna bildirmekle yükümlüdür. Ayrıca bu sistemin uygulandığı bazı ülkelerde (örneğin Portekiz) mali temsilci tarafından vergi kurumuna teminat verilerek, KDV'nin teminat altına alınması sağlanmış olur. Diğer taraftan temsilcinin yükümlülüğü ithalat KDV'si ile sınırlıdır. Temsilci ile temsil olunan, bütün işlemlerden doğan para cezaları, faizler ve KDV yükümlülüğünden müştereken ve müteselsilen sorumludur.

Bunun dışında mali temsilci ayrıca;

- AB'de yerleşik olmayan ihracatçının faturalama, KDV uygulamaları, döviz kurları gibi konularla ilgili kurallara uymasını,
- Hesap kayıtlarının yerel standartlarda düzenlenmesini,
- Herhangi bir vergi soruşturması durumunda gerekli belgelerin hazırlanmasını,
- Tüm KDV ve ilgili vergilerin doğru bir şekilde hesaplanmasını,

Sağlamakla yükümlüdür.

c. Kısıtlı Mali Temsilcilik Sisteminin Avantajları ve Dezavantajları

Yukarıda da belirtildiği üzere, bu sistemde ithalat aşamasında KDV ödenmemektedir. Eşya gümrüğe sunulduktan sonra ithalat beyannamesi tescil edilmekte ve serbest dolaşıma giren eşya gümrük denetiminden çıkmaktadır. Bu aşamadan sonra ise, söz konusu eşya Avrupa'nın herhangi bir yerine teslim edilebileceği gibi AB dışına ihraç edilebilir ya da sınırsız depolanabilir.

Bu sistemde eşya sahibinin AB'de yerleşik olmasına ya da AB KDV sicil sistemine kayıtlı olmasına gerek yoktur.

Portekiz’de mali temsilciler Hollanda ve Belçika’da bazı durumlarda olduğu gibi genellikle avukatlar olmaktadır. Ancak Hollanda ve Belçika’da kısıtlı mali temsilcilik genellikle ithalat işlemleri için kullanıldığından ve riskli olduğundan pratikte bu görev bu ülkelerde gümrük müşavirleri (customs broker) tarafından yerine getirilmektedir.

AB’de uygulanmakta olan bu sistemin en büyük dezavantajı mali yöndendir. Zira herhangi bir olası durumda temsilci; KDV’yi, para cezalarını ve bunlardan doğan faizleri ödemek zorunda kalabilmektedir. Bu durumda uygulamada bazı ülkelerde bu riskin önüne geçilebilmesini teminen kısıtlı mali temsilci, temsil olunandan teminat talep edebilmektedir.

Bununla birlikte temsilci, temsil olunanın bütün defter ve kayıtlarına erişim yetkisine sahip olduğundan kayıtların kötüye kullanımı riski de bulunmaktadır.

II. AVRUPA BİRLİĞİ’NDE MALİ TEMSİLCİLİK (FISCAL REPRESENTATION) SİSTEMİNİ UYGULAYAN ÜLKELER

Kısıtlı mali temsilcilik sistemini en etkin şekilde uygulayan ülkelerin başında Hollanda ve Belçika gelmektedir. Yukarıda ayrıntılı bir şekilde anlatılan kısıtlı mali temsilcilik esasen Hollanda ve Belçika’da uygulanan yöntem olduğundan bu iki ülkedeki uygulama ayrı bir başlık altında incelenmeyecek olup, kısıtlı mali temsilcilik sisteminden bazı yönleriyle farklılaşan Portekiz ve Fransa örneklerine aşağıda değinilmiştir.

A. PORTEKİZ

Portekiz’de uygulanan sistem Hollanda ve Belçika’da uygulanan kısıtlı mali temsilcilik sisteminden bazı yönleriyle farklılaşmaktadır. Şöyle ki, Portekiz’deki bu sistem kısıtlı mali temsilcilikten ziyade genel mali temsilcilik özelliklerini taşımaktadır.

Hollanda ve Belçika’da olduğu gibi Portekiz’de de ticari faaliyetlerde bulunan tüm yerleşik olmayan kişi ve firmalar vergi kurumuna kayıtlı olan bir mali temsilci atamak zorundadır.

Portekiz yasalarına göre yılda 183 günden fazla ülkede bulunmayan kişiler “ülkede yerleşik olmayan kişi” kabul edilmektedirler. Bu durumda, ancak yerleşik olmayan firmalar mali temsilciye yetki verebilmektedirler. Mali temsilcilik görevinin yerine getirilebilmesi için mali temsilciye öncelikle Portekiz Maliye Bakanlığından temsil için izin verilmesi gerekmektedir.

Portekiz’de mali temsilciler Hollanda ve Belçika’da bazı durumlarda olduğu gibi genellikle avukatlar olmaktadır. Ancak Hollanda ve Belçika’da kısıtlı mali temsilcilik genellikle ithalat işlemleri için kullanıldığından ve riskli olduğundan pratikte bu görev bu ülkelerde gümrük müşavirleri (customs broker) tarafından yerine getirilmektedir.

Portekiz Yasalarına göre, bir firma vergi numarası alabilmek ve mali temsilci atayabilmek için vergi kurumuna başvurmak zorunda olup bunun için bu firmaların kayıt ücreti ödemesi gerekmektedir. Kayıt olunan yıl, yıllık abonelik ücreti ödemezken mali temsilciliğin takip eden yıllarda da devam edebilmesi için belirli bir yıllık ücret ödenmesi gerekmektedir. Yıllık abonelik ücreti; vergi borçlarını, vergi iade talebini veya araştırma için harcanan zamanı ve emeği kapsamaktadır.

Portekiz’deki mali temsilcilik sistemi ile Hollanda ve Belçika’dan farklı olarak;

- Portekiz’deki taşınmaz mal getirisi,
- Eşya transfer vergisi konularında yardım,
- Eşya satışının kayıt altına alınması,
- Vergi kurumu eşya kayıt dokümanları,
- Belediye vergilerinin ödenmesi,
- Eşyaya değer biçme,
- Kurumsal ya da bireysel muhasebe,

Gibi tüm mali hususlarda temsilcilik hizmeti verilmektedir.

B. FRANSA

Yabancı bir firma, Fransa’da ticari faaliyetlerde bulunmak istediğinde Fransız mevzuatı uyarınca bir vergi temsilcisi belirlemek ve yetkilendirmek zorundadır.

Fransa kanunlarına tabi ve Fransa'da yerleşik olan vergi temsilcisi, yabancı bir firmayı Fransa Vergi İdaresi önünde temsil etmeyi ve özellikle beyan formalitelerini yerine getirmeyi, gerekli belgeleri sunmayı ve bu yabancı firma hesabına vergi ödemesini yapmayı taahhüt etmektedir.

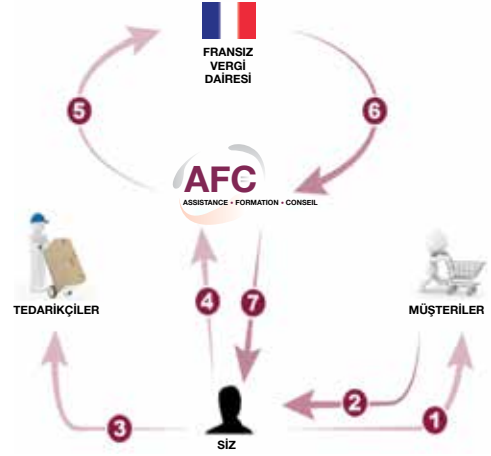
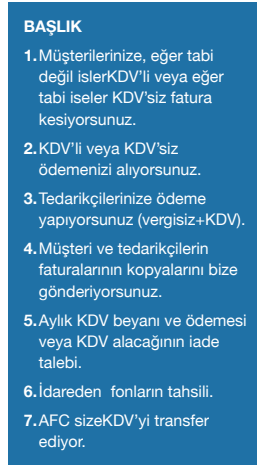
Bu temsilci, Avrupa Birliği içinde, ister alışıta ister satışıta olsun, alışveriş işlemleri yapan operatörler için eşya alışveriş beyanını (aylık istatistik beyanı) yapma mecburiyetini üstlenmektedir.

Fransa'da, Hollanda ve Belçika'dan farklı olarak mali temsilcilik sistemi daha çok genel mali temsilcilik sistemi olarak karşımıza çıkmaktadır. Şekil 5'te de belirtildiği üzere, AFC Fransa'da yerleşik ve vergi numarasına sahip bir mali temsilcilik firmasıdır.

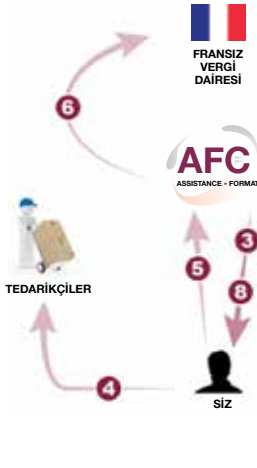
Yukarıdaki örnekte görüldüğü üzere, doğal ve organik ürünler satışı yapılan bir ticari faaliyet zinciri düşünelim. Bu zincirde İsviçre firması Fransa'ya ürün ihraç etmektedir. İsviçre firmasının müşterileri kendisine ödeme yapmakta ve firma bu ödemeleri de tedarikçilerine aktarmaktadır. Bu İsviçre firması Fransa'da yerleşik mali temsilcilik firması olan AFC'ye başvurarak kendisini ve Fransa'da gerçekleştirdiği ticari faaliyetlerini temsil etmesi için yetki vermektedir. AFC firması ise İsviçre firmasına Fransa'da bağlı şirketi olmadan ticarî faaliyetini gerçekleştirmesini sağlamaktadır.

Şekil 6'da belirtildiği üzere, Amerikan firmasının Fransa'da mal ve hizmet satışı gerçekleştirdiği bir ticari faaliyet zinciri düşünelim. Amerikan firmasının mal ve hizmet sağladığı Fransız müşteriler, bu ticari

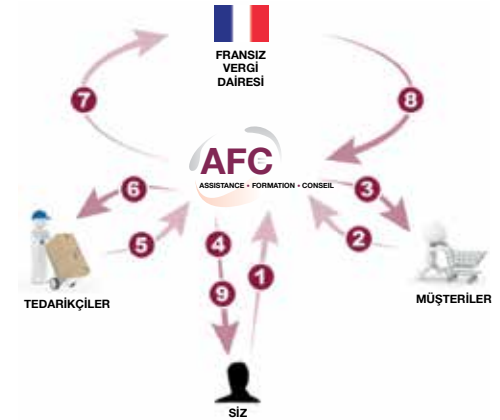
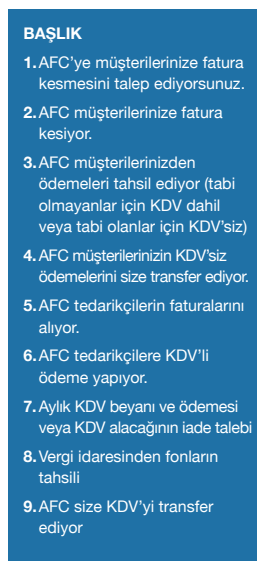
Şekil 5

Şekil 6

Şekil 7

Kısıtlı mali temsilcilik sistemi, yukarıda da belirtildiği gibi esasen Avrupa Birliği'nde yerleşik olmayan firmaların Avrupa Birliği'nde ticari faaliyette bulunabilmelerini teminen geliştirilen bir sistemdir.

işlemler için özel olarak açılmış banka hesabına ödeme yapmakta olup ödeme yapılan banka hesabı AFC tarafından Amerikan firması adına yönetilmektedir. Diğer bir ifadeyle, Amerikan firması Fransa'daki banka hesabındaki paranın sahibi konumunda olmakla birlikte, hesabı bu firmanın adına yöneten Fransa'da yerleşik olan AFC firmasıdır.

III. SONUÇ

Avrupa Birliği'nde çeşitli ülkelerde farklı şekillerde uygulanan kısıtlı mali temsilcilik sistemi, yukarıda da belirtildiği gibi esasen Avrupa Birliği'nde yerleşik olmayan firmaların Avrupa Birliği'nde ticari faaliyette bulunabilmelerini teminen geliştirilen bir sistemdir. Bu sistem, Avrupa Birliği'nde yerleşik olmayan firmaların Avrupa Birliği'nde gerçekleştirecekleri her türlü işlem için mali temsilci atamalarını zorunlu kılmak-

tadır. Söz konusu işlemler bu temsilciler aracılığıyla yapılmakta olup, bundan doğan vergi ve cezalar da bu temsilciler tarafından ödenmektedir. Ayrıca; hem Avrupa, Orta Doğu ve Afrika'da satışları için etkin bir lojistik ve dağıtım organizasyonu isteyen Avrupa Birliği'nde yerleşik olmayan firmalar hem de Avrupa Birliği'nde yerleşik olan ancak hammaddeyi kendi ülkesinden satın almayıp Avrupa Birliği üyesi olmayan bir ülkeden ithal eden firmalar bu sistemi avantajlı bir yöntem olarak görmektedir. Bu avantaj, ithalatçı açısından ithalatçıya KDV ödetmeyerek likidite avantajı sağlamak olarak karşımıza çıkarken, ihracatçı açısından ise eşyanın lojistik sürecinin esnek hale getirilmesi olarak ortaya çıkmaktadır.

Kaynakça

- <http://www.maccustoms.com/limited-fiscal-representation>
- <http://www.representant-fiscal.com/tr/sayfasi/13-representati-on-fiscale/45-vergi-temsilciligi>
- <http://www.forwarding-bgs.com/fiscal-representation>
- http://www.ipg-online.org/data/cms_uploads/module_partner/publications/Fiscal_representation_in_the_Netherlands.pdf
- <http://www.sovereigngroup.com/portugal/portugal-fiscal-representation/>
- <http://export2eu.com/en/limited-fiscal-representation-europe/>
- <http://nieuw.midl.nl/wp-content/uploads/2013/10/Fiscal-Representation1.pdf>
- http://www.pincvision.com/en/insights/news/update_rules_for_dutch_vat_fiscal_representation
- <http://www.dhk-taxandlegal.nl/en/fiscal-representation/our-fiscal-representation/>
- <http://www.kpmg.com/Global/en/IssuesAndInsights/Articles-Publications/vat-gst-essentials/pages/netherlands.aspx#2>

YAZAR HAKKINDA

Yeliz ÖZKAYA

Gümrük ve Ticaret Uzman Yardımcısı
Gümrükler Genel Müdürlüğü
Y.Ozkaya@gtb.gov.tr
0.312 449 31 51

1987 yılında Muğla'nın Milas ilçesinde doğdu. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden 2011 yılında mezun oldu. 2012 yılında Ankara Barosu'nda avukatlık stajını tamamladı. 2013 yılında Gümrük ve Ticaret Bakanlığında başladığı görevini Gümrük ve Ticaret Uzman Yardımcısı olarak sürdürmekte olup iyi derecede İngilizce ve başlangıç düzeyinde Fransızca bilmektedir.

YAZAR HAKKINDA

Fatma Hazal TIRYAKI

Gümrük ve Ticaret Uzman Yardımcısı
Gümrükler Genel Müdürlüğü
f.tiryaki@gtb.gov.tr
0.312 449 31 58

1990 yılında Ordu'da doğdu. Orta Doğu Teknik Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümünden 2013 yılında mezun oldu. 2014 yılında Gümrük ve Ticaret Bakanlığında başladığı görevini "Gümrük ve Ticaret Uzman Yardımcısı" olarak halen sürdürmektedir. Orta Doğu Teknik Üniversitesinde yüksek lisans eğitimine devam etmekte olup, çok iyi derecede İngilizce ile başlangıç seviyesinde İspanyolca bilmektedir.

Kadir ESER

Gümrük ve Ticaret Uzman
Yardımcısı
Gümrükler Genel Müdürlüğü

Yolcu Beraberi Eşya Muafiyeti

Özet

Gümrük vergilerinden muafiyet ve istisna hükümlerini düzenleyen 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 167'nci maddesi ile gerçek kişiler tarafından serbest dolaşıma sokulacak şahsi eşyadan yolcuların kendi kullarılarına mahsus ticari mahiyette olmayan kişisel eşyasının gümrük vergilerinden muaf olduğu hüküm altına alınmıştır. 2009/15481 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki "4458 sayılı Gümrük Kanununun Bazı Maddelerinin Uygulanması Hakkında Karar" ve 06.07.2011 tarihli ve 2011/39 sayılı Genelge ile de Gümrük Kanunu 167'nci madde ile hüküm altına alınan yolcu beraberi eşya muafiyetinin sınırları belirlenmiştir. Yolcuların üzerlerinde, eşyası arasında veya taşıma araçlarında beyana aykırı eşya çıkması durumunda uygulanacak müeyyideler ise Gümrük Kanunu'nun 235'inci maddesi üçüncü fıkrası ve 16.01.2014 tarihli ve 2014/2 sayılı Genelge ile hüküm altına alınmıştır.

1. Giriş

2009/15481 sayılı Karar'da yolcu ve yolcu beraberliği eşya tanımları yapılmıştır. Buna göre yolcu; ticaret, memuriyet, tahsil, ziyaret, tedavi veya turizm gibi herhangi bir amaçla kısa veya uzun bir süre kalmak üzere, yabancı bir ülkeden karayolu, demiryolu, deniz veya hava yollarından biriyle Türkiye Gümrük Bölgesine gelen yabancı bir ülkede oturan Türkler ve yabancılar ile herhangi bir amaç ile gittikleri yabancı ülkeden kesin veya geçici olarak dönen, Türkiye'de oturan Türkler ve yabancılar ile Türkiye'den aynı amaçlarla ve aynı yollarla yabancı bir ülkeye giden benzeri Türk ve yabancılar olarak tanımlanmıştır.

Nakil vasıtaları sürücüleri ve hizmetlileri ise yolcu sayılmamaktadır. Dolayısıyla bu kişiler, yolcu beraberliği eşya muafiyetinden yararlandırılmazlar. Ancak, Gümrüksüz Satış Mağazaları Yönetmeliği'nin 9'uncu maddesi dördüncü fıkrası uyarınca, bu kişilerin girişte 1 karton sigara, en fazla 100 cl'lik 1 adet alkollü içki ve en fazla 120 ml'lik 1 adet parfümü yolcu girişi yapılan sınır kapılarında açılan mağazalardan satın almaları mümkündür. Ayrıca, kara nakil vasıtaları sürücüleri ve hizmetlileri, seyahat ettikleri ülkede, en az üç gün kalmadan dönmeleri hâlinde girişte bu haktan yararlanamazlar.

Yolcu beraberliği eşya ise yolcunun beraberinde getirdiği, ticari miktar ve mahiyet arz etmeyen eşya olarak ifade edilmiştir. Anılan Karar'ın 59 ila 64' üncü maddelerinde yolcu beraberliğinde getirilebilecek eşyaya ilişkin muafiyet limitleri belirlenmiştir. Buna göre, gümrük vergilerinden tamamen veya kısmen muaf olarak yolcu beraberliğinde getirilebilecek eşyayı üç kategoriye ayırmak mümkündür. Birinci kategoride yolcu beraberliğinde getirilebilen anılan Karar'ın 9 no.lu ekinde yer alan liste kapsamındaki kişisel eşya, ikinci kategoride yolcu beraberliği hediyelik eşya, üçüncü kategoride ise vergileri ödenmek suretiyle yolcu beraberliğinde veya posta yoluyla ya da hızlı kargo taşımacılığı yoluyla serbest dolaşıma sokulacak eşya yer almaktadır.

2. Kategori 1: Yolcu Beraberliği Kişisel Eşya

Transit yolcular hariç olmak üzere, yolcu beraberliğinde getirilip serbest dolaşıma sokulan gayri ticari nitelikteki, kişisel ve ailevi kullanıma mahsus eşyaya muafiyet tanınır. Bahsi geçen muafiyet, yazımızın sonunda

bir örneğine yer verilen aynı Kararın 9 no.lu ekindeki Yolcu Beraberliği Kişisel Eşya Listesinde yer alan eşya için her bir yolcu başına karşılıklarında belirtilen miktarlarla sınırlıdır.

Ek-9 da yer alan eşya için eşyanın kıymetine bakılmaksızın listede belirtilen miktar kadar yolcu beraberliği eşya getirilebilmesi mümkündür. Listenin (A) bölümünde belirtilen eşya sadece yolcu beraberliğinde, (B) bölümünde belirtilen eşya ise, yolcu beraberliğinde ya da yolcunun gelişinden bir ay önce veya üç ay sonra getirilebilir.

3. Kategori 2: Yolcu Beraberliği Hediyelik Eşya

Transit yolcular hariç olmak üzere, yolcu beraberliğinde getirilip serbest dolaşıma sokulan, ticari miktar ve mahiyette olmayan ve Ek-9'daki liste kapsamı dışında kalan kişisel ve hediyelik eşyaya muafiyet tanınır. Söz konusu hediyelik eşya muafiyeti, her bir yolcu için toplam gerçek kıymeti 430 Avro'yu geçmeyen eşya için uygulanır. Ancak, 15 yaşından küçük yolcular için bu miktar 150 Avro olarak uygulanır.

Diğer bir ifade ile Ek-9'daki Liste kapsamı dışında kalan eşya için, getirilen eşyaya tam muafiyet uygulanabilmesi için eşyanın toplam kıymetinin 430 Avro'yu aşmaması gerekmektedir.

4. Kategori 3: Gümrük Vergilerinden Kısmen Muaf Olan Yolcu Beraberliği Eşya

Transit yolcular hariç olmak üzere, yolcu beraberliğinde getirilip serbest dolaşıma sokulan gayri ticari nitelikteki, kişisel veya hediye edilmek üzere getirilen eşyanın yolcu başına toplam kıymetinin 430 Avroluk hediyelik eşya limitini aşması halinde, muafiyet yalnızca toplam değeri 430 Avro tutarındaki kısma uygulanır. Eşyanın kıymetinin 430-1500 Avro arasında olması halinde 430 Avro'nun üzerinde kalan kısma tek ve maktu vergi uygulanmakta (Avrupa Birliği ülkelerinden doğrudan gelmesi durumunda %18, diğer ülkelerden gelmesi durumunda %20 oranında), 1500 Avro üzerinde bulunması halinde ise ithalat vergilerine ilişkin oranlar uygulanmaktadır.

5. Sınırlamalar ve Önemli Bilgiler

- Yolcular tarafından kişisel eşyanın ve hediyelik eşyanın getirilmesi halinde; aynı eşyanın gümrük kapılarındaki mevcut mağazalardan da satın alınması mümkün değildir.

- Karar'ın 59' uncu maddesinde yer alan kara hudut kapısından diğer ülkelere giden yolcuların, seyahat ettikleri ülkede en az üç gün geçmeden kara hudut kapısından dönmeleri halinde, yolcular için öngörülen muafiyet hakkından yararlandırılmayacakları hükmü 01.09.2016 tarihli ve 29818 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 4458 sayılı Gümrük Kanununun Bazı Maddelerinin Uygulanması Hakkında Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar ile değiştirilmiştir. Buna göre, yolcular için öngörülen muafiyet, kara hudut kapısından giriş yapan yolcular için ayda en fazla 10 defa kullanılacaktır.
- Ülkemize gelen yolcuların beraberlerinde ya da gelişlerinden bir ay önce veya üç ay sonraki süreler içerisinde Ek-9'daki liste kapsamı şahsi tedavide kullanılmak üzere getirilen ilaçların, yolcuların seyahatleri süresince kullanmaları gerektiğine ilişkin gümrük idaresine belge (sağlık kuruluşundan alınan rapor, doktor raporu veya reçete vb.) ibraz edilmesi koşuluna bağlı olarak, ülkemizde kalınacak süre göz önünde bulundurularak, makul miktardaki ilacın girişine izin verilmektedir.
- Ek-9'da belirlenen tütün ve tütün ürünleri ile alkollü ürünler için muafiyet hakkı karşısında yazılı

Kara hudut kapısından diğer ülkelere giden yolcuların, seyahat ettikleri ülkede en az üç gün geçmeden kara hudut kapısından dönmeleri halinde, yolcular için öngörülen muafiyet hakkından yararlandırılmayacaklardır.

miktarı aşmamak kaydıyla her bir ürün için ayrı ayrı kullanılabilir. Ayrıca, tütün ve tütün ürünleri ile alkollü ürünlere ilişkin muafiyet hakkından, 18 yaşın altındaki yolcular faydalanamamaktadır.

- İsteyen yolcular, Ek-9'da belirlenen 1 kg çikolata veya 1 kg şekerden mamul yiyecek haklarının tamamını yani 2 kg'lık hakkı söz konusu eşyadan sadece birisi için kullanabilmektedirler.
- Ek 9'da yer aldığı üzere, 2 takvim yılında 1 adet ile sınırlı olmak üzere, Tv, müzik çalar, video oynatabilme özelliğine sahip olanlar da dahil olmak üzere cep telefonunu yolcu beraberisi kişisel eşya statüsünde telefonun kıymetine bakılmaksızın muaf

getirebilmektedir. Yabancı misyon mensupları için bu sınırlama söz konusu değildir. Telefonun yurt içinde kullanıma açılabilmesi için, yurda girişten itibaren 120 gün içerisinde IMEI numarasının Türkiye'deki GSM operatörleri tarafından veya E-Devlet üzerinden pasaporta işlenerek elektronik kimlik bilgisi kaydının yaptırılması ve 75 seri no.lu Harçlar Kanunu Genel Tebliği gereğince herhangi bir Vergi Dairesine 138.80 TL'lik harç yatırılması gerekmektedir. Söz konusu harç, elektronik kimlik bilgisinin kayıt altına alınması işleminden önce ödenir. Elektronik kimlik bilgisinin kayıt altına alınması için yapılan başvuru sırasında harcın ödendiğine ilişkin belge aranır ve harç ödenmeden kayıt işlemi yapılmaz. Kayıt işlemleri, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından gerçekleştirilmektedir.

- Ticari ithalat maksadı dışında yurt dışından getirilecek olan elektronik cihazlardan bir defaya mahsus olmak üzere TRT adına "Bandrol ücreti" gümrük idarelerince tahsil edilmektedir. Söz konusu bandrol ücreti, cihazın türüne göre 1 Avro ile 21 Avro arasında değişmektedir.
- Yolcu beraberinde hediyeleşim eşya kapsamında, tüketim amacıyla getirilen bitkisel ürünlerden taze ve kuru meyve ve sebzelerin üç kilogramına, diğer bitkisel ürünlerin ise bir kilogramına kadar muafiyet tanınır. Bunun dışında kalan her nevi ve miktardaki bitkisel ürünün getirilmesi halinde ticari miktar ve mahiyette olduğu kabul edilip buna göre işlem yapılır.
- Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nca düzenlenen 2012/11 sayılı Hayvansal Ürünlerin Kişisel Sevkiyatlarının Ülkeye Girişine İlişkin Kurallar Hakkında Tebliğ gereğince, et ve süt ürünlerinin kişisel sevkiyat olarak Türkiye'ye getirilmesi veya Türkiye'ye gönderilmesi mümkün bulunmamaktadır.
- Turistlerin inançları gereği yemeleri gereken özel gıda maddelerinin gerek yolcuların beraberlerinde gerekse kargo olarak gelmesi halinde, hangi yollara ait olduğunun ilgili turizm kuruluşu tarafından belgelendirilmesi ve bunlar tarafından tüketileceğinin taahhüt edilmesi kaydıyla, bu tür gıda maddelerinin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca kontrol ve müsaade aranılmadan yurda girişine izin verilecektir.
- Yolcu beraberinde getirilen eşyanın getirilmesi için yolcunun gelişinden bir ay önce veya üç ay sonrası olarak tespit edilen sürelerin aşılması halinde, eşyanın geldiği gümrük idaresinin bağlı bulunduğu Gümrük ve Ticaret Bölge Müdürlüğünce söz konusu süre aşımına neden olan durumun mücbir sebep ve beklenmeyen halden kaynaklandığının tespit edilmesi halinde bir defayla sınırlı olmak üzere en fazla 3 aya kadar süre uzatımı yapılması mümkündür.
- Ek-9'daki listenin (B) bölümünde belirtilen eşyanın yolcu beraberinde ya da yolcunun gelişinden bir ay önce veya üç ay sonra posta ve hızlı kargo taşımacılığı yoluyla getirilmek istenmesi halinde, posta ve hızlı kargo taşımacılığı yoluyla gelen eşyaya uygulanan 30 kilogramlık sınırlama yolcu eşyasına uygulanmamaktadır. Bununla birlikte, yolcu eşyasının posta ve hızlı kargo taşımacılığı yoluyla gelmesi halinde, posta ve hızlı kargo muafiyetinde uygulanan vergilendirme unsurları göz önüne alınmakta, yolcu eşyasının kıymeti 75 Avro altında ise muafiyet uygulanmakta, 75-1500 Avro arasında ise geldiği ülkeye göre tek ve maktu vergi alınmaktaydı. 01.09.2016 tarihli ve 29818 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 4458 sayılı Gümrük Kanununun Bazı Maddelerinin Uygulanması Hakkında Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar ile Posta İdaresi ve Bakanlıkça belirlenen koşulları taşıyan hızlı kargo taşımacılığı yapan şirketlerin dolaylı temsilci olarak gümrük beyanı dahil tüm gümrük işlemlerine ilişkin faaliyetlerin takip edilip sonuçlandırabileceği eşyanın kapsamına Karar'ın 58'inci maddesi kapsamındaki kişisel yolcu eşyası da dahil edilmiştir. Diğer bir ifade ile Bakanlığımızdan yetki almış olan hızlı kargo taşımacılığı yapan şirketler ile posta idaresi, Kararın 58'inci maddesi kapsamında yolcunun gelişinden bir ay önce veya üç ay sonra gelen ve Ek-9'daki listenin (B) bölümünde belirtilen yolcu eşyasının beyanını dolaylı temsilci olarak ETGB (Elektronik Ticaret Gümrük Beyannamesi) ile yapabileceklerdir. Bu çerçevede, yolcunun gelişinden bir ay önce veya üç ay sonra posta veya hızlı kargo taşımacılığı yoluyla gelen ve Ek-9'daki listenin (B) bölümünde belirtilen miktarlardaki yolcu eşyasının ETGB ile beyanında eşyanın kıymetine ve ağırlığına bakılmaksızın muafiyet hükümleri uygulanacak olup söz konusu değişik-

likten önce uygulanan tek ve maktu vergilendirme bundan sonra uygulanmayacaktır.

- Yolcu beraberinde getirilen eşyanın kıymeti, ibraz edilen faturaya, satış fişine veya eşya bedelinin ödendiğine ilişkin belgeye göre belirlenir. Bu tür belge ibraz edilememesi veya ibraz edilen belgede kayıtlı kıymetin düşük bulunması halinde, eşyanın kıymeti gümrük idaresince belirlenir.

6. Yolcuların Üzerlerinde, Eşyası Arasında Veya Taşıma Araçlarında Beyana Aykırı Eşya Çıkması Durumunda Uygulanacak Müeyyideler

Gümrük Kanunu'nun 235' inci maddesinin üçüncü fıkrası;

"Yolcuların, gümrük mevzuatına göre kişisel ve hediye eşya kapsamı dışında olup beyanlarına aykırı olarak üzerlerinde, eşyası arasında veya taşıma araçlarında çıkan ya da başkasına ait olduğu halde kendi eşyası gibi gösterdikleri eşyanın gümrük vergileri iki kat olarak alınır ve eşya sahibine teslim edilir. Gümrük vergileri ödenmediği takdirde, eşya gümrüğe terk edilmiş sayılır." hükmünü amirdir.

Bununla birlikte, 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun 6/4 maddesinde "Yolcuların, beyanlarına aykırı olarak üzerlerinde, eşyası arasında veya taşıma araçlarında çıkan eşyanın ticarî mahiyette veya ithali veya ihracının yasak olması halinde 3 üncü madde hükümleri uygulanır." ifadesine yer verilmektedir.

Diğer taraftan, Gümrük Kanunu 235/3 maddesi ile Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun 6/4 maddesinin uygulanmasında hangi esaslar çerçevesinde işlem tesis edileceği hususu 16.01.2014 tarihli ve 2014/2 sayılı Genelge ile hüküm altına alınmıştır.

Söz konusu Genelge'de yolcuların yolcu salonlarında yer alan yeşil hat ve kırmızı hattan geçmelerine göre ikili bir ayırım üzerinden uygulanacak işlemler sıralanmıştır.

Yolcuların, yolcu salonlarında yeşil hattan geçmeleri halinde;

Gümrüğe tabi eşyası olmadığından hareketle, daha önce açıklandığı üzere Ek-9'daki liste ile 430 Avro

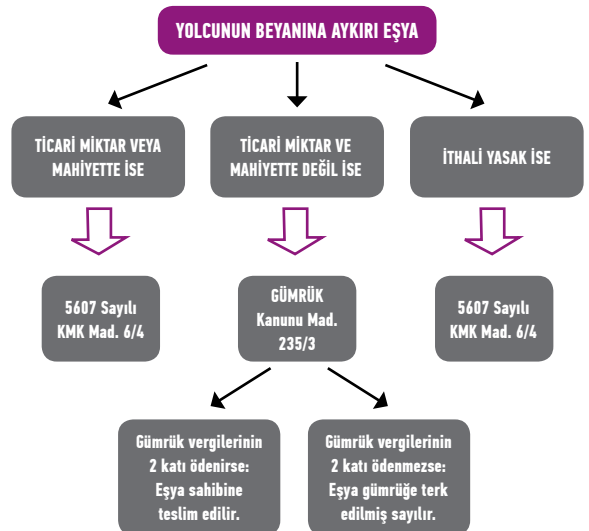
Bakanlığımızdan yetki almış olan hızlı kargo taşımacılığı yapan şirketler ile posta idaresi, yolcunun gelişinden bir ay önce veya üç ay sonra gelen yolcu eşyasının beyanını dolaylı temsilci olarak ETGB ile yapabileceklerdir.

limiti kapsamında getirilen eşyaya muafiyet tanındığından, yolcuların bu kapsamdaki eşya için ayrıca bir beyanda bulunmasına gerek bulunmamaktadır. Ancak, yolcu yeşil hattan geçtikten sonra gümrük personeline yapılan kontrolde, yolcunun beyanına aykırı olarak muafiyet kapsamı dışında eşyası olduğu saptanırsa, gümrük idaresince yapılan değerlendirme sonucunda;

- Eşyanın ticari miktar ve mahiyette olduğuna kanaat getirilmesi veya eşyanın ithalinin yasak olması halinde; Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun 6'ncı maddesinin dördüncü fıkrası çerçevesinde,
- Eşyanın ticari miktar ve mahiyette olmadığına kanaat getirilmesi halinde; Gümrük Kanunu'nun 235/3' üncü maddesi çerçevesinde,

işlem yapılmaktadır.

2014/2 SAYILI GENELGE EK-1: YEŞİL HATTAN GEÇEN YOLCUYA İLİŞKİN UYGULAMALAR

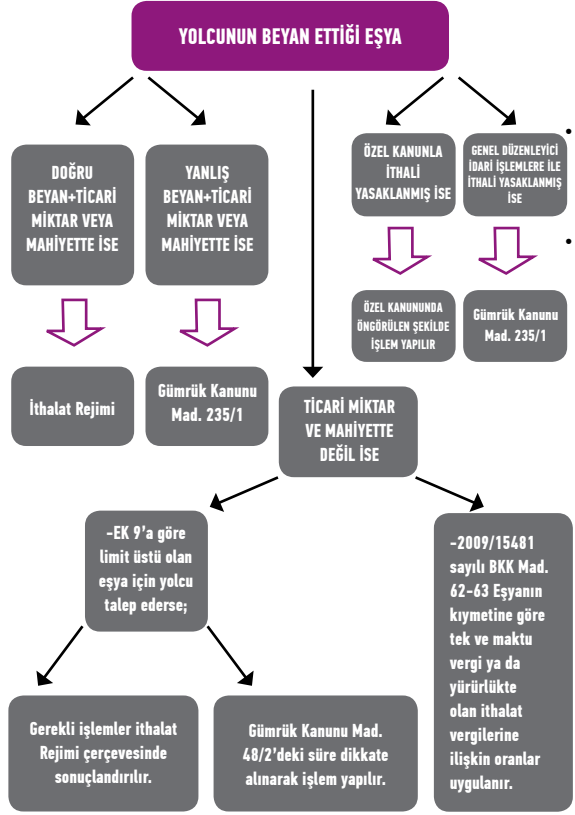

Yolcu yeşil hattan geçtikten sonra gümrük personeline yapılan kontrolde, yolcunun beyanına aykırı olarak muafiyet kapsamı dışında eşyası olduğu saptanırsa, gümrük idaresince yapılan değerlendirme sonucunda; Gümrük Kanunu'na veya Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'na göre işlem yapılır.

Yolcuların yolcu salonlarında yeşil hattan geçmeyip doğrudan gümrüğe beyanda bulunmaları halinde (kırmızı hattan geçilmesi durumunda);

- Eşyanın ticari miktar ve mahiyet arz etmesi ve beyanın da doğru olması halinde, ithalat rejimi hükümleri çerçevesinde işlem yapılmaktadır.
- Eşyanın ticari miktar ve mahiyet arz etmesi, ancak beyanın doğru olmaması halinde, Gümrük Kanunu'nun 235/1' inci maddesi çerçevesinde işlem yapılmaktadır.
- Eşyanın ticari miktar ve mahiyet arz etmemesi halinde; yolcu beraberli kişisel eşya listesinde yer alan bir eşya ise listede belirtilen miktardan fazla olan kısmının yolcunun talebine göre gerekli tüm işlemlerin yerine getirilmesi suretiyle ithalat rejimi hükümleri çerçevesinde değerlendirilir ya da ambara alınıp Gümrük Kanunu'nun 48' inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen süre dikkate alınarak işlem yapılır. Değeri 430 Avro üstünde olan eşya için ise anılan Kararın 62 ve 63' üncü maddeleri çerçevesinde eşya sahibine teslim edilir.
- Eşyanın ithalin özel kanunla yasaklanmış olması halinde özel kanununda öngörülen şekilde işlem tesis edilirken, genel düzenleyici idari işlemler ile yasaklanmış olması halinde ise Gümrük Kanunu'nun 235/1' inci maddesi çerçevesinde işlem yapılmaktadır.

2014/2 SAYILI GENELGE EK-2: KIRMIZI HATTAN GEÇEN YOLCUYA İLİŞKİN UYGULAMALAR

- Gümrük Kanunu'nun 235/3' üncü maddesi uyarınca işlem yapılacak olan eşyanın kıymeti üzerinden iki kat olarak alınacak gümrük vergilerinin hesaplanmasında, eşyanın kıymeti ne olursa olsun, her durumda, İthalat Rejim Kararı eki listelerde belirtilmiş olan oranlar esas alınır.
- Gümrük Kanunu'nun 235/3' üncü maddesi uyarınca gümrük vergileri iki kat olarak alınarak sahibine teslim edilecek eşya için, anılan Kararın 112' nci maddesi uyarınca diğer mevzuattan kaynaklanan tahdidi ve takyidi hükümler dikkate alınmaz.
- Gümrük Kanunu'nun 235/3' üncü maddesi uyarınca iki kat olarak ödenmesi öngörülen gümrük vergilerinin ödenmemesi halinde, eşyanın anılan Kanununun 48 inci maddesinin ikinci fıkrası uygulanmaksızın gümrüğe terk edilmiş sayılır.

7. Yolcu İşlemleri

Taşra Teşkilatı Çalışma Yönetmeliği'nin 40' inci maddesinde Gümrük Muhafaza Memuru'nun görev, yetki ve sorumlulukları belirlenmiş olup, yolculara ve ticari mahiyet arz etmeyen yolcu işlemlerine ilişkin işlemler Muhafaza Memurlarınca yürütülmektedir.

Gümrük hattından geçen şahısların denetlenmesinde (yolcular ile nakil vasıtaları sürücüleri ve hizmetlileri) 15481 sayılı Kararda ve 2011/39 sayılı Genelgede belirtilen esaslar dikkate alınır. Gümrük denetlemesi, gümrük hattından geçen yolcular ile beraberlerinde getirilen veya kendilerinden önce veya sonra gelen eşyanın 4458 sayılı Gümrük Kanunu ve söz konusu Kararda belirtilen yükümlülüklere uyup uymadığının kontrolünü ifade etmektedir.

Aşağıda yazılı kimseler beyandan ve denetlemeden müstesna olup, gümrüklerden geçişlerinde gümrük memurlarınca kendilerine karşı saygı, nezaket ve kolaylık gösterilir.

- a. Cumhurbaşkanı,
- b. Yabancı devlet başkanları ve aile fertleriyle refakatlerine memur olanlar,
- c. Yabancı devletlerin Türkiye'deki elçi ve aileleri,
- d. Resmî bir ziyaret veya görev ile Türkiye'ye gelen delegelerle sivil ve askeri heyetler,
- e. Hükümetin izni ile limanlarımıza gelen yabancı harp ve askeri okul gemilerinin subay ve öğrencileriyle, mürettebatı,
- f. Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca gümrüklere bildirilen diğer kişiler,
- g. Yabancı devletlerin Türkiye'deki diplomatik temsilciliklerinde görevli misyon şefleri ve diploması memurları,
- h. Milletlerarası resmî kuruluşların Türkiye'de ikamet eden misyon şefleri.

Aşağıda yazılı şahıs, heyet ve yabancı turistlerin ise, haklarında kesin bir hüküm veya kuvvetli bir şüphe ya da yazılı, açık adresli ve imzalı bir ihbar olmadıkça beyanları ile yetinilir ve gerekli kolaylık ve nezaket gösterilir.

- a. Diplomatik pasaport taşıyanlar ile Dışişleri Bakanlığından veya elçiliklerinden verilmiş "lase-pase"yi taşıyan kimseler,
- b. Ziyaret ve iadeyi ziyaret amacıyla heyetler halinde gelen yabancı üniversite ve diğer mektep öğrencileri ile diğer dernek ve kuruluş mensupları,
- c. Memleketi, abideleri, mezarlıkları ve diğer yerleri ziyaret etmek üzere veya tedavi ve hava değiştirmek amacıyla ya da kültür ve güzel sanatlar şenlikleri ile festival, spor yarışmaları kongre ve konferanslar, sergi ve panayırılar dolayısıyla toplu veya ayrı olarak gelen ve tekrar dönecek olan turistler ve diğer yabancılar,
- d. Türkiye'ye gelen ve buradan giden yerli ve yabancı gazeteciler.

8. Sonuç

Çalışmamızda, Gümrük Kanunu'nun 167' nci maddesi ve 15481 sayılı Karar'ın 59 ila 64' üncü maddeleri ile belirlenmiş olan yolcu beraberî eşya muafiyeti, eşyanın gümrük vergilerinden tamamen veya kısmen muaf olmasına göre üç kategori altında anlatılmaya çalışılmıştır. Daha sonra, yolcu beraberî eşya muafiyetine ilişkin var olan sınırlamalara ve önemli bilgilere değinilmiş; akabinde, yolcunun beyanından kaynaklı olarak yolcu beraberî eşyanın yanlış beyan edilmesi durumunda uygulanan müeyyideler tabloları yardımıyla anlatılmaya çalışılmış ve son olarak yolcu işlemlerine ilişkin genel bilgilere yer verilmiştir.

Kaynakça

- "4458 Sayılı Gümrük Kanunu", Resmi Gazete, 04.11.1999, 23866.
- "5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu", Resmi Gazete, 31.03.2007, 26479.
- "4458 Sayılı Gümrük Kanununun Bazı Maddelerinin Uygulanması Hakkında 2009/15481 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ", Resmi Gazete, 07.10.2009, 27369.
- "Gümrüksüz Satış Mağazaları Yönetmeliği", Resmi Gazete, 13.10.2006, 26318.
- 2011/39 sayılı Genelge, Gümrükler Genel Müdürlüğü, 06.07.2011.
- 2014/2 sayılı Genelge, Gümrükler Genel Müdürlüğü, 16.01.2014.

YOLCU BERABERİ KİŞİSEL EŞYA LİSTESİ
A) TÜKETİM MADDELERİ
a) TÜTÜN VE TÜTÜN ÜRÜNLERİ

1- Sigaralar	600 adet
2- Sigarillolar (her biri 3 gr.dan ağır olmayan purolar)	100 adet
3- Puro	50 adet
4- Kıyılmış tütün (200 yaprak sigara kağıdı ile)	250 gr.
5- Pipo tütünü	250 gr.

b) ALKOLLÜ ÜRÜNLER

1- Alkol derecesi % 22'yi geçen alkol ve alkollü içkiler	1 lt.
2- Alkol derecesi % 22'yi geçmeyen alkol ve alkollü içkiler	2 lt.

c) KOZMETİK ÜRÜNLER

600 ml'yi aşmamak kaydıyla kolonya, parfüm, lavanta, esans veya losyon ile 5 adet cilt bakım ürünü ve makyaj malzemesi

ç) GIDA ÜRÜNLERİ

1- Çay	1 kg.
2- Çözülebilir hazır kahve	1 kg.
3- Kahve	1 kg.
4- Çikolata	1 kg.
5- Şekerden mamul yiyecek	1 kg.

B) DİĞER EŞYA
a) GİYİM VE YOLCULUK EŞYASI

- 1- Yolcunun giyinip kuşanmasına mahsus eşya
- 2- Yolcunun yaşantısına mahsus eşya ile seyahat eşyası

b) ELEKTRONİK /DİJİTAL EŞYA

- 1-LCD veya plazma ayırımı yapılmaksızın bir adet renkli televizyon (55 ekrana [55 ekran dahil] kadar)
- 2- Birer adet video kamera (10 adet boş kaseti ile birlikte) ve fotoğraf makinesi (hafıza kartı veya 5 adet filmi ile birlikte)
- 3- Bir adet GPS yön bulma cihazı
- 4- Bir adet dizüstü bilgisayar ya da PC, aksam ve parçaları (flash bellek, harici hard disk dahil)
- 5- Bir adet radyo veya radyo-teyp
- 6- Her türlü ses ve görüntü kaydedici ve oynatıcı cihazlardan bir adet ile bu cihazlara ait toplam 10 adedi geçmemek üzere üzerine kayıt yapılabilen plak, teyp kaseti, CD, VCD, DVD
- 7- Bir adet kasetli veya oyun kartlı elektronik oyun aleti
- 8- Tv, müzik çalar, video oynatabilme özelliğine sahip olanlar dahil olmak üzere GSM-Cep telefonu (yabancı misyon mensupları hariç iki takvim yılında 1 adet)

c) MÜZİK ALETLERİ

Elde taşınabilir müzik aletlerinden birer adet olmak üzere en çok 3 adet

ç) SPOR VE OYUN ALETLERİ

- 1- Bir adet kamp çadırı
- 2- Bir adet dalgıç takımı
- 3- Bir adet motorsuz şişirme bot
- 4- Bir adet yelken tertibatlı sörf
- 5- Bir çift yüzme paleti
- 6- Golf malzemesi (golf aracı hariç)

- 7- Yolcunun tek başına kullanabileceği özelliğe sahip birer adet olmak üzere spor yapmasına mahsus diğer spor alet ve giysileri (paraşüt ve kayak takımı dahil, deniz motosikleti ve motorlu deniz kızırganı hariç)

d) SAĞLIK CİHAZLARI

- 1- Hasta yolcuya ait yatak
- 2- Maluller için hareket ettirici tertibatı bulunan motorlu, motorsuz koltuk
- 3- Şahsi tedavide kullanılan ilaçlar
- 4- Kişinin kullanımına mahsus tıbbi cihazlar
- 5- Gaz maskesi, koruyucu elbise

e) MUTFAK EŞYASI

Yolculuk esnasında kullanılacak mutfak aletleri ile birer adet olmak üzere küçük ev aletleri

f) DİĞERLERİ

- 1- Hac ve umreden gelen yolcuların beraberlerinde getirecekleri veya posta veya kargo yoluyla gönderecekleri, Müsteşarlık ile Diyanet İşleri Başkanlığınca belirlenecek miktarda hurma ve zezem suyu
- 2- Çocuk yolcuya mahsus bir adet çocuk arabası
- 3- Çocuk yolcuya mahsus oyuncaklar
- 4- Bir adet ütü
- 5- Bir adet bisiklet
- 6- Bir adet el dürbünü (gece görüş dürbünü ve gözlükleri ile gece görüş keskin nişancı dürbünleri hariç)
- 7- Araçla birlikte yolculuk halinde, aracın kendisine ve sürücüsünün kullanımına mahsus diğer alet ve cihazlar (Akü şarj cihazı, akü ile çalışan otomobil süpürgesi, akü ile çalışan buzluk vb.)
- 8- Kişisel kullanıma mahsus kitap veya benzeri basılı yayın
- 9- Yolcunun beraberinde olmak kayıt ve şartıyla evcil hayvanlardan (2011/39 Genelge gereğince; evcil hayvanlar ibaresi kedi, köpek ve kuş ile sınırlıdır.) toplam 2 adet veya 10 adet akvaryum balığı (veteriner sağlık raporu, orijin ve aşı belgesi ile varsa kimlik ve eşgal belgesi ibrazı şartı ve veteriner kontrolü kaydıyla)

YAZAR HAKKINDA
Kadir ESER

Gümrük ve Ticaret Uzman Yardımcısı
 Gümrükler Genel Müdürlüğü
 0312 449 3301
 k.eser2@gtb.gov.tr

1989 yılında Konya'da doğdu. Orta Doğu Teknik Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü'nden 2011 yılında mezun oldu. 2013 yılında Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Gümrükler Genel Müdürlüğü Muafiyetler Dairesinde Gümrük ve Ticaret Uzman Yardımcısı olarak göreve başlamış olup, hâlihazırda İthalat Dairesinde görevine devam etmektedir. İyi derecede İngilizce bilmektedir.

Emine Bilgehan DAĞKIRAN
Gümrük ve Ticaret Uzmanı

Melek YAĞMUR
Gümrük ve Ticaret Uzmanı

İLETİŞİM

gumrukteteminat@gmail.com
@gumrukteteminat/twitter.com

GÜMRÜKTE TEMİNAT

(Mevzuat ve Uygulama Rehberi)

Teminatlara İlişkin Gümrük Mevzuatında Yer Alan Genel Hükümler

Teminat Kavramı

Teminat Olarak Kabul Edilecek Değerler

Teminat Mektubu • Teminat Mektubunun Hukuki Niteliği • Gümrük İdarelerince Kabul Edilecek • Teminat Mektubunun Özellikleri • Teminat Mektubu Düzenlemeye Yetkili Bankalar

Teminatın Kabulü

Teminat Mektubunun Kabulü • Teminat Mektuplarının Teyidi • Nakit Teminat

Teminatın Sisteme Kaydedilmesi ve Değiştirilmesi

Birden fazla İşleme Konu Teminat Mektuplarının • Kaydedilmesi ve Değiştirilmesi (Toplu/ Götürü Teminat) Tek İşleme Konu Teminat Mektupları • Nakit Teminat

Teminat Miktar

Kısmi ve İndirimli Teminat

Teminatın Çözülmesi

Teminatın Takibi

İş Akışı • EK-11 ve EK-12 Formları

Teminat Aranmayacak Haller

Bilge ve NCTS Programlarında Teminat Kullanımı

BİLGE Programında Teminat Kullanımı • NCTS Programında Teminat Kullanımı

Gümrük Mevzuatında Yer Alan Teminat Türleri ve Özellikleri

Banka Teminat Mektupları (Banka)

Garanti Mektupları (Gar)

Toplu Teminat

Global Teminat

Götürü Teminat

Onaylanmış Kişi Statüsüne veya Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikasına Sahip Olan Yükümlüler Tarafından Kullanılan Götürü Teminat (GTR1, GTR10, GTR2, GTR20) • Götürü Teminat Miktarı • Onaylanmış Kişi ve Yetkilendirilmiş Yükümlü Statü Belgesi Sahiplerince • Verilecek Götürü Teminat Türleri • Götürü Teminat Kullanılabilecek Durumlar • Götürü Teminat İçin Teminat Mektubu Kabulü • Götürü Teminat Yetkisinin Güncellenmesi ve Değiştirilmesi • Götürü Teminat Yetkisinin Askıya Alınması veya Geri Alınması • Antrepo İşleticileri Tarafından Kullanılan Götürü Teminat (GRANT) • Gümrük Dışı Satış Mağazaları Teminatı (GDS) • Götürü Teminatların Sisteme Kaydedilmesi ve Takibi

Kapsamlı Teminat

Kapsamlı Teminatta Teminat İdaresi • Kapsamlı Teminatta Kefil • Kapsamlı Teminat Yetkisinin Verilme Koşulları • Kapsamlı Teminatta Referans Tutar ve Bu Tutarın Belirlenmesi • Kapsamlı Teminatın Referans Tutarının Gözden Geçirilmesi • İndirimli Kapsamlı Teminat ve Teminattan Vazgeçme • Teminat İndirimi İçin Aranılan Kriterler • Kapsamlı Teminat Yetkisinin Feshi ve İptali • Kapsamlı Teminatın Sistem Üzerinde Takibi • Kapsamlı Teminat Kullanımı İçin EORI Uygulaması • Kapsamlı Teminat İle Toplu Teminatın Karşılaştırılması

Bireysel Teminat

Bireysel Teminatta Teminat İdaresi • Bireysel Teminat Verme Şekilleri • Nakit Şeklinde Bireysel Teminat • Kefilin Verdiği Bireysel Teminat • Fişli Bireysel Teminat • Bireysel Teminatların Feshi veya İptali • Kapsamlı ve Bireysel Teminatların Karşılaştırılması

TIR Karnesi

ATA Karnesi

ATA Karnesi İle Gerçekleştirilecek İşlemler

Teminat Türlerine İlişkin Genel Karşılaştırma

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ

VE ULAŞTIRMA

POLİTİKALARI

Sefa EZGİN

Gök-Bora Lojistik Pazarlama ve
Satış Müdürü

Son 150 yılda, ortalama sıcaklık tüm dünyada neredeyse 0,8 °C ve Avrupa'da da yaklaşık 1 °C artmıştır. Bunun sonucunda, kutuplardaki buzulların 1/3'ü yok olmuş, okyanuslar %30 daha asitli hale gelmiştir. Bu durum, sanayi öncesi zamanlardan beri kaydedilen sıcaklık artışının 2 °C'yi aşacağı anlamına gelmektedir.

Başka bir deyişle; şu ana kadar gezegenin ortalama ısısını yaklaşık 0.8 °C arttırdığı ve bu artışın bilim insanlarının tahminlerinin çok ötesinde tahribata yol açtığı söylenebilir. Bu noktada küresel çapta önlemler artırılmaz ise, 2100'e kadar küresel sıcaklıkların 1,8 ila 4,0 °C kadar daha artabileceği beklenmektedir.

Çevreyi tehdit eden sonuçların önüne geçmek için, küresel sera gazı emisyonlarının önemli oranda azaltılması gerekmektedir.

Bu bilgilerin ışığı altında, iklim bilimcilerin güvenli adettiği miktarın beş katı petrol, kömür ve doğal gaz rezervi mevcuttur. Bu nedenle muhtemel felaketleri engellemek için bu miktarın %80'inin yeraltında kilitli tutulması gerekmektedir. Ancak, devletler ekonomik olarak şimdiden çıkarılmış gibi hesaplarını yapmaktadır. Bu duruma paralel olarak, hisse değerleri hesaplanırken bu rezervler kayda alınmakta ve devletler bunları göstererek yüklü teminatlar vermektedir. Hatta bu varlıklar üzerinden dönüşü hesaplayarak bütçe yapmaktadır. Ancak bu rezervler, şirketlerin onlara değer bahşeden birincil varlıklarıdır. Bu nedenle, Kanada'daki katran kumullarından petrol çıkarmaya uğraşmakta, denizin kilometrelerce dibine kuyular

kazmaya çalışmakta ve kayaları patlatarak arasında sıkışmış gazı çıkarmak istemektedirler. Örneğin, küresel emisyonların %5'inden sorumlu çimento sektörü, düşük karbon fiyatında bile (ton başına 10 dolar) yıllık ortalama 4,5 trilyon dolar daha az kazanç elde etme riski ile karşı karşıyadır. Bu veriler, bize durumun maddi olarak boyutlarının firmaların gelirlerine ne kadar zarar vereceğini göstermektedir.

Yukarıda bahsi geçen negatif sonuçların önüne geçmek için, küresel sera gazı emisyonlarının önemli oranda azaltılması gerekmektedir. Bu konunun lojistik sektörü ile ilişkilendirildiği nokta ise sera gazı oluşumlarında lojistik sektörünün en büyük rolü

oyunmasıdır. Uzmanlara göre, karayolu taşımacılığı, karbondioksit (CO2) emisyonlarının %84'ünden sorumludur. Aslında, karayolu ulaşımının tek başına AB'nin toplam karbondioksit emisyonlarının 1/5'ini oluşturması, bizlere durumun ciddiyetini kanıtlamaktadır. Diğer sektörlerdeki emisyonlar düşerken, ulaştırma kaynaklı emisyonlar 1990 yılından bu yana %36 artmıştır.

Avrupa Birliği'nin Ulaştırma Politikaları Nelerdir?

Avrupa Birliği'nde iklim değişikliğinin etkileri şimdiden gözlenmekte olup, gelecekte daha da belirginleşeceği tahmin edilmektedir. tahmin edilmektedir. Sıcak dalgaları, kuraklık ve seller gibi olağanüstü hava olaylarının daha sık ve yoğun olarak yaşanması beklenmektedir. Avrupa'da en büyük sıcaklık artışları güney Avrupa ve kuzey kutup bölgesinde meydana gelmiştir. Yağışlar güney Avrupa'da azalmakta, kuzey/kuzey-batıda artmaktadır. Bu da doğal ekosistemler, insan sağlığı ve su kaynakları üzerinde bir takım etkilere yol açmaktadır. Ormancılık, tarım, turizm ve inşaat gibi ekonomik sektörler genellikle istenmeyen etkilerden muzdarip olacaktır.

Avrupa Birliği'nde ulaştırma sektörünün iklim üzerindeki etkisini göstermek için bir kaç istatistikî veriyi

paylaşmak anlamlı olabilir. Bu gün dünyada kullanılan yaklaşık 750 milyon aracın 1/3'ü AB'de kullanılmaktadır. 2050 yılı itibarıyla bu sayının 2.2 milyara ulaşacağı tahmin edilmektedir. Ulaştırmanın enerjiden sonra sera gazı emisyonuna neden olan ikinci en büyük sektör olduğu ve Birliğin sera gazı emisyonlarının 1/4'üne yol açtığı düşünüldüğünde, karayolu ulaşımının tek başına AB'nin toplam karbondioksit emisyonlarının 1/5'ini oluşturduğundan bahsedilebilir. Hafif ticari araçlar, binek otomobiller ve panelvanlar, AB karbondioksit emisyonunun büyük bir kısmını üretmektedir. Diğer sektörlerdeki emisyonlar düşerken, ulaştırma kaynaklı emisyonlar 1990 yılından bu yana %36 artmıştır.

Firmalar bunu engellemek adına Avrupa'da uygulanan kural ve yaptırımların da etkisiyle stratejilerine çevreci çözümleri eklemek durumundadır. Bu çerçevede, Avrupa Birliği'nin karayolu taşımacılığı için aldığı tedbirler arasında özellikle çevreci çözümlerin ne kadar zaruri olduğu görülmektedir. Amaç karbon salınımını çeşitli kısıtlama, ek vergi ve sertifikalar ile kontrol altına almaktır. Bu durumda ülkemizdeki firmaların da gerekli standartları sağlayamamaları halinde AB ülkelerine girişleri engellenecektir. Bunla birlikte, ticari faaliyetlerdeki aksama ve engellemeler ülke ihracatını ve paralelinde ekonomimizi olumsuz yönde etkileyecektir.

Avrupa Birliği'ndeki Karayolu Taşımacılığı Tedbirleri Nelerdir?

1. Yeni ve sürdürülebilir yakıt sistemi projelerini desteklemek,
2. Hizmet içi sürücü eğitimleri (yakıtı tasarruflu kullanmak konusunda) yaptırmak,
3. Sürüş zamanını sınırlamak (haftada 48 saat),
4. Tekleştirilmiş karayolu ulaştırma ve taşımacılık mevzuatı hazırlamak,
5. Ticari karayolu kullanıcıları için benzine konulan vergileri uyumlulaştırmak,
6. Raylı taşımacılığı artırmak,
7. Yeni yüksek hızlı tren hizmetlerini devreye sokmak,
8. Ağır yük taşıyan motorlu araçları vergilendirmek,

9. Ağır vasıtaların yakıt tüketimi ve karbondioksit (CO2) emisyonunu lastik basıncının potansiyel etkisiyle izleme sistemi oluşturmak,
10. Demiryollarını özel sektör yatırımları için daha cazip hale getirmek.

Türkiye'yi Neler Bekliyor?

Tüm dünyayı ilgilendiren iklim değişikliğinin sonuçlarını, Türkiye açısından değerlendirdiğimizde, 2005'ten bu yana Türkiye'nin sera gazı emisyonlarının nüfus yoğunluğu, göç ve kentleşme hareketlerine bağlı olarak arttığı söylenebilir. Önümüzdeki yıllarda da ciddi bir hızla artması beklenmektedir. Türkiye, İklim Değişikliği Performans Endeksine (Climate Change Performance Index) göre sera gazı salınımları açısından 2012 yılı itibarıyla 18. sırada yer almaktaydı. Ancak 2030 yılında 8. sıraya kadar gelmesi söz konusu olabilir.

İklim Değişikliği Performans Endeksinin amacı, emisyon trendleri ve düzeyleri, yenilenebilir enerjinin yaygınlaştırılması ve kullanımı, enerji verimliliği ve iklim politikaları alanlarında ülkeleri karşılaştırmaktadır. Bunun yanı sıra, enerji ile ilişkili küresel CO2 emisyonlarının %90'ından fazlasını oluşturan 58 ülkenin iklim koruma performansını değerlendirmekte ve kıyaslamaktadır. Değerlendirmenin %60'ı emisyon trendi ve düzeyi, %20'si yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği

ile ilgili objektif göstergelere; %20'si ise ilgili ülkelerden yaklaşık 300 uzmanın ulusal ve uluslararası iklim politikaları değerlendirmelerine dayanmaktadır.

İklim Değişikliği Performans Endeksine göre Türkiye'nin yatırım çekiciliği, düşük karbon ekonomisine geçişteki politik isteksizliğinden ve yenilenebilir enerjinin durgun gelişiminden dolayı, çok düşük ile düşük arasında yer almaktadır. Yenilenebilir enerjinin karşısındaki engeller, karmaşık ve vakit alan izin süreçleri, büyük şebeke kısıtlamaları ve özel sermayenin kısıtlı geçmiş performansdır. Türkiye'nin düşük karbonlu ekonomi performansının geçmişini, mevcut durumu ve gelecek performans göstergelerini, emisyon miktarı, dekarbonizasyon, iklim politikası performansı ve iklim finansmanı incelenerek değerlendirilmektedir.

İklim Değişikliği Performans Endeksi Bildirgesinde Türkiye hakkında yer alan önemli maddeler aşağıdaki gibidir:

- Türkiye'nin sera gazı emisyonları hızla arttı ve önümüzdeki yıllarda daha da hızla artması beklenmektedir. Arazi kullanımı, arazi kullanımı değişikliği ve ormancılıktan (LULUCF) kaynaklanan emisyonlar negatif değerlerdedir. Enerji kaynaklı karbon dioksit (CO2) emisyonları toplam sera gazı emisyonları ile aynı doğrultuda gelişmiştir.

- Türkiye'deki sıcaklıkların, gelecek 25 yıl içinde 3 dereceye, yüzyıl sonunda ise 6 dereceye kadar artabileceği, yağışların ise %50 oranında azalabileceği tahmin ediliyor. Ayrıca, özellikle Doğu Karadeniz ile Antalya ve Muğla'nın kıyılarında şiddetli sağanakların da artabileceği öngörülmektedir.
 - Öngörülen bu iklim değişikliklerine bağlı olarak Türkiye'de kuraklığın yanı sıra, su kaynakları ile tarımsal ve hayvansal üretimde azalmaya işaret edilmektedir.
 - Türkiye'de iklim değişikliğine uyum konusundaki çalışmaların azlığına işaret edilmektedir. Bu kapsamda yapılabilecek çalışmalara ilişkin örnekler ise: "Kuraklığa karşı su kaynaklarını verimli kullanmak, su hasadı yapmak, az su tüketen sulama sistemlerini yaygınlaştırmak, tarımda kuraklığa dayanıklı türler kullanmak ya da kuraklığa dayanıklı genotipler geliştirmek, turizm tesisi izinlerinde bina yalıtımına önem vermek, art arda yaşanabilecek kurak dönemler için birkaç yıllık tahıl stoku yapmak" olarak belirtilmektedir.
3. 2030 yılına kadar karayolunda orta mesafeli (300 km'den fazla) şehirlerarası yük ve yolcu taşımacılığını %50 oranında demiryolu ile suyollarına kaydırmak ve tüm ülkede yoğun bir demiryolu ağı oluşturmak,
 4. Tüm karayolu taşıtları için altyapı maliyetlerinin yanı sıra, tıkanıklık sosyal maliyetleri, karbondioksit (CO₂), yerel kirlilik, gürültü ve kaza maliyetlerini kapsayacak yeni mali düzenlemeler yapmak,
 5. 2030 yılına kadar tüm çekirdek ağ havaalanlarını, limanları ve mümkün olan yerlerde demiryolu yük ve yolcu ağına bağlamak,
 6. 2030 yılına kadar hava alanlarında düşük karbonlu sürdürülebilir yakıt kullanımını %40'a çıkarmak,
 7. 2030 yılına kadar açık deniz taşımacılığında kaynaklanan karbondioksit (CO₂) emisyonlarını %40-50 azaltmak.
 8. Yüzyılın ortasında ulaştırmadan kaynaklanan karbondioksit (CO₂) emisyonlarını %60 azaltmak.

Türkiye'nin önemli bir emisyon azaltma potansiyeli olduğu belirtilmiştir. Ancak, bunu gerçekleştirmek için de 2020 sonrasında iklim fonlarından yararlanmayı talep etmesine rağmen, anlaşma metnine göre bu beklentinin Türkiye'nin istediği ölçekte karşılık bulmadığı da üzerine tartışılması gereken bir konudur. Buna rağmen, önemli bir enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji potansiyeline sahip Türkiye'nin önünde hâlâ fırsatlar bulunmaktadır. Uzmanların yaptığı analizlere göre, Türkiye'nin önümüzdeki 15 yıl içerisinde rüzgar ve güneş başta olmak üzere yenilenebilir enerjiyi öne çıkaran bir enerji politikası izlemesiyle birlikte büyük bir ivme kazanabilir.

Türkiye Ulaştırma Politikasında Neler Yapılmalı?

1. Demiryollarını özel sektör yatırımları için daha cazip hale getirmek,
2. Yeni ve sürdürülebilir yakıt sistemleri getirerek kent içi ulaşımda, geleneksel yakıt tüketimli otomobil kullanımını yarı yarıya indirmek,

YAZAR HAKKINDA

Sefa EZGİN

Gök-Bora Lojistik Pazarlama ve Satış Müdürü

2008 yılında İstanbul Kültür Üniversitesi, İngilizce İktisat bölümünden mezun oldu. 2015 yılında İstanbul Üniversitesi'nde Lojistik Yönetimi ve Ulaştırma alanında yüksek lisans eğitimini tamamladı. 2014 yılından bu yana Gök-Bora Lojistik'te Pazarlama, Satış ve CRM Müdürü olarak görev yapmaktadır. 2010-2014 yılları arasında ise yine aynı şirkette İntermodal sisteminin kurulması dahil olmak üzere, Yurt Dışı Satış, Operasyon şefliği olmak üzere farklı görevleri yürüttü.

Halen Satınalma Dergisinde Lojistik üzerine makaleler yazmaktadır. Profesyonel iş hayatı dışında eğitim alanındaki sosyal sorumluluk projelerine de gönül veren Ezgin, İyi derecede İngilizce ve Almanca bilmektedir.

DÜNYA'NIN EN FAZLA ÜLKESİNE UÇAN HAVAYOLUYUZ!

ŞEREF
KAZANCI

TURKISH CARGO
BAŞKANI

Turkish Cargo ne tür hizmetler sunmaktadır? Turkish Cargo'nun sektördeki yeri nedir? Sizi diğer kargo firmalardan farklılaştıran hizmetleriniz ve yönleriniz nelerdir?

Türk Hava Yolları'nın bir alt markası olarak Turkish Cargo' nun, Türk Hava Yolları'nın uçuş ağını ve filosunu kullanması diğer global hava kargo şirketleri karşısındaki rekabet gücünü arttırmaktadır. Hava kargo taşımacılığının en hızlı büyüyen kuruluşlarından biri konumundayız. Bireysel ve kurumsal müşterilerimize teknoloji odaklı lojistik çözümleri sunuyoruz.

Truck servisleri ile Çin'in en
üçra noktasından, Amerika
kıtasındaki herhangi bir fabrikaya
teslimata kadar tüm çözümleri
verebiliyoruz. Müşterilerimizin
gelecekteki beklentilerini onlar
daha istemeden hazırlıyoruz.

Dünya ticaret yollarının merkezinde olan İstanbul'un stratejik konumunu ve ticaret lokasyonunu kullanarak, doğu ve batı arasında hava kargo trafiğinin ana oyuncularından biri olarak çalışmalarımızı büyük bir özveriyle, azimle sürdürüyoruz. Filo, tesis ve IT alt yapı yatırımlarıyla müşterilerimize daha hızlı ve kaliteli hizmet veriyoruz. 2016'da başlattığımız ve büyük ivme kazanan "ısıya duyarlı kargo" taşımalarımızla sektörde farkındalık yaratıyoruz. Bu kargolar 48 saat sabit ısı verebilen özel konteynerlar ile taşınıyor. En ufak bir ısı kaybına bile izin verilmeyen bu hassas taşımalar ile özellikle tıbbi ekipman, aşılar, özel ilaçlar ve kan numuneleri gibi hayati önem arz eden kargolarla servis verilmekte ve Türkiye ithalatçısının, ihracatçısının ve hatta sağlık yönünden de ülkemizin önemli bir ihtiyacı karşılanmaktadır. 39 ayrı özel kargo odası olan yüksek standartlara sahip yeni kargo tesisimizde soğuk zincir taşımaları için özel olarak belirlenmiş süreçler ile hareket ediyor ve müşterilerimizin gönderilerini filomuzdaki yolcu ve kargo uçak-

ları ile dünyanın 100'den fazla ülkesine ulaştırıyoruz. Turkish Cargo bünyesindeki soğuk zincir taşıma süreçleri, kargoların içeriğini korumak ve bozulmalarını önlemek amacıyla IATA'nın mevcut yönetmeliklerine uygun olarak hazırlanıyor ve eksiksiz bir şekilde uygulanıyor. Yani uluslararası hava kargo mevzuatı teoride ve pratikte eşgüdümlü olarak yerine getirilmektedir.

Şuan ayrıca IATA ile birlikte sürdürdüğümüz SECURE FREIGHT programının test aşaması tamamlandı. İhracatçılara birçok kolaylık sağlayan projenin yakında lasmanını yapacağız.

THY ilk kargosunu 1936 yılında taşımaya başlamış ancak "Turkish Cargo" markasının 2000 yılında kurulduğunu biliyoruz. Markalaşma sürecine geçmedeki temel ihtiyaç/ hedefler nelerdi? Bu hedeflere ulaşmadaki başarınızı nasıl görüyorsunuz?

Türk Hava Yolları 1933 yılında ulusal havayolu olarak kuruldu. 1936 yılında ise ilk uluslararası kargosunu taşıdı. Kargo taşımaları posta ve bazı önemli dokümanların taşınmasıyla başlayıp, zamanla müşteri ih-

tiyaçlarına göre değişim ve dönüşüm geçirdi ve belli bir aşamaya kadar geldi. 2000 yılında Türk Hava Yolları yeniden yapılanma sürecine girdi.

Türk Hava Yolları'nın kargo bölümü, "Turkish Cargo" çatısı ve markası altında toplanarak uluslararası bir markalaşma sürecine girdi. Turkish Cargo, bölgesel ticareti geliştirmek ve artan müşteri ihtiyaçlarını karşılamak için tarifeli kargo uçağı seferlerini, bunlara ilave Truck ağı ile servislerini ve lojistik ağını genişletti. Markalaşma süreci deneyim ve birikim gerektirir.

Bu deneyim ve birikim ile istek ve arzumuzu harmanlayarak markalaşma sürecini başarıyla sürdürmeye devam ediyoruz. Büyük bir emeğin sonucunda bugün, Turkish Cargo markası global pazara entegre olmuş ve söz sahibi bir oyuncu konumundadır.

"Turkish Cargo bir dünya markasıdır." diyebilir miyiz? Uluslararası piyasada Türk kargo taşımacılığının yerini nerede görüyorsunuz?

Turkish Cargo uluslararası bir oyuncudur ve kesinlikle bir dünya markasıdır. Sektördeki konumunu ve farkındalığını sürekli iyi seviyede tutmaktadır. Hava taşımacılığı global anlamda hız kesmeden büyümeye devam ediyor, bu da rekabet düzeyini en üst sevi-

yeye taşıyor. Turkish Cargo olarak ülkemizin bayrak taşıyıcısı konumundayız. 119 ülke ile dünyada en fazla ülkeye uçan, 247 dış hat noktası ile dünyada en fazla dış hat noktasına uçan, 298 nokta ile dünyanın en büyük 4. Uçuş ağına sahip havayoluyuz. Turkish Cargo'nun İstanbul hub'unda, Uluslararası Hava Taşımacılığı Birliği'den, İlaç Taşımacılığında Bağımsız Denetçilerin Mükemmeliyet Merkezi (CEIV) sertifikası aldık, Türkiye'de bu sertifikaya sahip olan tek, Dünya'da ise 6'ncı markayız. İlaç taşımacılığında global pazardaki konumumuzu her geçen gün daha da güçlendiriyoruz.

Geleceğe yönelik pazar hedeflerinizden bahsedebilir misiniz?

Çeşitli bağlantı antlaşmaları ve verdiğimiz Truck servisleri ile Çin'in en ücra noktasından, Amerika kıtasındaki herhangi bir fabrikaya teslimata kadar tüm çözümleri verebiliyoruz. Müşterilerimizin gelecekteki beklentilerini onlar daha istemeden hazırlıyoruz. Halihazırda Dünya'nın en fazla ülkesine uçan havayoluyuz. Önümüzdeki dönemde yine açık vizyonla bakmaya devam edeceğiz. Bu anlamda müşterilerimizin bizden beklediği Afrika ve Amerika destinasyonlarına ağırlık vermeyi planlıyoruz. Bunun yanında değerli müşterilerimizin de bizlere ulaşarak yeni ticaret rotaları talep etmesi, yeni iş birliklerinin doğması en büyük isteğimiz.

Özellikle 3. Hava limanı gibi bir çok proje ülkemizin lojistik anlamda dünyada sayılı hublar arasına girmesini sağlayacaktır.

Gümrük ve Ticaret Bakanlığıyla veya kamu sektörü genelinde ilişkileriniz ne düzeydedir? Kamu sektöründeki paydaşlarınız hangileridir? İlişkileri güçlendirmek adına önerileriniz var mıdır? Gümrük ve Ticaret Bakanlığından beklentileriniz nelerdir?

Ortaklığımızın, bulunduğumuz sektör ve vermiş olduğumuz hizmete bağlı olarak, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü ve Ekonomi Bakanlığı gibi kamu kurumları başta olmak üzere bir çok kamu otoritesi ile iş ilişkisi bulunmaktadır. Kendi Organizasyon yapılanmamız itibariyle bu kurumlarla ilişkili ünite ve Müdürlüklerimiz bulunmakta olup, onlar direk olarak bu kurumlarla irtibat halinde çalışmaktadır.

Şirket olarak büyüme ivmemizde katkı sağlayacağını düşündüğümüz önerilerimiz ve beklentilerimiz var. Bunları genel anlamda belirtmek istersek, Hava kargo taşımacılığının mevzuat dinamiği olan gümrük kanunun kara ve deniz taşımacılığı ağırlıklı hükümler ihtiva ettiği, ülkemizin havacılık anlamında taşınan kargolarının çok önemli miktarının taşımacılığını yapan Ortaklığımızın, yeni gümrük kanunun hazırlığında havacılık anlamındaki hükümleri için Ortaklığımız bilgi ve görüşlerinin alınmasının çok faydalı olacağını düşünmekteyiz. Ayrıca hava taşımacılığının zamanla yarışan hızlı aksiyon alınması gereken bir süreç oldu-

ğunu düşündüğümüzden Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'mızdan bu anlamdaki gümrük prosedürlerini en aza indirmesinin de faydalı olacağını değerlendiriyoruz.

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı her türlü operasyonu, teknolojinin sunduğu imkanlar dahilinde elektronik platformlara taşıyor. Turkish Cargo'nun operasyonlarını takip sürecinde faydalandığı özel programlar veya gerçekleştirmeyi düşündüğünüz özel projeleriniz var mıdır? Bunlar arasında RFID (Radio Frequency Identification) Projesi olduğunu biliyoruz? Bu proje konusunda da bize bilgi verebilir misiniz?

Turkish Cargo operasyon süreçleri COMIS (Cargo Operations Management and Information System) adını verdiğimiz entegre yazılım üzerinden yürütülür. Kargo kabulünden, hazırlığına, ayrıştırmasından depolamasına ve teslimine kadar tüm süreçler, el terminalleriyle yapılan adreslemeler ve elektronik mesajlar vasıtasıyla bu sistem üzerinden takip edilir. Özellikle elektronik mesajlar kargo süreçlerinin uluslararası standartlar çerçevesinde takibi için vazgeçilmez öneme sahip araçlardır. Kargonun her bir hareketini bu mesajlarla takip etmek mümkündür. Ayrıca yaşanan aksaklıkların tespiti, hataların analizi, hatalar gerçekleşmeden önüne geçilmesi ve performans raporlanması konusunda kullanılan raporlama araçları bulunmaktadır. Turkish Cargo olarak gerek fiziksel süreçlerimizde gerekse bilgi sistemlerimizde son derece dinamik bir yapıya vardık ve sürekli gelişim faaliyetleri içerisinde bulunmaktadır. RFID teknolojisiyle ilgili projeler de bu faaliyetlere örnek olarak verilebilir. İlk olarak 2012 yılında depo ve apron süreçlerimizin el terminaleri ve manuel kayıtlar yerine RFID etiketleriyle takip edilmesi konusunda ön çalışmalarda bulduk. İstanbul Yeni Havalimanı proje-

siyle RFID'nin sağlayacağı katkıları yeniden değerlendirmeye almaya karar verdik ve uzman firmalarla görüşmelerde bulunarak hangi süreçlerde bu teknolojiden faydalanabileceğimize dair görüşmelerde bulunduk. Gümrük ve Ticaret Bakanlığımızın projesi de bizi sektörün sorunlarına eğilmesi ve süreçleri hızlandırmaya yönelik çalışmalar yürütüldüğünün görülmesi nedeniyle son derece memnun etti. Bu çalışmaların en uygun yöntemin tespit edilmesi, en yalın ve verimli iş süreçlerine imkân sağlayacak şekilde yürütülmesi için gerekli desteği sağlamaya hazırız.

Ülkemizin lojistik performansına ilişkin uluslararası göstergeler ve başarılı ülke uygulamaları sektörün gelişime açık olduğunu göstermektedir. Yakın tarihte resmileşen Taşımacılıktan Lojistiğe Dönüşüm Programı Eylem Planı da ülkemizin 2018'de lojistik performans sıralamasında ilk 15 ülke arasına sokmayı amaçlamaktadır. Türk lojistik sektörünü nasıl görüyorsunuz, fırsatlar ve engeller nelerdir, diğer ülkeler karşısında rekabet gücümüzü artırabilmek adına neler yapılabilir?

Türk Lojistik Sektörü her geçen gün daha büyük bir ivme kazanmaktadır. Buradaki rekabet global anlamda sektörü ileri taşımaktadır. Ülkemizin içinde bulunduğu jeopolitik ve stratejik konumumuzu bir fırsat olarak görür iken, bulunduğumuz bölgenin yaşadığı sıkıntılar bir engel olarak karşımıza çıkabilmektedir. Jeopolitik anlamda sahip olduğumuz bu avantajı diğer ülkeler ile rekabette bir fark olarak kullanmalıyız. Bu gücü daha da arttırabilmek için, insanların kargolarını istedikleri zaman istedikleri yere gönderme düşüncesi ile emanet ettikleri eşyalarının gereksiz bürokrasi işlemleri nedeniyle bek-

letilmemesi, planlanan sefere yetiştirilmesinin önüne çıkan engellerin ortadan kaldırılması gerekmektedir.

Bu doğrultuda bilgi teknolojilerini ve alt yapılarını mümkün olduğunca kullanmalı ve artırmalıyız. Özellikle kara ulaşım altyapısında yapılan önemli projeler, yeni hava limanları ve özellikle 3. Hava limanı gibi bir çok proje ülkemizin lojistik anlamda dünyada sayılı hublar arasına girmesini sağlayacaktır.

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, hem şirket ve kooperatiflerin kuruluş, işleyiş ve denetimine hem bunların her türlü gümrük iş ve işlemlerine hem de tüketici ve esnafların ihtiyaçlarına yönelik hizmetler sunan öncü bir Bakanlık. Bu noktada, yirmi yıldan uzun süredir Bakanlıkta istihdam edilen Gümrük ve Ticaret Uzmanlarının rolü hakkında sektörden biri olarak neler düşünüyorsunuz?

Gümrük ve Ticaret Uzmanlarının sektörümüz için çok önemli bir faktör olduğuna eminiz. Uzmanların kendi alanlarında yetkinlikleri yanında onlardan bazı beklentilerimiz de bulunmaktadır. Uzmanların mevzuat ve işleyişteki bir çok konunun ön raporlarını ve çalışmalarını yaptıklarını biliyoruz. Uzmanlarımızın yapmış oldukları işlemlerin yansımalarını yaşayan ve hissedener olduğumuz için sahada olan bizlerle daha sık ve etkin iletişim kurmalarını bekliyoruz. Biz her zaman revizyona ve değişime açık bir yapıyız. Ayrıca Gümrük ve Ticaret Uzmanlarının merkezden ziyade ticaret işlemlerinin yoğun yaşandığı noktalarda sahalarda bizlere yani sektöre daha yakın olmaları çok faydalı olacaktır. Özellikle son dönemde çalışmalarınızın artmasıyla birlikte, karşılıklı çok daha iyi işler yapacağımıza inanıyorum.

Türkiye ithalatçısının, ihracatçısının ve hatta sağlık yönünden de ülkemizin önemli bir ihtiyacı karşılanmaktadır.

Recai HERGÜN
Gümrük Müşaviri

Dijital Gümrük temasıyla Tek Pencere Sistemi kapsamında gerekli izin belgeleri ve Geçici İthalat izinleri, Yatırım Teşvik Belgesi işlemleri elektronik ortamda yapılmaya başlandı.

GÜMRÜK BEYANI VERİ GİRİŞİ UYGULAMALARI, RİSKLER VE ÖNERİLER

Giriş

Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca 2016 yılı teması “dijital gümrükler” olarak ilan edilmiştir. Üzerinden bir yıl geçti. Tahminimizden de fazla yol alındı. Dijital Gümrük temasıyla Tek Pencere Sistemi kapsamında gerekli izin belgeleri ve Geçici İthalat izinleri, Yatırım Teşvik Belgesi işlemleri elektronik ortamda yapılmaya başlandı. Kuşkusuz bu süreçte en önemli kilometre taşı 20.03.2012 tarihli 2012/6 sayılı (Gümrük Hizmetlerinde Tek Pencere Sistemi) Başbakanlık Genelgesidir.

“Tek Pencere” nin oluşturulmasında ve uygulanmasında lider rolü üstlenecek olan kurum, ülkelerin politik durumuna, idarelerin organizasyon yapısına ve yasal düzenlemelere bağlı olarak ülkeden ülkeye değişiklik gösterebilmektedir. Ancak, gümrük idareleri dış ticaret işlemlerinde ve sınır geçişlerinde ülkelerin dünyaya açılan ilk kapıları olmaları, gerek eşya kontrolünü gerekse diğer ilgili idareler için gerekli kontrolleri yapması ve ticaret erbabı ile olan ilişkilerinin uzun bir geçmişe dayanması nedeni-

le “Tek Pencere” çalışmalarında lider idare olarak kabul edilmektedir. Dünya çapında 30’un üzerinde “Tek Pencere” uygulaması mevcuttur. “Tek Pencere” uygulamasının bulunduğu ülkelere bakıldığı zaman, bazılarında lider rolün kamu sektörü tarafından, bazılarında özel sektör tarafından, bazılarında ise özel ve kamu sektörü tarafından ortak olarak üstlenildiği görülmektedir¹.

Başbakanlık tarafından 20.03.2012 tarihli 28239 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2012/6 sayılı Genelge’de 450/2008 sayılı AB Konsey Tüzüğü ile kabul edilen Modernize Gümrük Kodunda yer alan “Tek Pencere” sistemine ilişkin hükümlerin, 2013 yılında tüm AB üyesi ülkelerde uygulamaya gireceği belirtilmiştir. “Tek Pencere” sisteminin ülkemizde de uygulamaya konulması için yapılacak çalışmaların, sistemin kurulması ve işletilmesine ilişkin iş ve işlemlerin Gümrük ve Ticaret Bakanlığı’nın koordinasyonunda yürütülmesi uygun görülmüştür.

Beyan Sistemindeki Yaşanılan Değişiklikler

Bu günlere nasıl geldiğimiz anımsarsak;

Türkiye ile Avrupa Birliği arasındaki 1/95 sayılı Ortaklık Konsey Kararı’nın 28’inci maddesine göre, “Türkiye, Topluluk Gümrük Kodu’nu ihdas eden 12 Ekim 1992 tarih ve (EEC) 2913/92 sayılı Konsey Yönetmeliği ile onun uygulama hükümlerini belirleyen 2 Temmuz 1993 tarih ve (EEC) 2454/93 sayılı Komisyon Yönetmeliğini (16) temel alan aşağıdaki konulara ait hükümleri kabul eder.” Gümrük Birliği çerçevesinde aynı maddenin 28/1-(d) bendine göre; mülga 1615 sayılı Kanunda değişiklik yapılarak 01.01.1996 tarihinden itibaren Topluluk Gümrük Kodu ekinde yer alan “tek tip gümrük beyannamesi” ya da “tek idari belge” olarak adlandırılan gümrük beyannamesi gümrük işlemlerinde kullanılmaya başlanmıştır.

BİLGE Programına Geçiş

05.02.2000 tarihi itibarıyla 4458 sayılı Gümrük Kanunu yürürlüğe girmiş ve pilot uygulama ile 1997 yılında EDI Sistemi kullanılmaya başlanmıştır. BİLGE Programı, EDI Sistemi ile ilk olarak uygulanmıştır. Bu sistem kullanılırken ana sunucuya bağlanmak için aracı aktarıcı kullanılmıştır. Bu sistemdeki EDI şeklinde uy-

gulamada; BİLGE mevzuatın uygulanmasına yönelik olarak eşyanın tarifesine göre “soru yapısı” ile beyan edilmesine göre uygulama yapılmaktaydı.

Bilgisayarlı gümrük işlemlerini ayrıntılı bir şekilde içeren BİLGE Kullanıcı Kılavuzu 2006 yılı itibarıyla güncel haliyle Gümrükler Genel Müdürlüğü’nün <http://gumrukler.gumruk.gov.tr> adresli web sitesindeki “GGM Kılavuzlar/BİLGE Kullanıcı Kılavuzları” alanında yazıcıdan çıktı da alınabilecek formatta yer verildiği belirtilerek, BİLGE sisteminde gümrük beyannamesi (TCGB-Detaylı Beyan) ve özet beyan işlem ve uygulamalarının ilgili ekran ve aşamalar itibarıyla sesli anlatım eşliğinde gösteren gerek memur gerekse de beyan sahiplerine işleyiş hakkında internet sitesinden de yararlanılacağı hususunda duyuru yapılmıştır.

BİLGE Sisteminde, uygulamaya girdiği 2000 yılından sonra çok sayıda versiyon değişikliği yapılmakla birlikte; 2006 yılından itibaren sistemin işleyişi ve beyana ilişkin 4 temel değişiklik (versiyon) yapılmıştır. (20/01/2000 tarihli 23939 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Gümrük Yönetmeliği birinci nesil, 31.05.2002 tarihli 24771 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan ikinci nesil, 07.10.2009 tarihli 27369 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan üçüncü nesil Gümrük Yönetmeliği olarak ifade edilmiştir.)

BİLGE Sistemi Birinci Değişiklik

(Mülga) 31.05.2002 tarihli 24771 1’nci mükerrer Resmi Gazete’de yayımlanan ikinci nesil Gümrük Yönetmeliği’nde yapılan ve 09.12.2006 tarihinde uygulamaya giren değişiklik ile Detaylı Beyan (TCGB) modülünün (yeni) versiyonu tüm gümrük idarelerinde uygulanmaya başlanılmıştır.

BİLGE Programının ilk versiyonundaki “Mesaj Yapısı” dış ticaret ve ilgili diğer mevzuatın BİLGE sisteminde takibinin sağlanmasına yönelik olarak yükümlüye, kabul memuruna ve muayene memurlarına çeşitli açıklama, uyarı ve soru mesajları getirilmekte; yükümlünün soru mesajına verdiği cevaba bağlı olarak sistem tarafından beyannamenin 44 nolu hanesindeki “ek bilgi ve belgeler” bölümünde ilgili belge aranmaktaydı. 2006 yılındaki versiyon değişikliği ile birlikte; mevzuat değişimi ve yeni mevzuat düzenlemeleriyle birlikte, sistemdeki mesaj sayısının hızla artması, sistemin güncellenmesini zorlaştırmış ve

1. ÜNSAL Sevinç Sevinç, Ticaretin Kolaylaştırılması Bağlamında Tek Pencere Uygulaması, Uzmanlık Tezi, T.C Başbakanlık Gümrük Müsteşarlığı AB ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü

Elektronik ortamda ise gümrük işlemlerinin yüksek hızda kusursuz olunması gerektiğinden “ralli yarışçısına” benzetiyorum.

teknik sorunlara neden olmuştur. Özellikle bir GTİP’in bir Tebliğ kapsamında birden fazla listede yer alması ya da bir GTİP’in birden fazla Tebliğ kapsamında olması hallerinde yükümlü, kabul memuru ve muayene memuruna getirilen mesajlar giderek daha uzun ve daha karmaşık bir hal almış; mesajların ilgililerce gerektiği şekilde okunarak değerlendirilmesi giderek güçleşmiş ve daha fazla zaman almıştır.

BİLGE Sistemi İkinci Değişiklik

BİLGE sistemindeki mesaj yapısı ile ilgili belirtilmiş olan söz konusu hususlar, yükümlü, kabul memuru ve muayene memuruna mesaj getirilmesine yönelik sistemdeki mevcut yapının sadeleştirilmesi ve mevzuattaki tüm istisnai durumları karşılayacak şekilde düzenlenmesi gereğini ortaya çıkarmıştır. Bu nedenle BİLGE Programında Mesaj Yapısının sadeleştirilmesine yönelik olarak soru mesajlarının kademeli olarak sistemden kaldırılması ve sistemde doğrudan belge aranmasına gidilmesi yönünde çalışma yapılması planlanarak 2007 yılında uygulamaya konulması hedeflenmiştir.

Buna göre, yükümlüye muhtelif mesajlar getirilerek eşyanın belge kapsamında olup olmadığının beyan ettirilmesi yerine, ilgili belge doğrudan istenilecek, belgenin aranmayacağı durumlar belgenin karşısına yükümlü tarafından kaydedilecektir. Mevzuatla ilgili istisnai durumlara istinaden belgenin aranmayacağı durumlarda, yükümlü tarafından söz konusu belgenin doğrulama alanında “Y” (yok) seçilecek, “referans” ve/veya TCGB ana ekranında yer alan “açıklamalar” alanlarına belgenin aranmama nedeni beyan edilecektir. Beyannamenin gümrük idaresince kabulü aşamasında, yükümlünün beyanname ekinde var olduğunu beyan ettiği belgelerin mutlak suretle aranması; sistem tarafından aranmasına karşın

yükümlü tarafından beyanname ekine eklenmediği belirtilen (“yok” olarak beyan edilen) belgelerin kabul aşamasında aranmaması (mavi hat beyannameler ile ilgili olarak kabul memurlarınca yapılacak kontroller hariç olmak üzere) ve muayene/kontrol aşamasında yükümlünün belgelere ilişkin beyanının muayene memurları ile beyanın kontrolü ile görevlendirilecek memurlarca kontrol edileceği belirtilerek mesaj yapısının kademeli olarak kaldırılması hedeflenmiştir.²

Yeni versiyonun uygulanmasında; pilot uygulama gümrükleri olarak belirlenen Ankara TIR ve Ambarlı Gümrük Müdürlüklerinde 15.01.2007 tarihi itibarıyla kullanılmaya başlanılarak ihracat işlemlerine ilişkin iş akışlarında yapılan değişikliklere göre hazırlanan “Detaylı Beyan (TCGB)” modülünün yeni sürümü 26.03.2007 tarihi itibarıyla tüm gümrük idarelerinde uygulamaya geçilmiştir.

BİLGE Sistemi Üçüncü Değişiklik

07.07.2009 tarihli 27281 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 5911 sayılı Kanunla, 4458 sayılı Gümrük Kanununda köklü değişiklikler yapılmıştır. Bu değişikliklerden biri de, Kanunun 193/3 fıkrasının değiştirilmesidir. “Beyan sahibinin hatalı beyanı sonucu hiç alınmadığı veya noksan alındığı tespit edilen gümrük vergilerine, gümrük yükümlülüğünün başladığı tarih ile vergilerin kesinleştiği tarih arasındaki süre için 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 51’inci maddesine göre tespit edilen gecikme zammı oranında faiz uygulanır. Gümrük vergilerinin kesinleşmesinden önce ödenmek istenmesi durumunda faiz, ödeme tarihine kadar hesaplanarak vergiler ile birlikte tahsil edilir.” hükmü ile gümrük beyanında hatalı beyan kavramı ile yükümlünün sorumluluğu belirginleşmiş ve beyana dayalı sistem vurgulanmıştır. Kanundaki değişiklikler ile üçüncü nesil Gümrük Yönetmeliği 07.10.2009 tarihinde yayınlanmıştır. Kanun ve Yönetmelikte değişikliği sonucu BİLGE Programındaki üçüncü önemli değişiklik, 02.03.2009 tarihinde itibaren EDI uygulamasının kaldırılarak elektronik imza ile kullanılabilen “webservis” altyapısının tüm gümrük idarelerinde kullanılmaya başlanmasıdır. Bu değişiklik ile EDI sistemi ve aracı iletişimle ana sunucuya ulaşım artık doğrudan internet üzerinden yapılmaya başlanmıştır. 31.12.2009 tarihi itibarıyla EDI sistemi sonlandırılmıştır.³

2. Gümrükler Genel Müdürlüğü’nün 25.12.2006 tarihli 33672 sayılı yazısı

3. Gümrükler Genel Müdürlüğü’nün 13.10.2009 tarihli 2001 sayılı yazısı

Gümrük beyanname üretim kıstasları BİLGE Sistemine göre yeniden belirlenerek “Kılavuz” olarak hazırlanması tüm sektör kullanıcıları için faydalı olacaktır.

Sistemin beyana dayanan özelliği daha belirgin ve yükümlünün sorumluluğunda iken yeni versiyonun alt yapısı hazırlanmış ve 05.01.2010 tarihli 2010/1 sayılı Genelge ile uygulamaya koyulmuştur. BİLGE Programında yapılan temel değişikliğin üçüncüsü olan bu uygulamada; 2010/1 sayılı Genelgede belirtildiği üzere; gümrük işlemlerinin bilgisayar ortamında yapılabilmesini teminen kullanılan BİLGE Sistemi, teknik olarak gümrük mevzuatı ile dış ticaret ve sair mevzuatın doğru, etkin ve yeknesak olarak uygulanmasında önemli bir araç olarak kullanılmaya başlanmıştır. BİLGE Programının tescil işlemi sırasında tahakkuk yapmadığı sadece yükümlüler için yol gösterici nitelikte olduğu; ithalat ve ihracatta alınan gümrük vergileri için yükümlüler tarafından veri girişlerinin (advolem veya spesifik vergi oranlarının) yapılması, BİLGE Programınca tahakkuk işlemi yapılmayarak vergi hesaplanmasının beyannameyi düzenleyen tarafından yapılması, bu işlemlerde birinci derecede yükümlünün beyan sahibi olması öngörülmüştür. Bu yeni düzenlemeler uyarınca kalem bilgilerinin girilmesinin ardından “tarife” çağrıldığında “Kalem bazında vergi tahakkuku ve aranan belgeler” ekranı gelmektedir. Söz konusu ekran 3 ana bölümden oluşmaktadır. Söz konusu bölümlerden “Tarife sonuçları” bölümü, yükümlülerce beyan edilen bilgiler uyarınca, sisteme yüklenen vergi oranları ve beyannameye eklenmesi gereken belgelere ilişkindir. Bu bölümde yer alan bilgiler referans niteliğindedir.

Gümrük beyanı bilgisayar veri işleme tekniği yoluyla yapıldığında gümrük idaresi beyannameye eklenmesi gereken belgelerin beyanname ile birlikte ibrazını istemeyebilir. Gümrük Yönetmeliği'nin 28.12.2011 tarihli ve 28156 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yönetmelik ile değişik 114'üncü maddesinin 3'üncü fıkrası; “Yeşil hattan yararlanma hakkı bulunan Yet-

kilendirilmiş Yükümlü Sertifikası sahibi kişiler adına tescil edilen gümrük beyannameleri ile mavi hattan yararlanma hakkı bulunan Onaylanmış Kişi Statü Belgesi sahibi kişiler adına tescil edilen ihracat beyannamelerinin 44 no'lu kutusuna birinci fıkrada belirtilen belgeler kaydedilir. Muayene türü yeşil hat olarak belirlenen gümrük beyannameleri ile muayene türü mavi hat olarak belirlenen ihracat beyannamelerine birinci fıkrada belirtilen belgeler eklenmez. Ancak, muayene türü sarı veya kırmızı hat olarak belirlenen beyannameler, 44 no'lu kutuya kaydedilen belgeler ile birlikte gümrük idaresine ibraz edilir.” şeklinde değiştirilmiş ve mezkur Yönetmelik hükmü 01.01.2012 tarihinde yürürlüğe girmiş bulunmaktadır. Mavi hatta işlem gören söz konusu belgeler gümrük idaresi istediğinde ibraz edilmek üzere beyan sahibince muhafaza edilir.

Sonuç olarak, BİLGE sisteminde yer alan, eşyanın beyan edildiği gümrük rejimi bakımından tahsili veya teminata bağlanması gereken vergiler ve/veya ek mali yükümlülükler ile beyannameye eklenmesi öngörülen belgelerden yükümlüler yol gösterici mahiyette istifade etmekte ve sistem tarafından getirilen vergi ve belgeleri değiştirmeye yetkileri bulunmaktadır.

BİLGE Sistemi Dördüncü Değişiklik

BİLGE Programında dördüncü temel değişiklik ise Ortak Transit Sözleşmesi kapsamında NCTS nin uygulamaya girmesidir.

Yaşanılan Sorunlar ve Çözüm Yöntemleri

Elektronik ortamda gümrük beyanı, BİLGE Programına erişim sağlayan programları kullanabilme becerisini ön plana çıkardı. Beyanname üretimi esnasında elektronik ortamdaki kaynaklanan sorunlar ve hatalar da yaşanmaya başladı; elektriklerin kesilmesi, güncellenmelerde programa erişimin durması vb.

Bu durumlar için; 04.11.2011 tarihli 28105 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Elektronik Gümrük İşlemleri Acil Durum Tebliği (Seri No 1) Tebliği ve Risk Yönetimi ve Kontrol Genel Müdürlüğü’nün 2012/6 sayılı genelgesine göre; Gümrük ve Ticaret Bakanlığı bilgisayar sistemlerinde ortaya çıkabilecek yerel veya merkezi arıza hallerinde gümrük işlemlerinin aksatılmaksızın yürütülmesine ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir. Buna göre; “Acil durum, Bölgesel acil durum, Genel acil durum, Yerel acil durum” tanımlanarak; acil durum yöneticileri tarafından, acil durum hallerinin ilanı ve sona ermesi iletişim araçları ile ilgililere duyurulacağı, ayrıca bu durum ile işlem safahatları hakkında Gümrük ve Ticaret Bakanlığı resmi internet sayfasından bilgilendirme yapılacağı belirtilmiştir.

Yükümlü veri girişi ve hataları ile ilgili olarak; 6 önemli genelge bulunmaktadır. Gümrükler Genel Müdürlüğü’nün 04.05.2009 tarihli 2009/33 sayılı, 05.05.2009 tarihli 2009/40 sayılı, 07.05.2009 tarihli 2009/49 sayılı, 08.06.2009 tarihli 2009/83 sayılı ve 05.01.2010 tarihli 2010/1 sayılı Genelgeler ile Risk Yönetimi ve Kontrol Genel Müdürlüğü’nün 15.04.2013 tarihli 2013/2 sayılı Genelgesi. Bunların dışında veri girişine esas kullanılan muafiyet kodları, teminat türleri kodları, veri girişine ait kodlar tasarruflu yazı düzeyinde dağınık olarak yer almıştır. Beyanname kullanım kılavuzu ise Gümrük Yönetmeliği ekinde çıkarılarak Bakanlık İnternet sitesinde yayımlanmıştır.

Sonuç ve Değerlendirme

02.11.2011 tarih ve 28103 sayılı Resmi Gazete ile getirilen değişiklik ile bu tarihten itibaren Gümrük Yönetmeliğinde yapılan değişikliklerle 7 no’lu nüsha (Yeşil Nüsha) ithalatın tamamlanmasından ve beyannamenin kapatılmasından sonra, sonradan kontrol ve istatistik amacıyla yükümlü tarafından saklanmaktadır. 2016 yılı itibarıyla kağıtsız beyanname uygulamalarıyla pilot uygulamalara başlanmıştır. Yetkilendirilmiş Yükümlülerle ilgili uygulamaların tamamlanmasıyla birlikte beyanname de basitleştirilmiş hükümler yani beyanname sadece sınırlı kutucukların doldurulma sürecine ilişkin düzenlenmeler beklenecektir.

Beyanname dışında Gümrük İdareleri arasında tüm resmi yazışmalar TIR Takip Sistemi, Ceza Takip Sistemi de elektronik ortamda yapılmaktadır. İtiraz, Ulaşma, ATA Karnesi işlemleri de elektronik ortamda yapılması şaşırtıcı olmayacaktır.

Tek Tip gümrük beyannamesi 01.01.1996 yılından itibaren 20 yıldır kullanılmaktadır. Bakanlığın internet sitesinde yayımlanan beyanname kullanım talimatının elektronik ortamda veri girişi için güncellenmesi faydalı olacaktır.

BİLGE kullanıcı kılavuzu son versiyona göre yükümlüye yönelik olarak dağınık olan bu mevzuat uygulamalarını ve özellikle gümrük beyanname üretim kistasları BİLGE Sistemine göre yeniden belirlenerek “Kılavuz” olarak hazırlanması tüm sektör kullanıcıları için faydalı olacaktır. Dünyanın dört bir yanından ithalat ve ihracat işlemi yapılması veri girişinde farklı kodların (dillerin) kullanılması veri erişimine ulaşmayı etkilemektedir. AB bu yönüyle de kendi içinde dahi çok farklı dil uygulaması nedeniyle gönderici bazında sayısal erişim için EORI uygulamasına geçmiştir. Bu tür bir yapı ile verilere ulaşım daha sağlıklı olacaktır. Elektronik ortam öncesinde gümrük işlemleri için “dış macunu” benzetilmesi yapılmaktaydı. Yani hata durumunda dışarı çıkan macunun tüpe yeniden girmesinin imkansızlığı örnek gösterilerek, hata yapılmaması için azami dikkat gerektiğiydi. Elektronik ortamda ise gümrük işlemlerinin yüksek hızda kusursuz olunması gerektiğinden “ralli yarışçısına” benzetiyorum. Ralli pilotu gibi yüksek hızda ve kusursuz olunacak. Sektörde yer alan tüm aktörler için.

YAZAR HAKKINDA

Recai HERGÜN

Gümrük Müşaviri

1970 İstanbul doğumludur. Evli ve 2 çocukludur. 1990-2000 yılları arasında T.C Gümrük ve Ticaret Bakanlığı bünyesinde çalışmıştır. 2005 yılından itibaren Gümrük Müşaviri olarak mesleki faaliyetini sürdürmektedir.

Gazi Üniversitesi İİBF MMYO Gümrük İşletme (1990), Anadolu Üniversitesi İktisat (1994), Anadolu Üniversitesi İşletme (2003), Anadolu Üniversitesi Adalet (2014) mezunudur. Boğaziçi Üniversitesi özel İngilizce kursu sertifikasına sahiptir. Ayrıca Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde “İstanbul ve Çanakkale Boğazından Geçen Gemilere Verilen Kumanya ve Yakıtların İhracata Etkisi” konulu Yüksek Lisans Tezi hazırlamaktadır.

Beykent Üniversitesi Meslek Yüksekokulunda Dış Ticaret ve Gümrük konularında ders vermiştir. Günümüze değin çeşitli dergilerde yayınlanmış makaleleri bulunmaktadır.

GÜMRÜĞÜN TARİFESİ VAR!

Gümrük ve Ticaret Uzmanları Sn. A. Ercan İLGÜZ, Sn. Berk YILDIRIM, Sn. Seda YILDIRIM ve Gümrük Muayene Memuru Sn. Cihan Haydar KÜÇÜKFALAY tarafından hazırlanan “Gümrük Tarifesi, Sınıflandırmanın Temel Prensipleri, Uygulama Örnekleri (2017 AS Değişiklikleriyle Birlikte)” adlı 585 sayfalık eser satışa sunulmuştur. Söz konusu kitapta, Tarife Sistemi ve Sınıflandırmanın Esasları detaylıca incelenirken, “Ses ve Görüntü Cihazları, Bilgisayar ve Donanımları, Monitörler, Oyuncaklar ve Spor Ekipmanı, Elektrikli Aydınlatma Gereçlerinin” sınıflandırılması resimli örneklerle açıklanmaktadır. Eser, sektör bazında hazırlanacak sınıflandırma kitaplarının 1.cildini oluşturmaktadır.

Kitap, yükümlülerin ve uygulayıcıların Gümrük Tarifesi ile ilgili yapacakları teorik ve pratik çalışmalarında bir kaynak olması amacı taşımakta olup; geniş kapsamlı bir çalışmanın ilk bölümü olması nedeniyle öncelik, sınıflandırmanın temel prensiplerine, doğru sınıflandırmaya ilişkin ipuçlarına, ulusal ve uluslararası veri tabanlarının kullanımına, sınıflandırılmasında güçlük çekilen ve ticaret hacmi yüksek “ses ve görüntü cihazları”, “bilgisayar ve donanımları”, “monitörler”, “elektrikli aydınlatma cihazları”, “oyuncak, oyun ve spor malzemeleri”ne ilişkin derinlemesine bilgi paylaşımına verilmiştir. Kitabın sonunda ise daha önce yapılmamış bir çalışma olan tarife sınıflandırması kararlarına ilişkin tüm resmi mevzuatın pozisyon sırasına göre birleştirilmiş tablosu ve 2012-2017 Armonize Sistem geçiş tablosu yer almaktadır.

Esmâ Dılırba TUNAY'a ait "Seninle Her Şey Varım Ben"

FOTOĞRAF YARIŞMASI

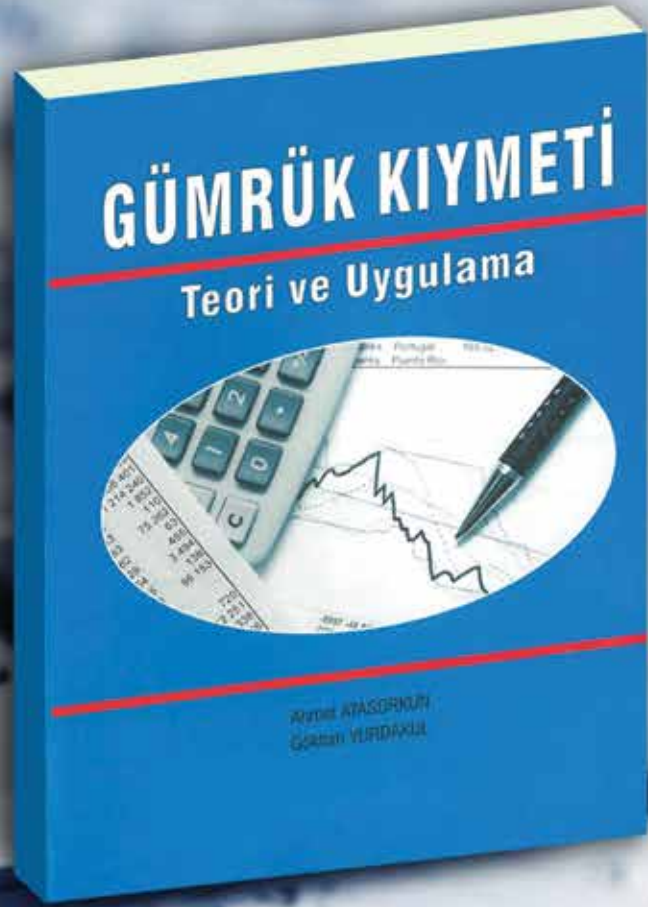
Derneğimizin “**HEPİMİZ VARIZ!**” sloganıyla düzenlediği ödüllü fotoğraf yarışması sonuçları açıklandı.

Derneğimiz tarafından, engelli vatandaşlarımızın hayat hikâyelerini, başarı öykülerini paylaşarak, hayatın her alanında yaşadıkları sorunlara ışık tutmak amacıyla herkesin katılımına açık olarak düzenlenen “HEPİMİZ VARIZ!” başlıklı fotoğraf yarışması sonuçlandı.

Daha kolay başvuru yapılabilmesi ve daha geniş kitlelere ulaşılması amacıyla twitter üzerinden gerçekleştirilen yarışmaya katılan eserler arasında en çok retweet alan altı fotoğraf arasında yapılan oylamayla Esmâ DİLRUBA TUNA'ya ait “Seninle Her Şeye Varım Ben” isimli eser birinci seçildi.

Yarışmacıya ödülü, 24 Kasım 2016 tarihinde düzenlenen törenle Derneğimizin Eski Yönetim Kurulu Başkanı Umur ŞEDELE tarafından takdim edildi.

EŞYANIN GÜMRÜK KIYMETİ NASIL TESPİT EDİLİR?

- Gümrük kıymeti hakkında merak ettiğiniz şeyleri
- Ulusal ve uluslararası düzenlemeler göz önünde bulundurularak
- Alanında uzman isimlerce hazırlanmış

Bu kitapta bulabilirsiniz!

**AHMET
ATASORKUN**

**GÖKHAN
YURDAKUL**

Siparişleriniz için:
dernek@gtud.org

GÜMRÜK VE TİCARET
“UZMAN GÖRÜŞ”

MAKALE ÇAĞRISI

YETKİLENDİRİLMİŞ YÜKÜMLÜ

TIR KARNESİ İŞLEMLERİ

BİRLİK GÜMRÜK KODU

REKLAM DÜNYASI

AHİLİK

YETKİLENDİRİLMİŞ GÜMRÜK MÜŞAVİRLİĞİ

GÖÇMEN KAÇAKÇILIĞI

REKLAMCILIK- REKLAMLARIN DÜNYASI

TİCARETİN KOLAYLAŞTIRILMASI

ÜRÜN BORSALARI

Gümrük ve Ticaret Uzmanları Derneği'nin dergisi **GÜMRÜK VE TİCARET**
“Uzman Görüş”ün 46. Sayısı (Nisan-Haziran) için makalelerinizi bekliyoruz.

SON BAŞVURU TARİHİ: 15 Nisan 2017

AYRINTILI BİLGİ İÇİN www.gtud.org

Gümrük Müşavir Yardımcıları ve Stajyerleri Derneği

Şirinevler Mah. İncesu Sok. Fırat İş Merkezi
Bahçelievler/İSTANBUL
Tel: 0212 696 12 00 (Pbx)
www.gmyd.org

SDL

YETKİLENDİRİLMİŞ
GÜMRÜK MÜŞAVİRLİĞİ A.Ş.

+90 (216) 577 73 25

www.sdlygm.com.tr

info@sdlygm.com.tr

Burhaniye Mah. Vasıf Bey Sk.
No:2 Üsküdar/İstanbul

Lojistikte Türkiye'nin Yükselen Değeri

700.000 m² ALANDA KURULU TÜRKİYE'NİN İLK ve TEK ULUSLARARASI LOJİSTİK ÜSSÜ

ANKARA GÜMRÜK MÜDÜRLÜĞÜ VE MERKEZ LABRATUARININ BULUNDUĞU ÇAĞDAŞ ve MODERN YAPILARDA;

MODÜLER SİSTEM DEPOLAR VE ANTREPOLAR

1.080 m² modüler sistem, (alanı büyütülebilen), 10 x 27 aks açıklığında, 12 m net yükseklik, Tozumaz özel zemin, 6 ton/m² zemin dayanma gücündedir, Doğal ışık alan çatı yapısı ve pencere, Tüm duvar ve çatı ısı yalıtımlı, Asma kat imkanı, Yangın spring sistemi, Her 1080 m² depo için, 2 adet Hörman marka seksiyonel kapı, rampa ve körük, 1 adet personel girişi, 1 adet acil çıkış kapısı. Alt yapısı kullanıma hazır. (Yol, elektrik, su, telefon, giderler v.b)
Ortak alanlar genel aydınlatma, 24 saat kamera ve aktif güvenlik,

KULLANIMA HAZIR OFİSLER,

TAMİR-BAKIM YETKİLİ SERVİSLERİ, TİCARİ ALANLAR, TIR-KAMYON PARK ALANLARI, AKARYAKIT İSTASYONU, MOTEL, SOSYAL TESİSLER ve İHTİYACINIZ OLAN HERŞEY !

Ankara Lojistik Üssü Yönetim Merkezi A Blok No: 145/1 Fethiye Mahallesi, Kazan / ANKARA • Tel: +90 312 812 12 00 • Faks: +90 312 812 12 06

www.ankaralojistikussu.com